

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇEVİRİBİLİM ANABİLİM DALI**

**MÜTERCİM VE TERCÜMANLIK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
STAJ SÜRESİNCE EDİNÇ KAZANIMLARI**

Hüsna EKŞİOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Özden ŞAHİN ER

OCAK - 2025

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MÜTERCİM VE TERCÜMANLIK BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN STAJ SÜRESİNCE EDİNÇ
KAZANIMLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüsna EKŞİOĞLU

Enstitü Anabilim Dalı: Çeviribilim

“Bu tez 22/01/2025 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Şaban KÖKTÜRK	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Özden Şahin Er	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Fatma GİMATDİNOVA	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet

Hayır

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütölen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmaları.)

Hüsna EKŞİOĞLU

22/01/2025

ÖN SÖZ

Çeviri eğitimi, öğrencilerin mesleki hayata hazırlanmasında teorik bilgi ile pratik becerilerin bütünleşmesini sağlayan önemli bir süreçtir. Bu bağlamda, edinç kavramı, çeviri eğitiminin temel taşlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Edinç; dilsel, kültürel, stratejik, araçsal ve duyuşsal becerileri içeren çok boyutlu bir yapı olup, öğrencilerin mesleki yeterliliklerini şekillendirmede kritik bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmada, Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin zorunlu staj süreçleri boyunca kazandıkları edinçlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, staj sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar, kazandıkları beceriler ve bu deneyimlerin mesleki özgüven ile çeviri yetkinliklerine etkileri üzerine odaklanmıştır. Çalışma, özellikle teorik bilgi birikimleri ile staj sırasında edindikleri pratik beceriler arasındaki ilişkiyi derinlemesine incelemeyi hedeflemiştir.

Bu tezde stajyer öğrencilerle yapılan mülakatlardan elde edilen verilere dayalı bir analiz gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin staj süreçleri sırasında kazandıkları edinçlerin niteliği ve bu edinçlerin çeviri sürecine nasıl yansıdığı, yarı yapılandırılmış mülakatlarla incelenmiştir. Araştırma bulguları, çeviri eğitimi müfredatının staj süreçleriyle daha etkili bir şekilde nasıl bütünleşebileceğine dair öneriler sunmayı hedeflemektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde, edinç kavramı kuramsal bir çerçevede ele alınmış ve literatürdeki modeller tartışılmıştır. İkinci bölümde, staj sürecinin çeviri eğitimi bağlamındaki yeri ve önemi analiz edilmiştir. Üçüncü bölümde ise, öğrencilerle yapılan mülakatlardan elde edilen veriler ışığında edinç gelişimine dair bulgular paylaşılmıştır.

Bu süreçte, çalışmamın her aşamasında beni destekleyen ve rehberlik eden değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Özden Şahin Er'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, araştırmaya katılarak deneyimlerini paylaşan Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerine teşekkür ederim. Bu çalışmanın, çeviri eğitimi ve staj uygulamalarının geliştirilmesi adına bir kaynak teşkil etmesi ve çeviri eğitimine katkı sunması en büyük dileğimdir.

Hüsna EKŞİOĞLU

22/01/2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ARKAPLAN	5
1.1. Çeviri Edinci: Kavram ve Tanımlar	5
1.1.1. Edinç, Yeti, Beceri ve Yetenek Kavramlarının Karşılaştırılması	7
1.1.2. Çeviribilimde Edinç Kavramı ve Türkiye’deki Kavramsal Farklılıklar	8
1.1.3. Türkiye’de Edinç Kavramındaki Terminolojik Kargaşanın Kaynağı	9
1.1.4. Uluslararası Yaklaşım: Competence Kavramı ve Avrupa/ABD Literatürü..	10
1.2. Çeviri Edincine Yönelik Yaklaşımlar	11
1.3. Çeviri Edinci Modelleri	13
1.4. Çeviri Alt Edinçlerinin İncelenmesi	21
1.4.1. İki Dillilik Alt Edinci	22
1.4.2. Metin Alt Edinci.....	23
1.4.3. Kültür Alt Edinci.....	23
1.4.4. Alan-Konu Alt Edinci	25
1.4.5. Stratejik Alt Edinç.....	26
1.4.6. Çeviri Kararları Alt Edinci.....	27
1.4.7. Teknolojik ve Araştırma Alt Edinci.....	28
1.4.8. Stres ve Dayanıklılık Alt Edinci	29
1.4.9. Kuramsal Bilgi Alt Edinci.....	30
1.4.10. Çeviri Hizmeti Sağlama Alt Edinci.....	30
1.5. Türkiye’deki Çeviri Edincine Yönelik Çalışmalar	31
1.6. Staj Uygulamalarının Çeviri Edinci Üzerindeki Etkisi	33
1.7. Çeviri Eğitiminde Stajın Yeri ve Önemi	34
2. BÖLÜM: YÖNTEMBİLİM	39

2.1. Araştırma Konusunun Önemi ve Amacı	39
2.2. Araştırma Modeli.....	39
2.3. Araştırmanın Örnekleme	40
2.4. Veri Toplama Aracı	40
2.5. Veri Toplama Süreci.....	41
2.6. Veri Analiz Yöntemi	41
3. BÖLÜM: ARAşTIRMA VE BULGULAR.....	44
3.1. Staj Süreci ve Çeviri Edinçleri ile ilgili Bulgular.....	44
3.1.1. Akademik ve Mesleki Geçmiş ile İlgili Bulgular	44
3.1.2. Staj Bilgileri ile İlgili Bulgular	46
3.1.3. Çeviri Edinçleri ile İlgili Bulgular	48
3.1.4. Dil Yeterliliği ve Becerileri ile İlgili Bulgular	56
3.1.5. Teknik ve Dijital Beceriler ile İlgili Bulgular	61
3.1.6. Kültür Edinci ile İlgili Bulgular	65
3.1.7. Zaman Yönetimi ve Stres ile İlgili Bulgular	68
3.1.8. Geri Bildirim ve Değerlendirme ile İlgili Bulgular.....	71
3.1.9. Mesleki Gelişim ile İlgili Bulgular	75
3.1.10. Genel Değerlendirme ile İlgili Bulgular	78
SONUÇ	85
KAYNAKÇA.....	87
EK	91
ÖZ GEÇMİŞ	94

KISALTMALAR

- A (L1)** : A dili (A language)
B (L2) : B dili (B language)
CAT : Computer Assisted Translation (Bilgisayar Destekli Çeviri)
EMT : European Master's in Translation (Avrupa Çeviri Yüksek Lisansı)
PACTE : Process in the Acquisition of Translation Competence and Evaluation
(Çeviri Edinci Edinimi Süreci ve Değerlendirmesi)

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Çeviri Edinci Yaklaşım ve Modelleri	16
Tablo 2: Çeviri Alt Edinçleri	17
Tablo 3: PACTE Çeviri Edinci Modeli (2003)	18
Tablo 4: Göpferich Çeviri Edinci Modeli (2009).....	19
Tablo 5: Demografik Bilgiler	45
Tablo 6: Staj Yapılan Şirket/Kurum	47
Tablo 7: Staj Süresince Çalışılan Pozisyon ve Alınan Sorumluluklar	47
Tablo 8: Staj Süresince Uygulanan Çeviri Faaliyetleri	50
Tablo 9: Çeviri Süresince Karşılaşılan En Büyük Zorluklar ve Çözüm Yolları	53
Tablo 10: Çeviri Projelerinde Alınan Stratejik Kararlar.....	55
Tablo 11: Hangi Dillerin Hangi Düzeylerde Bilindiği	58
Tablo 12: Staj Süresince Aktif Kullanılan Diller	59
Tablo 13: Anadil ve Yabancı Dil Becerilerin Gelişimi	60
Tablo 14: Staj Süresince Çeviri Teknolojilerinin Kullanımı.....	63
Tablo 15: Araçların Etkin Kullanımındaki Yeterlilik.....	63
Tablo 16: Yazılı ve Sözlü Çeviri İçin Araç Kullanımı ve Hakimiyeti	64
Tablo 17: Staj Sonrası Deneyimlere Göre BDÇ Dersine Önerilen Eklèmeler.....	65
Tablo 18: Çeviri Sırasında Kültürel Farklılıkların Yönetimi ve Kültürel Farkındalık Düzeyi	67
Tablo 19: Staj Süresince Zaman Yönetimi ve Stresle Başa Çıkmada Edinilen Deneyimler ve Bunların Profesyonel Hayata Etkisi	70
Tablo 20: Staj Süresince Yapılan Çevirilerle İlgili Alınan Geri Bildirimler ve Çeviri Becerilerine Etkileri	73
Tablo 21: Staj Sürecinin Gelecekteki Kariyer Hedeflerine Etkileri	76
Tablo 22: Stajın Beklentilere Cevap Vermesi ve Staj Süresince Kazanılan En Önemli Edinç	79
Tablo 23: Staj Süresince En Çok Yardımcı Olan Dersler ve Staj Sonrasında Müfredata Eklenmesi İstenilen Dersler	81
Tablo 24: Lisans Genel Not Ortalamaları.....	83

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: EMT Çeviri Edinci Modeli (2022)	20
Şekil 2: Staj bilgileri sorularının kod, tema ve alt temaları	46
Şekil 3: Staj Süresince Uygulanan Çeviri Faaliyetleri Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları.....	49
Şekil 4: Staj Süresince Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Yolları Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları.....	52
Şekil 5: Çeviri Projelerinde Alınan Stratejik Kararlar Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları.....	54
Şekil 6: Dil Yeterliliği ve Becerileri Sorularının Kod, Tema Ve Alt Temaları	57
Şekil 7: Teknik ve Dijital Beceriler Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları	62
Şekil 8: Kültürel Yetkinlik Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları.....	66
Şekil 9: Zaman Yönetimi ve Stres Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları	69
Şekil 10: Geri Bildirim ve Değerlendirme Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları.....	72
Şekil 11: Mesleki Gelişim Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları.....	75
Şekil 12: Staj Sırasında Kazanılan En Önemli Edinç Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları.....	78
Şekil 13: Stajda En Faydalı ve Staj Sonrasında Eklenilmesi İstenen Ders Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları.....	80

ÖZET

Başlık: Mütercim ve Tercümanlık Bölümü Öğrencilerinin Staj Süresince Edinç Kazanımları

Yazar: Hüsna EKŞİOĞLU

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Özden ŞAHİN ER

Kabul Tarihi: 22/01/2025

Sayfa Sayısı: vii (ön kısım) + 90 (ana kısım) + 3 (ek)

Günümüzde çeviri sektörü için akademik eğitimde profesyonel standartların karşılanması giderek önem kazanmaktadır. Bu tez, Sakarya Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin zorunlu staj sürecinde edindikleri çeviri edincini ve bu süreçte karşılaştıkları zorlukları incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, stajın öğrencilerin çeviri edincini nasıl geliştirdiği, çeviri eğitiminin bu edince etkisi ve çeviri edinci algılarındaki değişimin akademik başarı ve cinsiyet gibi demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı değerlendirilecektir. Çalışma aynı zamanda çeviri eğitimi veren kurumlara, öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirmedeki rolleri ve karşılaşılan zorluklarla ilgili çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın örneklemini Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü'nden zorunlu stajını tamamlamış 15 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan görüşme soruları, çeviri edincini oluşturan dilsel, araçsal ve sosyal becerilere odaklanmıştır. Katılımcılardan staj süresince hangi edinçlerini geliştirdikleri, karşılaştıkları zorluklar ve çeviri eğitiminin mesleki gereksinimlerini ne ölçüde karşıladığına ilişkin görüşleri alınmıştır. Görüşmeler yazıya döküldükten sonra elde edilen veriler tematik analiz kullanılarak analiz edilmiş ve kodlanmıştır. Kodlama süreci, temaların belirlenmesi, verilerin anlamlı kategorilere ayrılması ve sektör ile akademik eğitim arasındaki örtüşme düzeyinin değerlendirilmesine dayanmaktadır. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla veri analizi sürecinde tematik analiz yöntemi detaylı bir şekilde yürütülmüştür. Araştırmanın bulguları, mevcut çeviri eğitimi programlarının sektörün ihtiyaçlarını ne ölçüde karşıladığını, hangi alanlarda iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğunu ve öğrencilerin stajları sırasında edindikleri deneyimlerin mesleki yeterliliklerine katkısını ortaya koymayı amaçlıyor. Sonuçların hem akademik eğitim programlarının geliştirilmesine hem de çeviri sektörüne yönelik stratejilerin oluşturulmasına yol göstermesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mütercim ve Tercümanlık, Çeviri Edinci, Çeviri Edinci Modelleri, Çevirmenlik Stajı, PACTE

ABSTRACT	
Title of Thesis: Competence Development of Translation and Interpreting Students During Their Internships	
Author of Thesis: Husna EKŞİOĞLU	
Supervisor: Assist. Prof. Özden SAHİN ER	
Accepted Date: 22/01/2025	Number of Pages: vii (pre text) + 90 (main body) + 3 (add)
<p>These days, it is becoming increasingly important for the translation sector to meet professional standards in academic education. This thesis aims to examine the translation competences acquisition of Sakarya University Department of Translation and Interpreting students during the compulsory internship process and the difficulties they face in this process. The study will evaluate how the internship develops students' translation competences, the impact of translation education on these competences, and whether the changes in translation competence perceptions differ according to demographic variables such as academic achievement and gender. The study also aims to offer solutions to translation education institutions regarding their role in developing students' professional skills and the difficulties encountered. The sample of the study consists of 15 students from Sakarya University Department of English Translation and Interpreting who have completed their compulsory internship. The data were collected using a semi-structured interview method. The interview questions prepared in this context focused on the linguistic, instrumental and social skills that constitute translation competences. The participants were asked for their opinions on which competences they developed during the internship, the difficulties they encountered and the extent to which translation education met their professional needs. After the interviews were transcribed, the data obtained were analyzed and coded using thematic analysis. The coding process was based on identifying themes, categorizing the data into meaningful categories and evaluating the level of overlap between the industry and academic education. The thematic analysis method was carried out in detail during the data analysis process in order to increase the reliability of the research. The findings of the study aim to reveal to what extent the existing translation education programs meet the needs of the sector, in which areas improvements are needed, and the contribution of the experiences students gain during their internships to their professional competences. The results are expected to guide both the development of academic training programs and the formulation of strategies for the translation industry.</p>	
Keywords: Translation and Interpreting, Translation Competence, Translation Competence Models, Translation Internship, PACTE	

GİRİŞ

Çeviri, farklı diller arasında yazılı ya da sözlü iletişim sağlayarak kültürler arasında köprü kuran önemli bir disiplindir. Bu disiplin, tarih boyunca hem bireyler hem de toplumlar arasındaki iletişimin temel taşlarından biri olmuştur. James S. Holmes tarafından önerilen ve çeviribilimin temel alanlarını sistematize eden "Çeviribilim Haritası," çeviri çalışmalarını üç ana kategoriye ayırır: saf, tanımlayıcı ve uygulamalı çeviribilim. Uygulamalı çeviribilim, özellikle çeviri eğitimi gibi alanları kapsar ve bu bağlamda çeviri süreçlerinin ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaları içerir.

Çeviri eğitimi, öğrencilere yalnızca dilsel ve kültürel yeterlilik kazandırmayı değil, aynı zamanda çeviri sürecinde gerekli stratejik ve teknolojik becerileri geliştirmeyi hedefler. Özellikle Avrupa Birliği çeviri eğitimi standartları (EMT), çeviri eğitiminin çok boyutlu bir edinç geliştirme süreci olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak Türkiye’de çeviri eğitimi, literatürdeki kavramsal ve terminolojik farklılıklar nedeniyle belirli eksiklikler içermektedir.

Bu bağlamda, çeviri edinçleri kavramı öne çıkar. Çeviri edinci, bir çevirmenin dilsel bilgi ve becerilerin ötesinde stratejik düşünme, kültürel duyarlılık, araçsal edinçler ve psikolojik dayanıklılık gibi bir dizi yetkinliği içeren bir yapı olarak tanımlanır. PACTE Grubu ve EMT çerçeveleri, çeviri edincinin bileşenlerini teorik modellerle ortaya koymuş ve bu kavramın mesleki yeterliliğin geliştirilmesinde kritik bir rol oynadığını göstermiştir.

Staj, çeviri eğitiminin pratik yönünü pekiştiren önemli bir süreçtir. Staj deneyimi, çeviri öğrencilerinin edindikleri teorik bilgiyi iş ortamında uygulamalarına, sektörel dinamikleri öğrenmelerine ve mesleki özgüven kazanmalarına olanak tanır. Ancak literatürde, staj sürecinin çeviri edinci üzerindeki etkisini detaylı inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Bu tez, bu boşluğu doldurmayı ve çeviri eğitimi ile staj deneyimlerinin öğrencilerin edinci üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada, Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin zorunlu staj süreçlerinde kazandıkları edinci değerlendirmek üzere teorik bir çerçeve sunulmuş ve literatürdeki eksiklikler tartışılmıştır.

Araştırmanın Konusu

Günümüzün hızla küreselleşen dünyasında mütercim ve tercümanlık, kültürler arası iletişimde temel bir köprü görevi görmektedir. Bu bağlamda, çeviri eğitimi, yalnızca dilsel yeterlilik kazandırmayı değil, aynı zamanda çeviri süreçlerini etkili bir şekilde yönetebilecek kapsamlı bir edinç yapısı geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu tez, Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin zorunlu staj süreçlerinde kazandıkları edinçleri değerlendirmeye odaklanmaktadır. Edinç kavramı çerçevesinde dilsel, kültürel, stratejik, araçsal ve psikolojik unsurlar ele alınmış ve öğrencilerin staj süreçlerinde bu edinçleri ne ölçüde kazandıkları derinlemesine incelenmiştir. Çalışma, öğrencilerin akademik bilgi birikimleri ile iş dünyasının gereklilikleri arasındaki uyumu tartışarak çeviri eğitiminin etkinliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin staj süresince kazandıkları edinçleri değerlendirmektir. Çalışma, öğrencilerin staj süreçlerinde karşılaştıkları zorluklar, bu süreçte kazandıkları beceriler ve çeviri eğitiminin bu kazanımlar üzerindeki etkisini kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. Özellikle çeviri edinci algılarındaki değişimler, stajın öğrencilerin mesleki özgüven ve yetkinlik gelişimi üzerindeki rolü gibi konular ele alınmaktadır.

Bu kapsamda, araştırma şu sorulara yanıt aramaktadır:

1. Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin staj sürecinde kazandıkları edinç türleri nelerdir?
2. Staj deneyimi, öğrencilerin çeviri edinci algılarını nasıl etkilemektedir?
3. Staj süreci, öğrencilerin teorik bilgi ve pratik becerilerini bir araya getirmelerine nasıl katkı sağlamaktadır?

Araştırmanın Önemi

Çeviri eğitimi, öğrencilerin mesleki hayata hazırlanmalarında önemli bir basamak teşkil eder. Ancak teorik bilgilerin pratiğe dönüştürüldüğü staj süreçleri, bu hazırlığın kritik bir parçasıdır ve çoğu zaman yeterince incelenmemiştir. Çeviri edinci, yalnızca dilsel

yeterlilikleri değil; stratejik problem çözme becerileri, teknolojik araçların kullanımı, müşteri ilişkileri yönetimi ve stres altında çalışma gibi çeşitli edinçleri de kapsamaktadır. Bu nedenle, çeviri eğitimi müfredatının staj süreçleriyle desteklenmesi, öğrencilerin bu çok yönlü edinçleri geliştirmeleri açısından son derece önemlidir.

Bu tez hem akademik çevreye hem de çeviri sektörüne önemli katkılar sunmayı hedeflemektedir. Akademik açıdan, çeviri edinci gelişimine dair literatürü genişleterek Türkiye'deki çeviri eğitiminin mevcut durumunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Sektör açısından ise, işletmelerin öğrencilerden beklentileri ile eğitim sürecinde sunulan kazanımlar arasındaki uyumu anlamaya yardımcı olacak veriler sunmaktadır. Çalışmanın sonuçlarının, çeviri eğitimi müfredatının geliştirilmesi ve sektörle daha güçlü bir bağ kurulması yönünde somut öneriler sunacağı öngörülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, nitel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile elde edilen veriler, tematik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışma, betimsel bir araştırma modeli çerçevesinde tasarlanmış ve öğrencilerin staj süresince edindikleri edinçler üzerine odaklanmıştır. Veri toplama sürecinde 19 soruluk bir mülakat formu kullanılmış ve görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Kısıtları

Bu araştırmanın kapsamı, Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümünde öğrenim gören ve zorunlu stajını çeviri/tercüme bürolarında tamamlamış öğrencilerle sınırlıdır. Araştırmanın örneklem grubunu, 2023-2024 akademik yılında bir çeviri bürosunda staj yapan 15 öğrenci oluşturmaktadır. Bu nedenle, elde edilen bulgular, yalnızca bu öğrenci grubunun deneyimlerini ve görüşlerini yansıtmaktadır. Staj yapılan kurumların aynı sektörde faaliyet göstermesi, elde edilen verilerin mesleki bağlamda daha homojen bir yapı sunmasını sağlamakla birlikte, çeviri bürosu dışındaki alanlarda staj yapan öğrencilerin deneyimlerini kapsamamaktadır. Ayrıca, örneklem büyüklüğünün sınırlı olması ve tek bir üniversiteye odaklanması, bulguların genellenebilirliğini kısıtlayabilir. Verilerin yarı yapılandırılmış mülakatlarla toplanması, katılımcı ifadelerinin subjektif doğasını ön plana çıkarmakta ve elde edilen bulguların yorumlanmasında bu durumun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın, çeviri/tercüme bürolarında staj yapan öğrencilerin deneyimlerini ve görüşlerini açık ve samimi bir şekilde yansıttığı varsayılmaktadır. Katılımcıların, staj süreçleri boyunca edindikleri beceriler ve karşılaştıkları zorluklara dair doğru ve samimi yanıtlar verdikleri kabul edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin çeviri bürolarındaki staj deneyimlerinin, çeviri edinci geliştirme sürecine doğrudan katkı sağladığı varsayılmaktadır. Çeviri bürosu ortamında gerçekleştirilen stajların, dilsel, araçsal ve mesleki becerilerin geliştirilmesine yönelik fırsatlar sunduğu; ancak bu süreçte karşılaşılan problemlerin de çeviri eğitiminin eksikliklerini ortaya koyduğu kabul edilmektedir. Araştırmanın teorik çerçevesi ve metodolojisi doğrultusunda, tematik analiz yöntemiyle elde edilen verilerin güvenilir bir şekilde işlendiği ve yorumlandığı varsayılmaktadır. Bu varsayımlar, staj süreçlerinin öğrencilerin çeviri eğitimi ve mesleki yeterlilikleri üzerindeki etkisini ortaya koymak için temel oluşturmaktadır.

Araştırmanın İçeriği

Bu tez, altı ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde çalışmanın konusu, önemi, amacı, araştırma soruları, kısıtları, varsayımları ve yöntemi açıklanmıştır. Kuramsal çerçeve başlıklı ikinci bölümde, çeviri edinci kavramı ele alınmış; literatürdeki tanımlar, modeller ve çeviri eğitimindeki yeri detaylandırılmıştır. Üçüncü bölümde, araştırmanın yöntemi, veri toplama süreci ve tematik analiz yöntemi ile veri değerlendirme süreci açıklanmıştır. Dördüncü bölümde, katılımcıların çeviri/tercüme bürolarındaki staj deneyimlerinden elde edilen bulgular, tematik analiz sonuçları doğrultusunda yorumlanmıştır. Beşinci bölümde, bulgulara dayanarak çeviri eğitimi müfredatının geliştirilmesi ve iş dünyasıyla daha güçlü bir bağ kurulması için öneriler sunulmuştur. Altıncı ve son bölümde ise çalışmanın genel sonuçları değerlendirilmiş, çeviri eğitimi ve staj süreçleri üzerine katkıları özetlenmiş ve gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

1. BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ARKAPLAN

Edinç kavramının günümüzde birçok disiplinde kullanıldığını bilinmektedir fakat araştırmacıların edinç kavramı için ortak bir tanımda henüz buluşamadıkları da bir gerçektir. Edinç kavramı yerine yeterlilik, beceri, nitelik gibi benzer kavramlar kullanılsa da çeviribilimde edinç kavramı artık yerleşmiştir. Çalışmanın bu bölümünde öncelikle çeviribilim literatüründe de sıklıkla geçen edinç kavramı ele alınarak farklı tanımlar üzerinde durulacaktır. Daha sonra çeviri edinci kavramı ele alınarak tarihsel süreçte bu kavramın nasıl değiştiği tartışılacaktır.

1.1. Çeviri Edinci: Kavram ve Tanımlar

Çeviri edinci kavramı son yıllarda pek çok çeviribilim araştırmacılarının araştırma konusunu olmuştur. Bu kavramın literatür taramalarında ulaşabildiğimiz kadarıyla son 20 senede nasıl tanımlandığını görmek çalışmanın kapsamı ve verimliliği açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada sunulmuş olan veriler hem ulusal hem de uluslararası çalışmaların taranmasıyla elde edilmiş tanımlama ve modellerdir dolayısıyla gelecekte yapılacak edinç araştırmalarında yalnızca edinç kavramının kullanımından kaynaklı bir genelleme yerine yeti, beceri, yetenek gibi kavramların kültürel ve toplumsal değerlerin göz önünde tutularak çeviri edinci kavramının incelenmesi ve sorgulanması gerektiğini belirtmek gerekir.

Çeviri edinci, son yıllarda çeviribilim araştırmacılarının dikkatini çeken bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Literatürde, bu kavramın farklı bağlamlarda ele alındığı ve çeşitli şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Çalışmalar, çeviri edincinin yalnızca dilsel bilgi ve becerileri değil, aynı zamanda kültürel ve pragmatik unsurları da içeren kapsamlı bir yetkinlik olduğunu ortaya koymaktadır. Bell (1991), bu kavramı, çeviri işlemini gerçekleştirmek için çevirmenin sahip olması gereken bilgi ve beceriler bütünü olarak tanımlamaktadır. Hurtado Albir (1996) ise çeviri edincini, "nasıl çeviri yapılacağını bilme becerisi" şeklinde ifade etmektedir. Wilss (1982) tarafından yapılan tanım ise çeviri edincini, metin-pragmatik boyutları da kapsayan ve iki tek dilli edinci bir araya getiren üst düzey bir edinci olarak ele almaktadır (1982: 58 akt. Orozco & Hurtado Albir, 2002, s. 376).

Araştırmacılar, çevirmenin farklı bağlamlarda sekiz temel edinç aralığına sahip olması gerektiğini ileri sürmektedir. Bu edinçlerin, stajyer çevirmenlerin dil ve çeviri

uygulamalarında öğrenmesi gereken unsurların toplamını oluşturduğu belirtilmiştir. Ancak bu kategorilerin seçimi, dilbilimsel temeller dışında bir gerekçeyle desteklenmemiştir. Buna rağmen, bu çok bileşenli yaklaşımın genişletilip daraltılabilir bir yapıya sahip olduğu vurgulanmaktadır (Pym, 2003, s. 482).

PACTE Grubu (2003) ise çeviri edincini, iletişimsel bir etkinlik olarak tanımlamakta ve bu kavramın, karar alma, problem çözme gibi uzmanlık gerektiren süreçleri içerdiğini ifade etmektedir. Grup, bu doğrultuda yazılı çeviri edincinin işleyişini anlamak için ampirik bir araştırma gerçekleştirmiştir. Ancak bu alandaki çalışmaların büyük bir kısmında, genel kabul görmüş bir modelin henüz geliştirilmediği de belirtilmektedir.

PACTE'nin çalışmaları, çeviri edincinin hem süreç hem de ürün boyutuyla incelendiğini göstermektedir. Süreç odaklı yaklaşımlarda, çeviri yapmak için gerekli zihinsel süreçler ile edinçlerin deneysel yöntemlerle araştırıldığı belirtilmektedir. Ürün boyutunda ise çeviri işlemi sonucunda ortaya çıkan metinler analiz edilmektedir. Bu analizlerin, nitel ve nicel veri toplama araçlarıyla desteklenerek bir bütünlük sağlandığı ifade edilmektedir (PACTE, 2003, s. 3).

Yazıcı (2007) ise çeviri edincinin profesyonel bir çevirmen olma sürecinde kritik bir rol oynadığını belirtmektedir. Çevirmen adaylarının karşılaştıkları sorunları kısa sürede analiz edip çözüm üretebilecek edinçlere sahip olmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, çevirmenlerin kültürel bilgi, teknik yetkinlik ve problem çözme stratejileri geliştirmelerinin profesyonel hayata uyum sağlamada önemli bir katkı sunduğu ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra, elektronik araçların etkin kullanımı gibi teknik becerilerin piyasa beklentilerini karşılamada belirleyici olduğu da dile getirilmektedir (Yazıcı, 2007, s. 45).

Çeviri edincinin işleyişine dair literatürde çeşitli modeller önerilmiştir. Wilss (1976), Bell (1991), Pym (1992), Kiraly (1995), Hurtado Albir (1996, 1999) ve Hansen (1997) gibi araştırmacılar bu konuda öncülük etmiştir. Ancak, bu modellerin ampirik olarak test edilmesine yönelik girişimlerin sınırlı kaldığı belirtilmektedir (PACTE, 2011, s. 32).

Eser (2013), edinç kavramını disiplinlerarası bir bağlamda ele almakta ve bu kavramın psikoloji, eğitim bilimleri ve sosyoloji gibi farklı alanlarda çeşitli tanımlamalara tabi tutulduğunu ifade etmektedir. Literatürde edinç yerine yetenek, beceri ve yeterlilik gibi kavramların da kullanıldığına dikkat çekilmektedir. Ancak bu terimlerin, edinç

kavramının çok boyutlu yapısını anlamlandırmada yetersiz kalabileceği vurgulanmaktadır (Eser, 2013, s. 1).

Edinç kavramına farklı disiplinlerde karşılaşmak mümkündür. Bu bağlamda Acar edinç kavramı ile ilgili insan kaynakları yönetimi, mühendislik, eczacılık, kamu yönetimi gibi çeşitli disiplinlerde tartışıldığını ve edinç üzerine araştırmalar yapıldığını belirtir (Rice, 2007; Gangani, McLean and Braden, 2008; Rivera-Ibarra vd., 2010; Carrington, Weir ve Smith, 2010 akt. 2022, s. 20).

Hurtado Albir (2015), çeviri edincinin yalnızca dilbilimsel edinçlerle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda belgelendirme becerisi, araç kullanma edinci ve kültürel bilgi gibi unsurları içerdiğini ifade etmektedir. Araştırmacı, çeviri edincinin farklı bileşenlerden oluştuğunu ve bu bileşenlerin bilgi, beceri ve tutum gibi kategorilere ayrılabilirliğini belirtmektedir:

- Çeviri edinci, dilbilimsel niteliktekilerin yanı sıra başka edinçler de gerektirir;
- Çeviri edinci farklı bileşenlerden oluşur (dilsel ve dil dışı bilgi, belgelendirme becerileri, araç kullanma becerisi, aktarım yetkinliği, vb;)
- Çeviri edincinin bileşenleri farklı türlerdedir (bilgi, yetenek, beceri, tutum);
- Doğrudan ve tersine çeviri arasında belirli farklılıklar vardır. Aktarım edincinin çeviri edincinin bir bileşeni olarak tanımlanması, söz konusu dönemin karakteristik özelliğidir.” (Hurtado Albir, 2015, s. 258).

Zou (2015) ise çeviri edinci araştırmalarının iki dönemden geçtiğini aktarmaktadır. İlk dönemde, çeviri edincinin iki dillilikten kaynaklanan doğal bir edinç olduğu öne sürülmüş; ancak ikinci dönemde bu yaklaşım genişletilerek, dünya bilgisi, normlara uyum ve araçsal edinç gibi daha kapsamlı unsurların da bu edincin bir parçası olduğu ifade edilmiştir (s. 787). Buradan hareketle çeviri alt edinçlerinin çeviri yapılan bağlamdaki sürecin gerekliliklerine göre genişletilip daraltılabilir bir yapıda olduğunu söylemek mümkündür.

1.1.1. Edinç, Yeti, Beceri ve Yetenek Kavramlarının Karşılaştırılması

Çeviribilimde edinç, yeti, beceri ve yetenek gibi kavramlar genellikle birbirinin yerine kullanılmaktadır; ancak her biri farklı anlamlar ve bağlamlar taşır. Edinç (competence), bir bireyin belirli bir işi yapabilmek için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumları içeren geniş kapsamlı bir kavramdır. Çeviri süreçlerinde edinç, bir çevirmenin dilsel, kültürel ve teknolojik bilgiye dayalı olarak etkili bir çeviri yapabilmesini ifade eder. Avrupa literatüründe bu kavram genellikle alt edinçlere ayrılarak tanımlanır.

Beceri (skill) ise daha uygulamaya yönelik bir kavramdır ve genellikle edinç kapsamında değerlendirilir. Beceri, çeviri sürecinde kullanılan pratik yetkinlikleri ifade eder. Örneğin, bir çevirmenin Bilgisayar Destekli Çeviri (BDÇ) araçlarını etkili bir şekilde kullanabilmesi ya da bir metni doğru bağlama yerleştirebilmesi, beceriye dayalı bir edinç örneğidir. Beceri, teorik bilgiye dayansa da doğrudan eyleme yöneliktir ve genellikle pratik deneyimle gelişir.

Yetenek (ability) kavramı, daha geniş bir anlam taşır ve hem doğal hem de öğrenilmiş kapasiteleri içerir. Çeviribilimde yetenek, bir çevirmenin sahip olduğu doğuştan gelen veya eğitime dayalı yetkinlikler olarak değerlendirilebilir. Ancak bu kavram, daha çok genel bir kapasiteye işaret ettiği için "edinç" kadar spesifik değildir. Türkiye çapındaki literatürde ise yetenek kavramı, genellikle "yeti" ve "beceri" ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

Yeti kavramı ise Türkçe literatürde daha çok dilbilimsel bağlamda kullanılır ve genellikle bilişsel kapasiteyle ilişkilendirilir. Örneğin, Noam Chomsky'nin dil edinci teorisi, dilsel yetiyi insanın doğuştan gelen bir özelliği olarak ele alır. Ancak bu kavram çeviribilim bağlamında net bir şekilde tanımlanmamıştır (Koyuncu, 2023, s. 468). Bu terminolojik karışıklığın önlenmesi için kavramların bağlama göre kullanılmasının önemi vurgulanmalıdır.

1.1.2. Çeviribilimde Edinç Kavramı ve Türkiye'deki Kavramsal Farklılıklar

Edinç (competence) kavramı, çeviribilim literatüründe bir çevirmenin çeviri sürecini başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmesi için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kapsayan bütüncül bir çerçeve olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram, çeviri eğitimi ve mesleki yeterliliklerin tanımlanmasında önemli bir role sahiptir. Özellikle Avrupa Çeviri Eğitimi (EMT) Çerçevesi gibi modellerde, edinç belirli alt bileşenlere ayrılmıştır ve sistematik bir şekilde yapılandırılmıştır. EMT, çevirmenlerin mesleki yeterliliklerini geliştirirken edinç kavramının bir standart haline gelmesini sağlamıştır (EMT, 2022).

Türkiye'deki çeviri eğitimi literatüründe ise "edinç" kavramı farklı terimlerle ifade edilmekte, bu durum önemli bir kavram kargaşasına neden olmaktadır. Çeşitli çalışmalar, edinç teriminin yer yer "yetenek", "yeti", "beceri" veya "kapasite" gibi terimlerle eş anlamlı olarak kullanıldığını ortaya koymuştur. Bu durum, özellikle çeviribilim literatüründe kavramsal bir standardizasyonun olmamasından kaynaklanmaktadır.

Oysaki uluslararası literatürde bu tür bir çeşitlilik bulunmamakta ve competence terimi belirgin bir şekilde kullanılmaktadır (Eser, 2013, s. 1; Okuyan, 2019, s. 75).

Türkiye'deki bu terminolojik farklılık, çeviri eğitimi ve mesleki uygulamalarda bir dizi probleme yol açmaktadır. Çeviribilim öğrencileri, mezuniyet sonrasında hangi edinçlerin veya bilgi türlerinin çeviri mesleği için gerekli olduğunu tam olarak anlamakta zorlanmaktadır. Bu durum, sektördeki işverenlerin beklentilerini karşılayamama sorununu da beraberinde getirmektedir. Örneğin, bazı işverenler öğrencilerin teknolojik edinç eksikliklerinden şikâyet ederken, bazıları dilbilimsel bilgiye odaklanmaktadır.

Bu terminolojik kargaşayı çözmek için, Türkiye'deki çeviri eğitiminin uluslararası standartları benimsemesi önerilmektedir. EMT veya benzeri bir sistemin Türkiye'de de uygulanması, kavramların daha açık ve net bir şekilde tanımlanmasını sağlayabilir. Böyle bir standartlaşma hem akademik çevrelerde hem de meslek pratiğinde tutarlılık sağlayacaktır. Ayrıca, Türkiye'deki çeviribilim alanında daha sistematik bir kavram analizi yapılması gerektiği açıktır.

1.1.3. Türkiye'de Edinç Kavramındaki Terminolojik Kargaşanın Kaynağı

Türkiye'deki çeviribilim literatüründe edinç kavramındaki terminolojik çeşitlilik, genellikle çeviri eğitiminin disiplinlerarası yapısından kaynaklanmaktadır. Çeviri eğitimi, dilbilim, eğitim bilimleri ve teknoloji gibi farklı alanlardan etkilenmektedir ve bu durum kavramların tutarlılıkla kullanılmasını zorlaştırmaktadır. Bu terminolojik çeşitlilik, aynı zamanda Türkçedeki çeviri terimlerinin tam karşılıklarının belirlenememesiyle ilişkilidir. Örneğin, Avrupa literatüründe competence tek bir genel kavram olarak kullanılırken, Türkçe literatürde farklı yazarlar farklı terimler kullanmayı tercih edebilmektedir. Bu durum, özellikle öğrenciler ve çevirmen adayları için kafa karıştırıcıdır. Öğrenciler, hangi kavramın neyi ifade ettiğini anlamakta zorlanmakta ve çeviri sürecinde hangi edinçlerin daha önemli olduğunu belirlemede güçlük çekmektedir.

Kargaşanın bir diğer nedeni, Türkiye'de çeviri eğitimi alanında henüz ulusal bir standart belirlenmemiş olmasıdır. Oysaki Avrupa'da EMT gibi çerçeveler, çeviri eğitiminin standartlarını belirlemiş ve edinç kavramının alt bileşenlerini net bir şekilde tanımlamıştır. Türkiye'de ise böyle bir çerçeve eksikliği, farklı okulların farklı terminolojiler kullanmasına yol açmaktadır.

Bu durumun çözülmesi için ulusal çeviri eğitimi müfredatında terminoloji standardizasyonunun sağlanması gerekmektedir. Bu süreç hem akademik çevrelerde hem de sektörde daha net ve ortak bir dil kullanımını teşvik edecektir. Ayrıca, uluslararası standartların Türkiye'deki çeviri eğitimi sistemine uyarlanması, bu kavram kargaşasının önüne geçebilir.

1.1.4. Uluslararası Yaklaşım: Competence Kavramı ve Avrupa/ABD Literatürü

Uluslararası literatürde competence kavramı, çeviribilim alanında geniş kabul gören ve sistematik olarak tanımlanan bir kavramdır. Avrupa Çeviri Eğitimi (EMT) Çerçevesi, bu konuda öne çıkan en önemli belgelerden biridir. EMT Çerçevesi, çevirmenlerin sahip olması gereken beş temel edinç alanını belirlemiştir: dilsel edinç, kültürel edinç, teknolojik edinç, mesleki edinç ve çeviri hizmeti edinci. Bu net tanımlar, çeviribilimde kavramsal karışıklığın önüne geçmektedir (EMT, 2022, s. 4).

Amerikan literatüründe ise competence kavramı daha çok profesyonel bağlamda ele alınmakta ve genellikle "professional competence" başlığı altında incelenmektedir. Bu yaklaşım, çevirmenin hem dilsel hem de sosyal becerilerini kapsayan geniş bir çerçeve sunmaktadır. Örneğin, Kiraly (2000), çeviri eğitiminde edinç gelişimini bireyin özerkliği ve problem çözme yeteneği ile ilişkilendirmiştir. Bu, çeviri sürecinde yalnızca teknik becerilerin değil, aynı zamanda sosyal becerilerin de önemli olduğunu vurgulamaktadır. Uluslararası yaklaşımlar, kavramların sistematik bir şekilde ele alınması gerektiğini göstermektedir. Ancak bu yaklaşımlar, Türkiye'deki çeviri eğitimi sistemine tam olarak yansıtılamamaktadır. Bunun başlıca nedeni, çeviri eğitimi müfredatlarının ulusal bağlamlara göre farklılaşmasıdır. Türkiye'de, özellikle teknolojik edinç ve çeviri hizmeti edinci gibi alanlarda eksiklikler olduğu belirtilmiştir.

Sonuç olarak, uluslararası standartların Türkiye'deki çeviri eğitimine uyarlanması büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte, Türkiye'deki çeviri eğitimi kurumlarının uluslararası modelleri incelemesi ve bunları kendi bağlamlarına uygun şekilde entegre etmesi gerekmektedir. Ayrıca, Türk çeviribilim literatüründe bu konuda daha fazla çalışma yapılması, kavramsal tutarlılığı artıracaktır.

1.2. Çeviri Edincine Yönelik Yaklaşımlar

Çeviri edinci, yapılan araştırmaların amacına bağlı olarak farklı yönlerden ele alınmaktadır. Örneğin, Khoury (2017, s. 38), bazı araştırmacıların (Riedemann, 1996; Lörscher, 1991) bu kavrama kuramsal veya ampirik çalışmalar sırasında atıfta bulduklarını ancak net bir tanım sunmadıklarını ifade ederken Bell (1991), Kiraly (1995), Hurtado Albir (1996), Cao (1996), Pym (1992) gibi araştırmacıların çalışmaları, çeviri edincinin bileşenlerini ve edinim süreçlerini detaylı bir şekilde incelemeye odaklandığını belirtmektedir (Khoury, 2017, s. 38).

Eyckmans ve Anckaert (2017), çeviri edincini, kaynak metinden erek metne yapılan çeviri sürecinde devreye giren temel bilgi ve beceriler bütünü olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, çeviri edinci ile çeviri kalitesi değerlendirmesi arasında ayırım yapılması gerektiğini belirtmektedirler. Çeviri edinci, çevirmenin sahip olduğu edinçleri ifade ederken; çeviri kalitesi, bir çeviri ürününün değerlendirilmesine atıfta bulunur. Ancak, çeviri edinci ile ürün arasında doğrudan bir bağ kurulduğu ve bu iki kavramın sıklıkla karıştırıldığı dile getirilmektedir (Eyckmans & Anckaert, 2017, s. 40).

Orozco ve Hurtado Albir, çeviri edinci kavramını farklı kategoriler altında sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırmada, aktarım edinci, çeviri edinci, çevirmen edinci, çeviri performansı, çeviri becerisi ve çeviri yeteneği gibi kavramların ele alındığı görülmektedir (2002, s. 375). Bu çalışmalarda, çeviri edincinin modern çeviribilim literatüründe geniş kapsamlı bir kullanım alanına sahip olduğu belirtilmektedir (Türkmen, 2019, s. 15).

Edinç kavramı, dilbilim alanında ilk kez Chomsky tarafından tanımlanmış ve sonrasında çeviribilim gibi farklı disiplinlerde yaygınlaşmıştır. Okuyan çalışmasının devamında şunları ortaya koymuştur:

“Çeviribilim literatüründe edinç odaklı birçok çalışma yapılmış ve bu çalışmalara Hönig (1992), Pym (2003), Kiraly (2007), Göpferich (2009) ve Kussmaul (2011) gibi isimler önemli katkılar sağlamıştır. Türkiye’de ise Birkan Baydan (2011), Eser (2013), Işık Akdağ (2015), Haldan (2016) ve Yıldız (2016) gibi araştırmacıların doktora tezleri bu alana yönelik önemli katkılarda bulunmuştur” (Okuyan, 2019, s. 75).

PACTE Grubu (2019), mevcut çeviri edinci modellerinin büyük ölçüde kişisel gözlemlere veya disiplinlerarası çalışmalara dayandığını ifade etmektedir. Harris’in

“doğal çeviri” modeli, Toury’nin çeviriyle ilgili sosyalleşme süreci modeli, Chesterman’ın beş aşamalı modeli ve Kiraly’nin dört boyutlu modeli gibi çeşitli yaklaşımlar, çeviri edincinin farklı boyutlarını ele almaktadır. Araştırmacılar, çeviri edincinin doğuştan gelen bir yetkinlikten ziyade sonradan öğrenilen ve gelişen bir süreç olduğunu vurgulamaktadır (PACTE, 2019, s. 244).

1980’lerden itibaren çeviri edinci üzerine birçok farklı model geliştirilmiştir. Bu modeller arasında, Nord (1988/1991, 1992), Bell (1991), Neubert (1994, 2000), Kiraly (1995), Hurtado Albir (1996), Risku (1998) gibi araştırmacıların çalışmaları öne çıkmaktadır. Ancak, bu modellerin çoğunun ampirik olarak doğrulanmadığı ve çeviri edincinin karmaşık doğasının daha fazla araştırılmaya ihtiyaç duyduğu ifade edilmektedir (PACTE Group, 2020).

Çeviri edinci, 1980’lerin ortalarından bu yana araştırmacılar tarafından ilgiyle ele alınan bir konu olmuştur. İlk çalışmalarda, bu kavramın tanımlanmasına ve alt bileşenlerinin belirlenmesine odaklanılmış, daha sonra çeviri edinci ve alt edinçleri için çeşitli modeller önerilmiştir. Bu çalışmalara örnek olarak Salamah çalışmasında şunlara yer vermiştir:

“Örneğin, EMT (2017), Göpferich (2009) ve PACTE (2003) gibi araştırmalar, çeviri edincinin farklı boyutlarını ele almıştır. Aynı zamanda, çeviri edincinin edinimi ve gelişimi, Alves ve Gonçalves (2007), Castillo (2015), Chesterman (2016) ve Toury (2012) gibi araştırmacılar tarafından kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışmalar, çeviri edincinin yalnızca bilgi ve beceriler değil, aynı zamanda profesyonel gelişim süreçleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir” (Salamah, 2021, s. 276).

Çeviri edinci kavramı, literatürde çok sayıda tanıma sahiptir ve bu tanımlar genellikle bilgi, beceri, farkındalık, uzmanlık, yetenek ve yeterlilik gibi unsurlar etrafında şekillenmektedir. Bu kavram, farklı bilim dallarında kullanılmakta olup, özellikle Uygulamalı Dilbilim’de iletişimsel edinç bağlamında ele alınmaktadır. Chomsky’nin sezgisel ve bilinçdışı bilgi ile dilsel performans arasındaki ayrımına dayanan bu yaklaşım, çeviri edincinin daha geniş bir bağlamda değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Literatürde, Bell, Neubert, Hurtado ve PACTE gibi araştırmacıların geliştirdiği modeller, çeviri edincinin, çeviri sürecinde farklı bileşenleri içeren kapsayıcı bir kavram olduğunu ortaya koymaktadır (Ünal & Çoban Odacıoğlu, 2022, 57-58).

Çeviribilimde, uzmanlık kavramı ile çeviri edinci arasında sıkı bir ilişki bulunduğunu iddia eden Quinci konuyla ilgili çalışmasında şunlardan bahsetmektedir:

“Kiraly (2000), çeviride uzmanlığı, çeviri görevlerini mesleğin normlarına ve müşteri memnuniyetine uygun şekilde yerine getirme yetkinliği olarak tanımlamaktadır. Benzer şekilde, Chesterman (1997), çeviri edinci ile uzmanlık arasında paralellik kurmuş ve çevirmenin profesyonel rolünü, çeviri edincine sahip bir uzman olarak değerlendirmiştir. Daha açık bir ifadeyle, Chesterman’a göre, uzmanlık, çeviri edincinin gelişiminde ulaşılan en üst seviyeyi temsil etmektedir. Bu görüş, Dreyfus ve Dreyfus’un (1986) uzmanlık modeline dayandırılarak açıklanmıştır” (Quinci, 2023, s. 7).

1.3. Çeviri Edinci Modelleri

Çeviri edinci, çevirmenlerin hem dilsel hem de dil dışı unsurları etkin bir şekilde kullanabilmesini gerektiren çok bileşenli bir yapıya sahiptir. Bu kapsamda geliştirilen modeller, çeviri sürecinin karmaşıklığını anlamaya yönelik farklı yaklaşımlar sunmaktadır. Başlangıçta dilbilimsel edinçlerin bir toplamı olarak değerlendirilen çeviri edinci, zamanla daha kapsamlı bir çerçevede ele alınmıştır. Örneğin, PACTE Grubu, çeviri edincinin altı temel bileşenden oluştuğunu belirtmiştir: iki dillilik edinçi, dil dışı edinç, araçsal-mesleki edinç, psiko-fizyolojik edinç, aktarım edinci ve stratejik edinç. Bu modelde stratejik edinç, diğer tüm alt edinçleri yönlendiren temel bir bileşen olarak tanımlanmıştır (Malmkjær, 2009, s. 124).

Çeviri edinci modelleri, çeviri sürecinin karmaşıklığını anlamak için farklı yaklaşımlarla tanımlanmıştır. Başlangıçta dilbilimsel edinçlerin bir toplamı olarak ele alınan çeviri edinci, Chomsky’nin teorik çerçevesiyle ilişkilendirilmiştir. Bu yaklaşım, yalnızca kaynak dil ve hedef dilin dilsel edinçlerini içermektedir. Ancak zamanla, çeviri edinci, bir üstedinç olarak yeniden tanımlanmış ve yaratıcı çözümler üretme ve uygun metinler oluşturma becerileri gibi bileşenler öne çıkarılmıştır. Toury ve Shreve gibi araştırmacılar, bu bağlamda çeviri edincindeki aktarım edincinin ve norm-temelli davranışların önemine dikkat çekmişlerdir (Esfandiari, Sepora, & Mahadi, 2015, s. 47).

Daha modern yaklaşımlar ise çeviri edincini çok bileşenli bir yapı olarak ele alır. Bu kapsamda, PACTE gibi araştırmacılar, çeviri sürecinin bilişsel, stratejik ve duyuşsal alt edinçlere dayandığını ifade etmektedir. Stratejik edinç, bu modellerde temel bir role sahip olup diğer alt edinçlerin işleyişini yönlendiren bir mekanizma olarak görülmektedir. Buna karşılık, Neubert ve Göpferich’in çalışmaları, kültürel, metinsel ve dilsel edinçlerin bir araya gelerek çeviri sürecini şekillendirdiğini savunur. Çeviri eğitimi bağlamında ise

Beeby ve Honig, öğrenme stratejilerinin geliştirilmesi ve öğrencilerin süreç farkındalıklarının artırılmasının önemini vurgulamaktadır. Bu çeşitlilik, çeviri edincinin disiplinler arası yapısını ve eğitimsel uygulamalara yönelik geniş potansiyelini ortaya koymaktadır (Esfandiari, Sepora, & Mahadi, 2015, s. 49)

Çeviri edinci, tarihsel süreç içerisinde farklı teorik yaklaşımlar ve modellerle ele alınmıştır. Her bir model, çeviri sürecini açıklamaya ve bu süreçte yer alan çeşitli edinçleri tanımlamaya yönelik farklı bakış açıları sunmaktadır. Tablo 1’de çeviri edinci modelleri; dilbilimsel, bütüncül, çok bileşenli ve psikodilbilimsel ve stratejik yaklaşımlar temelinde sınıflandırılmış ve her bir modelin temel özellikleri ile bu modellerin gelişimine katkı sağlayan önemli araştırmacılar özetlenmiştir (Khoury, 2017, s. 39):

Model Kategorisi	Model Adı ve Özellikler	Öne Çıkan Temsilciler
Dilbilimsel Yaklaşımlar	Çeviri edincini, L1 ve L2 dilsel edinçlerin toplamı olarak tanımlamış, "translational competence" terimini ortaya atmıştır. Kaynak metin çözümleme ve hedef metin yeniden üretim becerileri bu modeli tanımlar. Bu yaklaşım, 1970’lerde Chomsky’nin dilbilim teorilerinden etkilenmiştir.	Wilss, 1976, 1982
	Çeviri edincini dil ve metin bağlamında ele almış; kaynak ve hedef dilde dilsel yeterlilik ile metinsel performans arasındaki bağlantıyı vurgulamıştır.	Koller, 1979, 1992
	Bell, çeviri edincini, dilsel ve kültürel bilgi tabanı, metin türü bilgisi, konu bilgisi ve bunların karşılaştırmalı analizine dayalı olarak tanımlamış; çevirmenin metin çözümleme ve üretme mekanizmalarını modellemiştir. Kaynak metin anlamını kavrama ve hedef metin üretme süreçleri dilsel edinç ve metin çözümleme becerilerine dayanır.	Bell, 1991
	Çeviri edincini metin anlama (text comprehension) ve metin anlamını iletme (text meaning communication) becerilerine dayandırmıştır. Stolze, bu süreçleri bilinçli bir şekilde uygulanan metalinguistik bilgi, metakognisyon ve profesyonel deneyimle	Stolze, 1992

	ilişkilendirmiştir. Ancak, aktarım edincine (transfer competence) dair eksiklikler bulunur.	
Bütüncül Yaklaşımlar	Toury, "Aktarım edinci" (transfer competence) kavramını geliştirerek, çeviri edincini sosyal normlarla öğrenilen bir süreç olarak açıklamıştır. Çeviri edinci, alt edinçlerin ötesinde bir üst beceri olarak tanımlanır. Özellikle yaratıcı çözüm bulma, metin aktarım becerisi ve hedef metin üretimi bu modelin ana bileşenleridir.	Toury, 1995
	Çeviri edincinin bilişsel ve nörolingüistik bir çerçevede incelenmesi gerektiğini savunmuş ve edinci, hem bildirimsel hem de işlemsel bilgileri içeren bir yapı olarak tanımlamıştır.	Shreve, 1997
	Çevirmenin tutumu (risk alma ve sebat) ile dilsel yeterliliğini birleştiren "disposition" kavramını tanıtmıştır. Çeviri edinci, çevirmenin risk alma ve yaratıcı çözümler üretme edinçlerine dayanır. Dispozisyon (tutum) ve yeterlilik (proficiency) unsurları bu modelde belirleyicidir.	Campbell, 1998
	Minimalist bir yaklaşımla, çeviri edincini kaynak metinden birden fazla uygun hedef metin üretme ve bunlardan en uygun olanını seçme becerisi olarak açıklamıştır.	Pym, 2003
Çok Bileşenli Modeller	PACTE Holistik Modeli: Çeviri edinci, dilsel (ikidillilik), dil dışı (kültürel ve alan bilgisi), stratejik, psikolojik ve araçsal alt edinçlerden oluşan karmaşık bir sistem olarak ele alınır. Bu modelde stratejik edinç, diğer tüm bileşenleri yönlendiren bir çatı edinç olarak tanımlanır.	PACTE, 2000, 2003, 2005
	Hatim ve Mason'ın Edinç Modeli: Çeviri süreci, kaynak metin işleme, aktarım ve hedef metin işleme olarak üç aşamada incelenir. Bu aşamalar, organizasyonel, pragmatik ve sosyodilbilimsel becerilerle desteklenir.	Hatim ve Mason, 1997
	Göpferich'in Çeviri Edinci Modeli: Çeviri edinci, çeviri rutinlerinin etkinleştirilmesi ve bilgi yeniden	Göpferich, 2007

	yapılandırma süreçleriyle desteklenir. Bu model, çeviri edinç kazanım sürecini incelemek için uzunlamasına çalışmalarla geliştirilmiştir.	
	Albrecht Neubert'in Üçlü Modeli: Çeviri edinci, dilsel, metinsel, kültürel, uzmanlık ve aktarım edinçlerini bir araya getiren bütüncül bir yapı olarak ele alınır. Bu yaklaşım, çeviri sürecindeki dinamik değişimlere uyum sağlama becerisi üzerine yoğunlaşır.	Neubert, 2000
Psikodilbilimsel ve Stratejik Yaklaşımlar	Kiraly'nin Entegre Modeli: Çeviri edinci, uzun süreli bellek, kontrol mekanizmaları ve stratejik işleme süreçlerini içerir. Bu modelde, çevirmenin bilinçli ve bilinçdışı süreçleri arasındaki etkileşim vurgulanır.	Kiraly, 1995
	Hönig'in İdeal Çeviri Süreci Modeli: Çeviri edinci, çevirmenin kendine güvenini geliştiren, otomatikleşmiş işlem süreçlerine dayanır. Makro stratejiler ve otomatik işlem becerileri çevirmen performansının temel unsurlarıdır.	Hönig, 1995
	Risku'nun Eylem Teorisine Dayalı Modeli: Çeviri, yalnızca dilsel edinçlerle değil, sosyal gerçekliğin yönetilmesiyle tanımlanır. Bu model, çeviri edincini bilgi entegrasyonu, karar verme ve öz yönetim süreçleriyle ilişkilendirir.	Risku, 1998

Tablo 1: Çeviri Edinci Yaklaşım ve Modelleri

Kaynak: Khoury, 2017, s, 39

Tablo 2 ise çeviri sürecinde bir çevirmenin sahip olması gereken bilgi ve becerileri sistematik bir şekilde sınıflandırmakta ve bu edinçlerin farklı boyutlarını ortaya koymaktadır. Çevirmenlik, yalnızca dil bilgisine dayalı bir süreç olmaktan ziyade, dilbilimsel, kültürel, stratejik, teknolojik, psikolojik ve mesleki edinçleri kapsayan çok yönlü bir uzmanlık alanıdır. Bu bağlamda, aşağıdaki tabloda yer alan alt edinçler, çeviri sürecinin gerektirdiği bilgi ve beceri alanlarını detaylandırmakta, ilgili modeller ve araştırmalarla bu edinçlerin teorik temellerini ortaya koymaktadır. Bu yapı, çevirmenin hem kaynak ve hedef dil arasındaki uyumu sağlama hem de kültürel ve bağlamsal uyumu gözetme noktasında ihtiyaç duyduğu edinçleri bütüncül bir şekilde ele almaktadır.

Alt Edinçler	İlgili Modeller ve Araştırmacılar
1. İki Dillilik Edinci: Kaynak ve hedef dil bilgisi, pragmatik bilgi, metinsel uyum.	Wilss (1976, 1982), Koller (1979), Bell (1991), PACTE (2003, 2005).
2. Metin Edinci: Metin türlerini çözümleme, metin bağlamını anlama ve yeniden üretim.	Stolze (1992), Hatim ve Mason (1997), Neubert (2000).
3. Kültür Edinci: Kaynak ve hedef kültürlere dair bilgi, normlar, bağlam uyumu.	Hatim ve Mason (1997), Neubert (2000), Göpferich (2007).
4. Alan - Konu Edinci: Çevirisi yapılan metnin uzmanlık alanına dair bilgi (örneğin hukuk, tıp, teknik).	Neubert (2000), Göpferich (2007), PACTE (2005).
5. Strateji Edinci: Çeviri sürecinde problem çözme, uygun strateji geliştirme ve uygulama.	PACTE (2003, 2005), Risku (1998), Honig (1991).
6. Çeviri Kararları Edinci: Farklı çeviri seçeneklerini değerlendirme ve en uygun kararı hızlıca verme becerisi.	Pym (2003), Campbell (1998).
7. Araştırma ve Teknoloji Edinci: BDÇ araçları, elektronik kaynaklar, terminoloji yönetimi ve dokümantasyon.	PACTE (2005), Göpferich (2007).
8. Stres ve Dayanıklılık Edinci: Zaman baskısı altında verimli çalışabilme, dikkat yönetimi.	PACTE (2005), Risku (1998).
9. Kuramsal Bilgi Edinci: Çeviri kuramları, metin analizi yöntemleri ve çeviribilim literatürü bilgisi.	Kelly (2005), Stolze (1992).
10. Çeviri Hizmeti Sağlama Edinci: Müşteri ilişkileri, proje yönetimi, teslim süreçleri.	Göpferich (2007), Risku (1998).

Tablo 2: Çeviri Alt Edinçleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

PACTE'nin Çeviri Edinci Modelinin Alt Edinçleri

PACTE Grubu, çeviri edincini “çeviri yapmak için gereken temel bilgi sistemi” olarak tanımlamakta ve bu modeli hem teorik hem de uygulamalı çerçevede ele almaktadır (PACTE, 2003, s. 6). Çalışmalarında, çevirinin yalnızca dilsel bir işlem olmadığını, aynı zamanda psiko-fizyolojik, bilişsel ve stratejik unsurları da içerdiğini vurgulamıştır. Grup, çeviri sürecinde stratejik edinçlerin problem çözme ve diğer alt edinçleri koordine etme açısından merkezi bir öneme sahip olduğunu ifade etmektedir (Salamah, 2021, s. 280).

İki Dillilik Alt Edinci	<ul style="list-style-type: none"> • Pragmatik, toplum dilbilimsel, metinsel, dilbilgisel ve sözcüksel yönler de dahil olmak üzere her iki dilde de iletişim edinci
Dil Dışı Alt Edinci	<ul style="list-style-type: none"> • Kültürel bilgi • Ansiklopedik bilgi • Konu-alan bilgisi
Alan - Konu Alt Edinci	<ul style="list-style-type: none"> • Çevirinin işlevleri hakkında bilgi • Profesyonel çeviri uygulamaları hakkında bilgi sahibi olma
Araçsal ve Teknoloji Alt Edinci	<ul style="list-style-type: none"> • Bilgi ve iletişim teknolojilerini ve kaynakları kullanma
Stratejik Alt Edinç	<ul style="list-style-type: none"> • Çeviri sürecini planlama ve yürütme, çeviri ürününü değerlendirme, diğer alt edinçleri harekete geçirme ve çeviri sorunlarını belirleme ve çözme
Stres ve Dayanıklılık Alt Edinci	<ul style="list-style-type: none"> • Bilişsel bileşenler (örn. hafıza, dikkat) • Tutumsal bileşenler (örneğin, entelektüel merak, yeteneklere güven) • Psikomotor beceriler (örn. mantıksal akıl yürütme, yaratıcılık)

Tablo 3: PACTE Çeviri Edinci Modeli (2003)

Kaynak: PACTE, 2003, s. 57

Tablo 3'te PACTE'nin çeviri edinci modelinde altı tane çeviri alt edincinin ve bu edinçlerin edinilmesinde gereken bilgi ve becerilerin yer aldığı görülmektedir. İki dillilik, bireylere temel düzeyde bir aktarım edinci kazandırır; ancak bu edinç, çeviri edincinin bütünü değildir. Aktarım edinci ile profesyonel çevirmenlik edinci arasındaki farklılıklar, diğer alt-edinçlerle olan etkileşimler sonucunda daha belirgin hale gelir. Uzman bir çevirmenin aktarım kapasitesi, sahip olduğu tüm alt-edinçlerin toplamıyla ölçülür. Bu bağlamda, stratejik edinç, çeviri edincinin ayrılmaz bir parçası olarak önemli bir rol oynar. Çeviri sürecinin planlanmasında, diğer alt-edinçlerdeki eksikliklerin tespit edilip giderilmesinde, çeviri sorunlarının belirlenmesinde, çeviri stratejilerinin uygulanmasında ve sürecin genel değerlendirilmesinde stratejik edinç aktif bir şekilde kullanılmaktadır (PACTE, 2003, s. 57).

İletişim Alt Edinci	<ul style="list-style-type: none"> • En az iki dilde etkili iletişim becerileri
Alan Edinci	<ul style="list-style-type: none"> • Çevirinin uzmanlık alanına yönelik bilgi.
Araçlar ve Araştırma Edinci	<ul style="list-style-type: none"> • Çeviri teknolojileri ve terminoloji kaynaklarının etkin kullanımı.
Stratejik Edinç	<ul style="list-style-type: none"> • Çeviri sürecinde yönlendirme, planlama ve değerlendirme becerisi.
Psikomotor Edinç	<ul style="list-style-type: none"> • Okuma ve yazma süreçlerini destekleyen psikomotor beceriler.
Çeviri Rutini Etkinleştirme	<ul style="list-style-type: none"> • Kabul edilebilir hedef dil eşdeğerlerini belirleme ve transfer süreçlerini yönetme becerisi.

Tablo 4: Göpferich Çeviri Edinci Modeli (2009)

Kaynak: Göpferich, 2009, s. 22

Göpferich'in Çeviri Edinci Modeli ise PACTE modeline paralel bir şekilde altı temel edinç üzerine inşa edilmiştir. Bu model, iletişimsel edinç, alan bilgisi edinçleri, araçlar ve araştırma edinçleri, stratejik edinçler ve çeviri rutini etkinleştirme edinçlerinden oluşmaktadır (2009, s. 22). Göpferich, bu modeli uzunlamasına çalışmalarla geliştirmiş ve çeviri sürecinde bilişsel yüklerin azaltılmasının edincin etkinliğini artıracakını öne sürmüştür (Salamah, 2021, s. 282).

EMT Expert Group'un Çeviri Edinci Modelleri

European Master's in Translation (EMT) ağı, çevirmen ve çeviri edinci çerçevesini 2009 yılında yayınlamış, ardından 2017 yılında önemli ölçüde yeniden düzenlemiştir. Bu çerçeve artık Avrupa Birliği ve ötesinde hem akademide hem de endüstride çevirmen eğitimi için önde gelen referans standartlardan biri haline gelmiştir. EMT edinci çerçevesi, anlaşmalı çeviri yüksek lisans programları için bir dizi öğrenme çıktısı oluşturmayı amaçlamaktadır (EMT, 2022). Edinç çerçevesi, aşağıdaki gibi birbirini tamamlayan beş bileşenden oluşmaktadır (EMT, 2022, s. 4):

Şekil 1: EMT Çeviri Edinci Modeli (2022)

Kaynak: EMT, 2022, s. 4

“1. Dil ve Kültür (Language and Culture): Bu bileşen dilbilimsel, sosyodilbilimsel ve kültürel bilgi ile becerileri kapsar. Çevreinin diğer bileşenleri için temel bir zemin oluşturduğu kabul edilmektedir. Ayrıca, EMT Yüksek Lisans programlarına başvuran adayların, iki çalışma dilinde yetkin olmaları gerektiği ifade edilmektedir.

2. Çeviri (Translation): Çeviri edinci, çeviri sürecinde kullanılan stratejik, metodolojik ve tematik edinçlerin yanı sıra aktarım sürecini de içermektedir. Ayrıca, özel çeviri türleri (örneğin yerelleştirme, görsel-işitsel çeviri) ve makine çevirisi uygulamalarında ön düzenleme ve son düzenleme süreçleri hakkında farkındalık kazandırmayı hedeflemektedir.

3. Teknoloji (Technology): Bu bileşen, çeviri teknolojileri, makine çevirisi uygulamaları ve bilgisayar destekli çeviri araçlarının çeviri iş akışı açısından kullanımıyla ilgili bilgi ve becerileri kapsamaktadır.

4. Bireysel ve Kişilerarası (Personal and Interpersonal): Çevirmenlerin istihdam olanaklarını artırmaya yönelik zaman yönetimi, baskı altında çalışma, stresle başa çıkma, teslim tarihlerine uyma, talimatları takip etme, ekip çalışmasına katılma, sosyal medya kullanımı ve profesyonel ortamlara uyum sağlama gibi beceri ve yetkinlikleri bu edinç kapsamında değerlendirilmektedir.

5. Hizmet Sağlama (Service Provision): Bu bileşen, piyasa taleplerinin farkında olma, müşteri ilişkileri, bütçeleme, proje yönetimi ve mesleki standartlar ile etik kurallara uyma gibi profesyonel çeviri hizmetlerinin sağlanmasına yönelik bilgi ve becerileri içermektedir” (EMT, 2022, s. 4).

Günümüzde çeviri piyasasının, çeviri performansını yalnızca dilsel ve kültürel edincin birleşimiyle sınırlamadığı görülmektedir. Modern çeviri modelleri giderek daha çok bileşenli bir yapıya dönüşmekte ve sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda yeni modeller geliştirilmektedir. Bu bağlamda Pym, European Masters in Translation (EMT) modelini örnek göstermektedir. EMT modelinde, çeviri hizmeti sağlayıcı edinçlerinin temelini dilsel ve kültürlerarası edinçlerin yanı sıra tematik edinç, teknoloji edinci ve bilgi madenciliği edinçleri oluşturmaktadır (Pym, 2013, s. 489-490; akt. Odacıoğlu, 2021, s. 984).

Sonuç olarak, bu bölümde incelenen çeviri edinci modellerinin birkaç ortak noktası olduğu anlaşılmaktadır. Tüm modeller, bileşenli bir yapıya sahiptir. Alt edinçler veya bileşenler bir modelden diğerine değişiklik gösterse de genel olarak dilsel edincin, kültürel bilginin ve çeviri sürecine ilişkin bilgi edinimlerinin ortak bir zeminde bulunduğu söylenebilir. Takip eden bölümlerde önceki bölümlerde bahsedilen çeviri alt edinçleri bu çalışmanın konusu sınırlılıklarında ele alınacaktır.

1.4. Çeviri Alt Edinçlerinin İncelenmesi

Çeviri sürecinde edinç kavramı, çevirmenlerin sahip olması gereken bilgi, beceri ve edinçlerin çok boyutlu yapısını ifade eder. Bu kavram, çeviri pratiğinin yalnızca dilsel edinçle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda kültürel bilgi, stratejik düşünme, teknolojiyi kullanma edinci, psikolojik dayanıklılık ve mesleki standartlara uyum gibi geniş bir edinç dizisini içerdiğini ortaya koyar.

Edinç, çevirmenlerin mesleki süreçte karşılaştıkları zorluklara çözüm üretebilme kapasitesini ve bu kapasitenin çeşitli alt bileşenlerce nasıl desteklendiğini anlamak için önemli bir kavramsal çerçeve sunar. Bu bağlamda, üst edinçler, çeviri sürecinin temel unsurlarını oluşturan genel edinçleri temsil ederken; alt edinçler, bu genel edinçleri destekleyen ve detaylandıran spesifik becerilere işaret eder.

Çeviri alt edinçlerinin sistematik bir şekilde ele alınması, çevirmenin mesleki edinçlerini daha somut bir şekilde değerlendirme ve geliştirme imkânı sağlar. Örneğin, dilbilimsel edinçler, çevirmenin kaynak ve hedef dillerdeki dil bilgisi becerilerini tanımlarken; stratejik edinç, bir çeviri problemine yönelik etkili çözüm yolları bulmayı içerir. Benzer şekilde, kültürel edinçler, farklı kültürel bağlamlar arasında anlamlı bir aktarım yapılmasını mümkün kılar.

Bu bağlamda, çeviri üst edinçleri, çeviri sürecinde kullanılan bilgi ve becerilerin çerçevesini çizerken, alt edinçler bu çerçevede yer alan detaylı unsurları açıklar. Dil, kültür, teknoloji, strateji ve psikoloji gibi alanlarda şekillenen bu edinçler, bir çevirmenin hem akademik hem de profesyonel başarılarını doğrudan etkileyen faktörlerdir. Bu bölümde, çeviri alt edinçlerinin tanımları ve işlevleri ayrıntılı olarak incelenerek, çeviri sürecindeki rolleri açıklanacaktır.

1.4.1. İki Dillilik Alt Edinci

İki dillilik alt edinci, çevirmenin hem kaynak dilde hem de hedef dilde derin bir dil bilgisine ve kullanıma sahip olmasını gerektirir. Bu edinç, çevirmenin her iki dilin, gramer yapıları, sözcük türetme, zaman kipleri gibi temel dil bilgisi öğelerine hâkimiyetini, farklı bağlamlarda dilin işlevlerini anlamasını ve bu işlevleri çeviri sürecinde doğru bir şekilde aktarmasını ve metindeki ifadelerin kaynak dilin anlamına sadık kalırken hedef dilde akıcı ve doğal bir şekilde yazılmasını sağlamasını içerir (Göpferich, 2009, s. 21).

Bu edinç, çevirmenin dilsel farklılıkları anlama ve bu farklılıklara uygun çözümler geliştirme kapasitesini doğrudan etkiler. Örneğin, kaynak dilde kullanılan deyimlerin hedef dilde uygun karşılıklarının bulunması, iki dillilik edincinin başarılı bir şekilde uygulanmasını gerektirir.

Kusmaul (1995, s. 7), çevirmenlerin hatalardan kaçınabilmesi için önerilen tedavilerin, anadil kullanımına yönelik derslerin alınması, yabancı dil edinçlerinin geliştirilmesi için telafi derslerinin verilmesi ve metin analizi derslerinin sunulmasını içerdiğini belirtmektedir. Ancak, bu tür tedaviler yalnızca öğrencilerin hatalarını nasıl ürettiklerini daha ayrıntılı şekilde anlamadan sağlanacak rehberlikle sınırlı kalırsa, sisli bir ortamda yol bulmaya çalışmaya benzer bir etki yaratır. Bu bağlamda, çevirmenin iki dillilik alt edinci, yani her iki dilde de derin bir dil bilgisi ve kullanımı gerektiren bir edinç, çeviri sürecindeki hataların ve dilsel zorlukların üstesinden gelme kapasitesini doğrudan etkiler. İki dillilik alt edinci, dilbilgisi kurallarına hâkimiyet, pragmatik kullanımı doğru bir şekilde aktarma ve dilsel doğruluk ile akıcılığı sağlama gibi becerileri içerir (Göpferich, 2009, s. 21). Bu edinç, çevirmenin dilsel farklılıkları anlamasını ve bu farklılıklara uygun çözümler geliştirmesini sağlar, örneğin, kaynak dildeki deyimlerin hedef dilde uygun karşılıklarının bulunması, başarılı bir iki dillilik edinç gelişiminin bir göstergesidir.

1.4.2. Metin Alt Edinci

Metin alt edinci, çevirmenin metni bir bütün olarak algılayabilmesi ve metin türüne uygun çeviri stratejileri geliştirebilmesini ifade eder. Hatim ve Munday (2004) metin edincini, bir dilin sözdizimsel ve dil bilgisel kurallarını uygulayarak yalnızca doğru cümleler üretmekle sınırlı olmayan, aynı zamanda bu cümlelerin bağlamda ne zaman, nerede ve kime yönelik kullanılacağını bilme ve bu cümlelerin bir dizi içerisinde oynadığı rolü anlayarak iyi yapılandırılmış bir metin, söylem ve türün parçası haline getirme becerisi olarak tanımlamaktadır. Bu edinç kapsamında, çevirmenin, bilgilendirici, sanatsal, yönlendirici veya hukuki metinler gibi farklı türdeki metinlerin özelliklerini tanınması ve bu özelliklere uygun çeviri yöntemleri kullanması, metnin yazılış amacını, hedef kitlesini ve kültürel bağlamını anlaması ve kaynak metindeki anlamı ve niyeti doğru bir şekilde hedef metne aktarması yer alır (Hatim & Munday, 2004, s. 351).

Metin edinci, çevirmenin yalnızca cümle düzeyinde değil, metnin genel yapısı ve amacı doğrultusunda da etkili kararlar almasını sağlar. Örneğin, bir hukuk metni çevrilirken terminolojik doğruluğun sağlanması, bir reklam metni çevrilirken ise hedef kitlenin ilgisini çekebilecek yaratıcı çözümler geliştirilmesi bu edincin gerekliliklerindedir.

1.4.3. Kültür Alt Edinci

Kültür edinci, çevirmenin kaynak ve hedef kültürler arasındaki dilsel, bağlamsal ve değer temelli farklılıkları anlama ve bu farklılıkları etkili bir şekilde yönetme edincini ifade eder. Çeviri, yalnızca diller arasında bir aktarım süreci değil, aynı zamanda kültürel unsurların doğru bir şekilde hedef kültüre taşınmasını gerektirir. Bu nedenle, çevirmenlerin kültürel farkındalık ve duyarlılık geliştirmesi, çeviri sürecinin başarısını doğrudan etkiler.

Kelly (2005, s. 32), kültürel ve kültürlerarası edinç kavramının yalnızca tarih, coğrafya ve kurumlar gibi ansiklopedik bilgileri değil, aynı zamanda kültürlerin değerlerini, mitlerini, algılarını, inançlarını, davranışlarını ve bu unsurların metinsel temsillerini de kapsadığını belirtir. Ayrıca, kültürlerarası iletişim ve çevirinin bu iletişim biçiminin özel bir türü olarak ele alınmasının önemine de dikkat çeker (Kelly, 2005, s. 32). Bu edinç kapsamında, çevirmen hem kaynak hem de hedef kültürde geçerli olan normları, sosyal davranış kurallarını ve değer sistemlerini anlamalıdır. Bu, çevirmenin kültürel uygunluk sağlamak için gerekli seçimleri yapmasına olanak tanır. Örneğin, resmi bir mektup

çevirisinde, iki kültürün de resmi hitap ve yazım kuralları dikkate alınmalıdır. Çevirmen, metnin yazıldığı bağlamı ve hedef kültürde nasıl algılanacağını anlamalıdır. Kültürel bağlamın yanlış anlaşılması, metnin anlamının hedef okuyucular için uygunsuz veya anlaşılmaz hale gelmesine neden olabilir. Örneğin, mizahi bir metin çevrilirken, kaynak kültüre özgü esprilerin hedef kültürde aynı etkiyi yaratması için bağlama uygun bir uyarlama yapılması gerekebilir. Kültür edinci, çevirmenin yalnızca kültürler arasındaki farkları değil, bu farkların iletişim sürecindeki etkilerini de anlamasını gerektirir. Bu beceri, yanlış anlamaları önlemek ve kaynak kültürdeki mesajı hedef kültürde doğru bir şekilde ifade etmek için kritik öneme sahiptir. Örneğin, dinsel bir metin çevirisinde, her iki kültürdeki dini olgular göz önünde bulundurulmalıdır. Her iki kültüre özgü semboller, deyimler, atasözleri ve diğer dilsel öğelerin doğru bir şekilde aktarılması, kültür edincinin önemli bir parçasıdır. Örneğin, kaynak dilde yaygın bir atasözünün hedef dilde doğrudan karşılığı yoksa, aynı anlamı taşıyan farklı bir ifade seçilmeli ya da çevirmen atasözünü açıklayıcı bir ifade ile anlaşılır kılmalıdır (Kelly, 2005, s. 32).

Kültür alt edinci, çeviri sürecinde kültürel engellerin aşılmasını ve metnin hedef kitlenin kültürel değerlerine uygun bir şekilde sunulmasını sağlar. Çevirmen, kaynak metindeki kültürel referansları hedef kültürde anlaşılır ve kabul edilebilir hale getirecek stratejiler geliştirmelidir. Bu edinç, özellikle edebi çeviri, reklam, pazarlama ve yerelleştirme gibi alanlarda kritik bir öneme sahiptir. Örneğin edebi metinlerde, hikâyenin geçtiği yerin kültürel atmosferini ve karakterlerin davranışlarını hedef kültüre uyumlu şekilde aktarmak, reklam ve pazarlamada kültürel farkındalık gerektiren ifadelerin hedef kitleyi etkili bir şekilde etkilemesini sağlamak ve yerelleştirme sürecinde yazılım veya web içeriklerinin, hedef kültürde kullanıcı dostu ve anlaşılır olmasını sağlamak gibi uygulamalar bu alana örnek teşkil edebilir.

Kültür alt edinci, çevirmenin iki kültür arasında bir köprü görevi görmesini sağlayarak çeviri sürecinde yalnızca dilsel doğruluğu değil, aynı zamanda kültürel uygunluğu da garanti eder. Bu edinç, metinlerin hem anlamını hem de kültürel etkisini koruyarak hedef kitlenin metni kaynak kültür bağlamında doğru ve işlevsel bir şekilde anlamasını mümkün kılar.

1.4.4. Alan-Konu Alt Edinci

Alan-konu alt edinci, çevirmenin metnin uzmanlık gerektiren içeriği hakkında derin bir bilgiye sahip olmasını ifade eder. Bu edinç, özellikle teknik, bilimsel, hukuki veya tıbbi metinlerde hayati bir role sahiptir. Çevirmen, bu tür metinlerde doğru terimleri ve ifadeleri kullanarak, hedef dildeki okuyucuların metni anlayabilmesini ve güvenilir bulmasını sağlamalıdır. Eser bu alt edinci, PACTE grubunun dil dışı alt-edincine benzediğini belirtmektedir. Genel bilgi ve özel alan bilgisi olmak üzere iki tür bilgiden oluştuğunu ve kaynak metni anlamak ve erek metni oluşturmak veya bilgi boşluklarını doldurmak için dış bilgi kaynaklarından hangi bilgiye ihtiyaç duyulduğunu anlamak için gerekli olduğunu ifade etmektedir (Eser, 2013, s. 39).

Çevirmen, çevrilen metnin ait olduğu alanla ilgili terminolojiye, kavramlara ve süreçlere aşina olmalıdır. Örneğin, bir tıbbi makaleyi çevirirken, anatomik terimlerin doğru kullanımı, çevirinin doğruluğu ve işlevselliği açısından büyük önem taşır. Teknik metinlerde kullanılan terimler ve jargon, hedef dile doğru bir şekilde aktarılmalıdır. Bu, çevirmenin alanına dair kapsamlı bir bilgi birikimine ve doğru terminoloji kaynaklarına erişim sağlayabilmesine bağlıdır. Örneğin, bir mühendislik raporunda, teknik terimlerin hatalı çevrilmesi, çeviri ürününün kullanımını olumsuz etkileyebilir ve bu yüzden metnin işlevini doğru bir şekilde yerine getirilmesine engel olabilir.

Çevirmen, uzmanlık gerektiren bir metni çevirmeden önce konu hakkında yeterli araştırma yapmalı ve hedef dilde yaygın olarak kullanılan terimleri öğrenmelidir. Bu süreçte, güvenilir kaynaklardan faydalanmak ve alan uzmanlarıyla iletişim kurmak gerekebilir. Konu hakkında araştırma yaparken alan bilgisine yakından ulaşabilmeyi sağlayan koşut metinlerin incelenmesi de çevirmenin bu edinci geliştirmesine önemli düzeyde katkı sağlayabilir.

Dil dışı bilgi alt edinci, çevirmenin metni bağlam içinde anlamlandırmasını ve hedef kitleye uygun bir şekilde aktarmasını mümkün kılar. Bu edinç, çeviri sürecinde metnin doğruluğunu artırarak çeviri ürününün kalite, işlev ve güvenilirliğini yükseltir. Özellikle, teknik ve akademik metinler, uzmanlık bilgisine dayalı bir anlayışı zorunlu kılar. Aynı zamanda, edebi ve sanatsal metinlerde de tarihsel ve kültürel arka planın doğru bir şekilde aktarılmasında etkili bir rol oynar.

Dil dışı bilgi alt edinci, çevirmenin metni sadece dilsel bir ifade olarak değil, aynı zamanda bağlamsal ve içeriksel bir yapı olarak ele almasını sağlar. Dil dışı edinç ve alan-

konu edinçleri, çevirinin hedef kitle için anlamlı ve uygun bir metin haline gelmesine katkıda bulunur. Bu edinçler, çeviri sürecinde çevirmenin bilgi derinliğini ve profesyonel becerilerini ortaya koyar.

1.4.5. Stratejik Alt Edinç

Stratejik alt edinç, çeviri sürecinde ortaya çıkan problemleri tanımlama, bu problemlere etkili çözümler geliştirme ve bu çözümleri uygulama becerisini ifade eder. Bu edinç, çevirmenin karşılaştığı karmaşık durumlarda bilinçli ve yaratıcı seçimler yaparak süreci yönetmesini sağlar. Çeviri sırasında hem metin kaynaklı hem de kültürel farklılıklardan kaynaklanan zorluklar ortaya çıkabilir; stratejik alt edinç, bu gibi durumlarda çevirmenin sahip olduğu araçları en verimli şekilde kullanarak hedefe ulaşmasına olanak tanır.

Stratejik alt edinç, çeviri sürecinin her aşamasında karşılaşılan problemlere yönelik etkili stratejiler geliştirme ve bu stratejileri uygulama edincidir. Bu edinç, çevirmenin yalnızca sorunları çözme becerisini değil, aynı zamanda süreci planlama ve yürütme edincini de kapsar. Eser bu edincin, çeviri sürecinin verimliliği, çeviri sorunlarının belirlenmesi ve çözüm stratejilerinin oluşturulmasında etkin rol aldığından bahsetmektedir. Çeviri sürecini kontrol eden ve tüm öteki alt-edinçleri arasında etkileşimi sağlayan bir alt edinç olduğunu ileri sürmektedir (Eser, 2013, s. 197).

Çevirmen, kaynak metinde yer alan terminolojik belirsizlikler, kültürel referanslar veya dilsel yapılar gibi sorunları hızlı bir şekilde fark etmelidir. Örneğin, kaynak metinde kullanılan bir deyim hedef dilde doğrudan karşılığı yoksa, bu sorun çeviri stratejileriyle çözümlenmelidir. Belirlenen sorunlara yönelik uygun stratejiler geliştirme, çevirmenin yaratıcı düşünme ve bilgi birikimini kullanmasını gerektirir. Çevirmen, bu stratejileri belirlerken metnin bağlamını, amacını, işlevini ve hedef kitlenin özelliklerini dikkate alır. Örneğin, bir teknik dokümanda karmaşık bir ifadeyi basitleştirerek açıklamak yerine, terminolojiye sadık kalmayı tercih etmek stratejik bir karardır. Çevirmen, geliştirdiği stratejileri metin üzerinde uygular ve bu uygulamanın sonuçlarını değerlendirir. Bu değerlendirme, çevirmenin hedef metni kaynak metne göre doğruluk, akıcılık, işlevsellik ve anlam açısından gözden geçirmesini içerir (PACTE, 2019, s. 248).

1.4.6. Çeviri Kararları Alt Edinci

Çeviri kararları alt edinci, çeviri sürecinde farklı seçenekler arasında değerlendirme yaparak en uygun olanı seçme ve bu seçimi hızlı bir şekilde uygulama becerisidir. Bu edinç, çevirmenin metin üzerinde bilinçli ve rasyonel seçimler yapmasını sağlar. Çevirmen, kaynak metindeki ifadelerin hedef dildeki olası karşılıklarını değerlendirirken anlam, bağlam ve işlev gibi unsurları göz önünde bulundurur. Örneğin, bir terimin farklı alanlarda farklı anlamlara sahip olabileceği bir teknik çeviride, doğru seçimi yapmak için metnin bağlamına dikkat edilmelidir. Özellikle zaman baskısının bulunduğu projelerde, çevirmenin doğru kararları hızlıca verebilmesi önemlidir. Bu süreçte, çevirmen hem bilgi birikimine hem de problem çözme becerisine dayanarak etkili kararlar alır. Stratejik kararlar, çeviri sürecinin daha akıcı ve etkili bir şekilde ilerlemesini sağlar. Hedef metnin tutarlılığı ve doğruluğu, bu kararların isabetliliğiyle doğrudan ilişkilidir. Örneğin, bir roman çevirisinde tutarlı karakter diyalogları sağlamak için önceki kararlarla uyumlu seçimler yapmak stratejik önem taşır.

Wilss (1996), "Knowledge and Skills in Translator Behavior" adlı eserinde, dinamik çeviri edincini çevirmenlerin zamanla gelişen ve değişen bir beceri seti olarak tanımlar (s. 115). Çevirmenlerin edinci, rutin görevlerde ustalaşmanın ötesine geçerek, karmaşık ve alışılmadık çeviri zorluklarına uyum sağlama yeteneğini içerir. Bu edincin dinamik yapısı, çevirmenlerin farklı metin türleri ve bağlamlarla karşılaştıkça stratejilerini geliştirmelerini, bilişsel süreçlerini göreve uyarlamalarını ve hem dilsel hem de kültürel nüansları etkili bir şekilde yönetmelerini gerektirir. Wilss, bu sürekli gelişimin, çevirmenlerin çeşitli bağlamlardaki ihtiyaçlara yanıt verebilmesi için hayati olduğunu vurgular ve eğitim programlarının bu edinci destekleyecek şekilde tasarlanmasının önemine işaret eder (Wilss, 1996, s. 171).

Strateji ve çeviri kararları edinçleri, çevirmenin profesyonel becerilerinin temel taşlarını oluşturur. Bu edinçler, çeviri sürecinin karmaşıklığını yönetmede ve hedef metnin etkili bir şekilde oluşturulmasında kilit bir rol oynar. Çevirmen, bu edinçleri kullanarak, kaynak metindeki anlamı ve niyeti, hedef kültürde doğru bir şekilde yansıtan işlevsel bir ürün ortaya koyabilir.

1.4.7. Teknolojik ve Araştırma Alt Edinci

Odacıoğlu ve Köktürk, edinç kavramının çeviri stajyerlerinin mesleki becerilerini nasıl şekillendirdiğini vurgulayarak, bunun çeviri sürecinde kullanılan teknolojik araçları da kapsadığını belirtmişlerdir (2015, s. 1087). Bu bağlamda, teknolojik araçların etkili kullanımı ve ilgili edinçler, çeviri eğitiminde temel bileşenler olarak ortaya çıkmaktadır. Çeviri teknolojilerinin önemli bir rolü olduğu gibi, araştırma yöntemleri, terminoloji yönetimi ve sektörel bilgi de edinç gelişiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Teknolojik ve araştırma alt edinçleri, çevirmenin çeviri sürecinde teknolojik araçları ve bilgi kaynaklarını etkin bir şekilde kullanma edinçini ifade eder. Günümüz çeviri sektörü hızla dijitalleşmekte olup, çevirmenlerden yalnızca dilsel edinçler değil, aynı zamanda teknolojiyi doğru kullanabilme becerisi de beklenmektedir. Bu edinç, çevirmenin araştırma yapma, bilgiye ulaşma ve çeviri teknolojilerini kullanarak süreci hızlandırma ve kaliteyi artırma becerilerini kapsar.

Teknoloji ve araştırma edinci, çevirmenin hem bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde değerlendirme hem de çeviri teknolojilerini kullanarak verimli bir çeviri süreci yönetme edincini içerir. Bu edinç çevirmenin, bilgisayar destekli çeviri (BDC) araçları, çevirmenlerin iş yükünü azaltan ve tutarlılığı artıran teknolojilere hâkim olmasını gerektirmektedir. Çevirmen bu araçlarla, daha önce çevrilmiş koşut metinleri tekrar kullanarak çeviri sürecini hızlandırma, belirli bir alana özgü terimleri düzenleyip bir standart oluşturma, metni segmentlere ayırarak daha düzenli bir çeviri süreci sağlama ve tutarlılığı denetleme gibi çeviri sürecini oluşturan işlemleri hızlıca yerine tamamlamaktadır.

Çevirmen, terminoloji, alan bilgisi veya dilsel doğruluk için güvenilir elektronik kaynaklardan yararlanmalıdır. Bu, çevrimiçi sözlükler, ansiklopediler, akademik makaleler ve terminoloji veri tabanlarını içerir. Araştırma edinci, doğru ve güncel bilgilere ulaşmayı mümkün kılar ve çevirinin doğruluğunu artırır. Çeviri sürecinde doğru terimlerin kullanımı, özellikle teknik, hukuki ve tıbbi metinlerde büyük önem taşır. Çevirmen, terminoloji yönetim araçlarını kullanarak hedef dildeki karşılıkları belirlemek, terimlerin tutarlılığını sağlamak ve çeviri sırasında terimlere hızlı erişim sağlamak gibi görevleri yerine getirebilir.

Çevirmen, projeye ilişkin tüm bilgi ve belgeleri organize edebilmelidir. Bu, dokümantasyon süreçlerini kapsar ve müşterilerle iletişimde doğru bilgi paylaşımını

sağlar. Örneğin proje teslim tarihleri ve notları gibi bilgilerin kaydedilmesi, kaynak ve hedef metinlerin düzenli bir şekilde arşivlenmesi gibi işlemleri yerine getirmektedir. Teknoloji ve araştırma alt edinci, çeviri sürecini hem hızlandıran hem de kaliteyi artıran bir rol oynar. Çevirmen, teknoloji ve araştırma edincini kullanarak iş süreçlerini optimize eder, zaman yönetimini etkin bir şekilde uygular ve proje bazında müşteri beklentilerini daha iyi karşılar.

Bu edinç, özellikle büyük hacimli çeviri projelerinde, yerelleştirme projelerinde ve çok dilli çeviri projelerinde çevirmenin başarısını doğrudan etkiler. Ayrıca, teknolojinin hızla geliştiği bir sektörde çevirmenin güncel kalmasına olanak tanır.

Teknoloji ve araştırma alt edinci, modern çevirmenin mesleki başarısı için vazgeçilmez bir edinç alanıdır. Bu edinçler, yalnızca çeviri sürecini kolaylaştırmakla kalmaz, aynı zamanda çevirinin doğruluğunu, tutarlılığını ve kalite standartlarını yükseltir. Çevirmen, bu edinçleri etkin bir şekilde kullanarak hem bireysel hem de ekip bazlı projelerde fark yaratabilir potansiyel müşterileri sistematik çalışma düzeni sayesinde ağına daha hızlı bir şekilde düşürebilir.

1.4.8. Stres ve Dayanıklılık Alt Edinci

Stres ve dayanıklılık edinci, çevirmenin zaman baskısı, yoğun iş yükü veya beklenmeyen zorluklar karşısında etkin bir şekilde çalışabilmesini sağlar. Bu edinç, çevirmenin mesleki başarısını sürdürebilmesi için kritik öneme sahiptir. Çevirmen, sıkı teslim tarihleri ve yoğun iş temposu gibi durumlarda performansını sürdürebilmelidir. Zamanı etkili yönetebilmek ve öncelikleri belirlemek, projelerin vaktinde başarıyla tamamlanmasını sağlar. Çeviri sürecinde yapılan küçük bir hata bile metnin doğruluğunu ve işlevini etkileyebilir. Bu nedenle çevirmen, uzun süreli odaklanmayı ve dikkatini koruyabilme becerisini geliştirmelidir. Özellikle teknik veya hukuki metinler gibi hassas çevirilerde bu edinç hayati öneme sahiptir.

Bu edinçler, çevirmenin mesleki yaşamındaki zorluklarla başa çıkmasını kolaylaştırır ve çeviri sürecini daha verimli hale getirir. Ayrıca, duygusal yönetim ve dayanıklılık, çevirmenin stresli durumlarda bile yüksek kaliteli işler ortaya koymasını sağlar. Dispozisyon ve dayanıklılık edinçleri, çevirmenlerin bireysel başarılarının yanı sıra ekip çalışmalarında da etkili bir şekilde yer almasına olanak tanır.

Psikolojik ve duyuşsal alt edinç, çevirmenin mesleki süreçlerdeki performansını ve zorlu durumlara başa çıkabilme edincini belirleyen kritik faktörlerdir. Dispozisyon ve dayanıklılık edinçleri, çeviri sürecinde sadece teknik becerilere değil, aynı zamanda duygusal zekâ ve zihinsel dayanıklılığa olan ihtiyacın da altını çizer. Bu edinçler, çevirmenin sürdürülebilir bir profesyonel yaşam inşa etmesinde ve yüksek kalitede işler üretmesinde vazgeçilmezdir.

1.4.9. Kuramsal Bilgi Alt Edinci

Kuramsal bilgi edinci, çevirmenin çeviribilim disiplinine dair teorik altyapısını ifade eder. Bu edinç, çevirmenin çeviri sürecine analitik bir yaklaşım geliştirmesini ve çeviri kararlarını bilimsel bir temele oturtmasını sağlar. Çevirmen, çeviribilim alanında geliştirilen kuramları anlamalı ve çeviri sürecine entegre etmelidir. Örneğin, dinamik eşdeğerlik, işlevsel yaklaşımlar veya Skopos teorisi gibi yaklaşımlar, metin türüne ve çeviri amacına uygun stratejiler geliştirilmesine olanak tanır. Çevirmen, kaynak metni dilsel, kültürel ve bağlamsal açıdan analiz edebilmelidir. Bu analiz, çeviri sürecinin daha verimli ve doğru bir şekilde yönetilmesine katkı sağlar. Örneğin, bir hukuk metninde metnin amacını, işlevini, hedef kitlesini ve dilsel özelliklerini analiz etmek, çevirinin doğruluğunu artırır. Çevirmen, çeviribilim alanındaki güncel literatürü takip ederek, yeni yöntem ve yaklaşımlardan haberdar olmalıdır. Bu bilgi, çevirmenin mesleki gelişimine katkıda bulunur ve çeviri süreçlerinde yenilikçi çözümler geliştirmesini sağlar.

1.4.10. Çeviri Hizmeti Sağlama Alt Edinci

Çeviri hizmeti sağlama edinci, çevirmenin mesleki iş süreçlerini etkili bir şekilde yönetmesini ve müşteri beklentilerini karşılamaını sağlayan beceriler bütünüdür. Bu edinç, çevirmenin yalnızca bir çeviri ürünü üretmesini değil, aynı zamanda bu süreci profesyonel bir hizmet standardında yürütmesini gerektirir. Çevirmen, müşterilerle etkili bir iletişim kurmalı ve onların taleplerini anlamalıdır. Bu, çevirinin hedef kitleye uygunluğunu sağlamak ve müşteri memnuniyetini artırmak açısından önemlidir. Örneğin, müşterinin belirttiği stil rehberine uygun bir çeviri yapabilmek, müşteri beklentilerini karşılamada kilit rol oynar. Çevirinin dil, üslup, terminoloji ve biçim açısından müşteri beklentilerine uygun yapılmasını sağlayan bir kılavuzdur. Bu rehber, çevirinin tonu, biçimlendirmesi ve terminolojik doğruluğu konusunda çevirmenlere yol gösterir. Resmi

ya da samimi dil tercihleri, sektörle ilgili terimlerin doğru kullanımı ve hedef kitleye uygunluk gibi unsurlar stil rehberinin temelini oluşturur. Çevirmen, bu kurallara uyarak tutarlı ve profesyonel bir çeviri sunar, müşteri memnuniyetini artırır ve etkili bir iletişim kurar. Stil rehberine uygunluk, çeviri hizmeti sağlama edincinin önemli bir parçasıdır ve müşteri ilişkilerinin güçlenmesine katkı sağlar.

Çevirmen, çeviri projelerini organize etme, zamanında teslim etme ve gerektiğinde ekip çalışmalarını yönetme becerisine sahip olmalıdır. Proje yönetimi, teslim tarihleri, kaynakların kullanımı ve ekip içi koordinasyonu içerir. Özellikle büyük çaplı yerelleştirme projelerinde, çevirmen bu becerileri etkin bir şekilde kullanmalıdır. Çevirmen, projeyi zamanında tamamlamalı ve müşteriye hatasız bir ürün sunmalıdır. Bu süreçte, çevirinin kalite kontrolü ve gerekli düzenlemeler büyük önem taşır. Örneğin, bir çeviri projesi teslim edilmeden önce redaksiyon ve doğruluk kontrolünden geçirilmelidir. Bu edinçler, çevirinin hem akademik hem de profesyonel boyutunu kapsar. Çevirmen, kuramsal bilgi edinci sayesinde çeviriyi teorik temellere dayandırırken, mesleki edinçlerle bu süreci profesyonel standartlarda gerçekleştirir. Özellikle, akademik metinlerin çevrilmesi veya uluslararası projelerde yer alınması gibi durumlarda, bu edinçlerin etkin kullanımı başarıyı doğrudan etkiler.

Kuramsal ve mesleki alt edinç, çevirmenin hem teorik hem de pratik açıdan tam bir profesyonel olarak hareket etmesini sağlar. Bu edinçler, çevirmenin mesleki standartlara uygun bir şekilde çalışmasını ve çeviri sürecini daha etkili bir şekilde yönetmesini mümkün kılar. Çevirmen, bu edinçlerle yalnızca çeviri ürününün kalitesini artırmakla kalmaz, aynı zamanda meslek yaşamındaki sürdürülebilir başarısını da garanti altına alır.

1.5. Türkiye'deki Çeviri Edincine Yönelik Çalışmalar

Türkiye'de çeviri edinci üzerine yapılan çalışmalar, genellikle çeviri eğitiminin teorik ve uygulamalı yönlerini ele alarak çeviri öğrencilerinin ve profesyonellerin mesleki yeterliliklerini artırmayı hedeflemektedir. Çeviri edinci, dilsel, kültürel, araçsal, stratejik ve duyuşsal boyutlarıyla çok yönlü bir yapı sunar ve çeviri eğitiminin temel taşlarından biri olarak kabul edilir. Bu bağlamda, edincin farklı bileşenlerine odaklanan araştırmalar, özellikle Avrupa Çeviri Eğitimi (EMT) modelleriyle karşılaştırmalı bir perspektif sunmaktadır. Türkiye'deki çalışmalar, çeviri edincinin yerel bağlamda ne şekilde yorumlandığı ve uygulandığı üzerine yoğunlaşmıştır. Örneğin, Eser (2013) ve Okuyan

(2019) gibi araştırmacılar, edinç kavramının Türkiye'deki çeviri eğitimi müfredatında ne ölçüde karşılık bulduğunu ve bu sürecin öğrenci üzerindeki etkilerini detaylandırmışlardır. Ayrıca, araçsal edincin, teknolojik araçların kullanım becerisi bağlamında sektörle uyumlu hale getirilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Eser'in (2013) doktora tezinde, çeviri eğitiminde edinç kavramı, çeviri öğrencilerinin algıları ve çeviri eğitiminin sektör açısından işlevselliği bağlamında değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, çeviri edinci modelleri ve bunları oluşturan alt edinçlere dair genel bir analiz yapılmış ve 8 alt edinç temelinde bir çeviri edinci ölçeği geliştirilmiştir. Araştırma kapsamında, geliştirilen ölçek önce Türkiye'deki devlet üniversitelerinin çeviri bölümlerinde öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerine, ardından çeviri sektöründe faaliyet gösteren ve Çeviri İşletmeleri Derneği'ne üye olan işletmelere uygulanmıştır. Sonuçlar, çeviri sektörünün, öğrencilerin edindikleri çeviri edincini yeterli görmediğini ve öğrencilerin de kendilerini sektör ihtiyaçlarını karşılayabilecek seviyede algılamadığını göstermiştir (Şahin, 2020, s. 8).

Antik Yunan, Roma ve Mısır uygarlıklarının çeviri uygulamaları açısından önemli katkıları bulunsa da çeviribilim tarihindeki ilk çeviri okulu olarak Beyt-ül Hikme'nin önemi büyüktür. Dokuzuncu yüzyılda Bağdat'ta kurulan bu merkez, yaklaşık 200 yıl boyunca çeviri etkinlikleriyle öne çıkmış ve bir çeviri bürosu olarak hizmet vermiştir (Yazıcı, 2005 akt. Ölmez, 2020, s. 8). Baker ve Hanna, Beyt-ül Hikme'nin çeviri eğitimine yönelik faaliyetler yürütmekten ziyade çeviri hizmeti sunmaya odaklandığını ve bu merkezin akademi, çeviri bürosu ve kütüphane gibi çok yönlü işlevlere sahip olduğunu belirtmiştir (Baker & Hanna, 1998 akt. Ölmez, 2020, s. 8). Ayrıca Demirci, Beyt-ül Hikme'nin yalnızca bir tercüme bürosu değil, aynı zamanda yazarlar ve düşünürlerin de yer aldığı bir kütüphane ve kültür merkezi olarak değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir (Demirci, 2015 akt. Ölmez, 2020, s. 8). Bu bilgiler, Beyt-ül Hikme'nin çeviri faaliyetlerinin yoğun olduğu ve işlevsel açıdan çok yönlü bir merkez olarak kabul edildiğini göstermektedir (Ölmez, 2020, s. 8).

Yazıcı'ya (2007) göre çeviri eğitiminin diğer dil eğitimlerinden farklı oluşunun nedeni çeviri edincinin hem dilsel ve bilgisel hem de yaşam birikimiyle ilgili tecrübenin yaş aldıkça kazanılmasından kaynaklanmasından ileri gelmektedir (Toury 1995: 242-245 akt. Yazıcı, 2007, s. 12). Kısacası çevirmenin çeviri piyasasındaki uygulamaları görerek çeviri sürecine dair öğrenmesi gerekenleri çeviri eğitiminde kazanmaktadır. Bu süreç ne kadar

uzun olursa çevirmen adayının mesleki gelişiminin daha sağlamlaştığını söylemek mümkündür.

Çeviri eğitimi üzerine yapılan çalışmalar, dil yeterliliğiyle çeviri yapmayı öğrenme düşüncesiyle bu alana yönelen öğrencilerin, çevirinin yalnızca dil bilgisiyle sınırlı olmadığını ve çeviri eğitiminin çok boyutlu bir perspektif kazandırmayı hedeflediğini vurgulamaktadır. Yıldız'a (2016) göre, çeviri eğitimi, öğrencilerin dil edincinin ötesinde metinsel, kültürel ve çeviri süreçlerine ilişkin farklı beceriler edinmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle, çeviri eğitimi veren kurumlar ve akademisyenler, öğrencilerin "çeviri yaparak çeviri öğrenilir" anlayışına dayanan beklentilerini karşılamak yerine bu anlayışı yeniden şekillendirmek ve çeviri eğitimine yönelik daha geniş bir üst bakış kazandırmakla yükümlüdür (Yıldız, 2016, s. 8).

1980'li yıllarda uluslararası ilişkilerdeki gelişmeler, Türkiye'de sözlü çeviriye duyulan ihtiyacın artmasına neden olmuş ve bu durum, çeviri eğitiminin başlamasını tetiklemiştir. Bu bağlamda, Türkiye'de ilk çeviri eğitimi 1982-1983 yıllarında başlamıştır (Doğan, 2009; akt. Okuyan, 2019, s. 67). Küreselleşmenin etkisiyle Avrupa ülkeleri ve Türkiye, ticari, siyasi ve kültürel ilişkilerini genişletme çabalarına girişmiş, bu da özellikle yazılı ve sözlü çevirmenlere olan talebin artmasına yol açmıştır (Okuyan, 2019, s. 67). Bu gelişmeler, çeviri eğitiminin yalnızca dil becerileri kazandırmakla sınırlı olmayıp, öğrencilerin uluslararası bağlamda gereksinim duyulan kültürel ve mesleki yetkinlikleri de edinmelerini sağlama amacını ortaya koymuştur. Dolayısıyla, Türkiye'de çeviri eğitimi hem küresel ihtiyaçlara yanıt vermek hem de uluslararası ilişkilerin profesyonel düzeyde yürütülmesine katkıda bulunmak üzere şekillenmiştir.

1.6. Staj Uygulamalarının Çeviri Edinci Üzerindeki Etkisi

Staj uygulamaları, çeviri eğitimi sürecinde teorik bilgi ile pratik becerilerin entegrasyonunu sağlayan önemli bir bileşen olarak öne çıkar. Çeviri edincinin geliştirilmesinde, staj sürecinde kazanılan deneyimlerin etkisi büyüktür (Eser, 2013). Öğrenciler, staj sırasında gerçek projeler üzerinde çalışarak dilsel ve kültürel edinçlerini pekiştirir, teknolojik araçları kullanma becerilerini artırır ve müşteri ilişkileri yönetimi gibi stratejik edinçleri geliştirir. Ayrıca, stresle başa çıkma ve zaman yönetimi gibi duyuşsal edinçler, staj sürecinde edinilen diğer önemli kazanımlardır. Türkiye'deki çeviri eğitimi programlarında, stajın bu tür çok yönlü edinçlerin geliştirilmesine olan katkısı

üzerine yapılan araştırmalar sınırlıdır. Ancak mevcut alışmalar (Eser, 2013; Okuyan, 2019), staj deneyimlerinin öğrencilerin mesleki özgüvenini artırdığı ve mezuniyet sonrası iş hayatına hazırlıklarını güçlendirdiğini göstermektedir. Bu süreçte, özellikle sektörel gerekliliklerle uyumlu edinçlerin kazanılmasına yönelik müfredat düzenlemeleri önerilmektedir.

Stajlar, ğrencilerin teorik bilgilerini profesyonel ortamlarda uygulamalarına olanak tanıyarak akademik programlarda önemli bir rol oynar. Bu pratik deneyim, öğrencilerin iş gücüne sorunsuz bir şekilde geçiş yapmalarını sağlarken, gelecekteki kariyerleri için gerekli becerileri kazanmalarına olanak tanır. Beard'a göre (2007, s. 211), stajlar, öğrencilere seçtikleri alanlara dair pratik bilgiler sağlayarak hem kişisel hem de profesyonel gelişimi destekler. Kolb'un (1984, s. 20) Deneyimsel ğrenme Teorisi, doğrudan deneyim yoluyla öğrenmenin uzun vadeli beceri edinimi için vazgeçilmez olduğunu savunur.

1.7. Çeviri Eğitiminde Stajın Yeri ve Önemi

Çeviri eğitimi, dilsel ve teorik bilginin mesleki becerilere dönüştürülmesini hedefleyen disiplinler arası bir süreçtir. Bu sürecin önemli bir parçası olan staj uygulamaları, öğrencilerin teorik bilgi birikimlerini gerçek dünyadaki çeviri ihtiyaçlarıyla bütünleştirme imkânı sunar. Staj, ğrencilerin profesyonel çeviri projelerine katılımını, teknolojik araçların etkin kullanımını ve sektör standartlarına uyum sağlamasını destekler. Ayrıca, ğrencilerin çeviri süreçlerinde karşılaşılabilecekleri sorunlara yönelik stratejik çözümler geliştirme yeteneklerini artırır. Türkiye'deki çeviri eğitimi sisteminde staj, öğrencilerin mesleki bağlamda daha iyi hazırlanmasını sağlayan bir köprü görevi görür. Bununla birlikte, staj süreçlerinin eğitim müfredatında nasıl konumlandırıldığı ve etkili bir şekilde nasıl yönetildiği üzerine daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Stajın, ğrencilerin profesyonel hayata geçişlerini kolaylaştıran bir araç olarak çeviri eğitimine entegrasyonu hem sektörel beklentilere yanıt verme hem de akademik başarıyı artırma açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Çeviri eğitiminde dil ve metin unsurlarının ana odak noktası olarak kabul edilmesi, çevirinin dilbilim veya filolojiyle aynı şekilde ele alınmasına ve çeviri sürecinin yalnızca dil çevirisine indirgenmesine yol açabilir. Ancak Freihoff (1999), profesyonel çeviri eğitiminin esasen kültürlerarası iletişim süreçlerinde duruma özgü aracılık hizmetlerini

mümkün kılmayı veya optimize etmeyi hedeflediğini belirtir (akt. Ağca, 2022, s. 26). Höning (1995) de bu görüşü destekleyerek, çeviri eğitiminde anadil ve yabancı dilde iletişim becerilerinin temel modül olduğunu ve bu modül etrafında çeşitli alt konuların yer aldığını vurgular (akt. Ağca, 2022, s. 26). Bu alt konular arasında durum ve rol analizi, eylem stratejileri, jest ve mimikler gibi ifade araçları, çeviri talebi ve kaynak metin yorumu, iş sürecine hazırlık, metin işleme süreci, araştırma yöntemleri, veri tabanları, terminoloji çalışmaları ve bilgisayar destekli çeviri araçları (BDÇ) bulunur. Ayrıca telif hakkı, sözleşme hukuku gibi yasal konular, ticari işletme yönetimi, meslek etiği ve profesyonel sorumluluk gibi konular da çeviri eğitiminin önemli bileşenlerindedir (Freihoff, 1999 akt. Ağca, 2022, s. 26).

Höning (1995), bu alt konuların önemine dikkat çekerek çeviri bölümü mezunlarının yalnızca çevirmen olarak değil, kültür danışmanı, teknik yazar, terminoloji uzmanı gibi çeşitli mesleklerde de çalışabileceğini ifade eder (akt. Ağca, 2022, s. 27). Bu bağlamda, çeviri eğitimi programlarının hem öğrencilerin hem de piyasanın ihtiyaçlarına yanıt verebilecek şekilde genel beceriler kazandırmaya yönelik olması gerektiğini belirtir. Ayrıca, çeviri eğitimi müfredatlarının ilk yıllarda temel becerilere odaklanması, devamında ise öğrencilerin ilgi alanlarına göre uzmanlaşma imkânı sunacak şekilde yapılandırılması gerektiğini savunur. Çeviri eğitiminin genel hedeflerinin değişen koşullara ve ihtiyaçlara uyum sağlayabilmesi gerektiği de vurgulanır. Bu nedenle, çeviri eğitimi veren kurumların müfredatlarını hem piyasa taleplerini hem de öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlemeleri önerilmektedir (Freihoff, 1999; Höning, 1995 akt. Ağca, 2022, s. 27).

Çoban (2013) çalışmasında ifade ettiği gibi her alanın çevirinin konusu olabileceği gibi çevirmenin eğitim aldıktan sonra bir profesyonel olarak mezun olmaz aksine yaşam boyu öğreneceği konu ve terimler hiç bitmez. Dolayısıyla çevirmenin dünyadaki gelişim ve yeniliklerin getirdiği yeni ihtiyaçların farkında olması gerekmektedir. Çevirmenin bu gelişmeleri takip etmemesi durumunda çeviri piyasasında uzun vadede kalabilmesi çok zordur (Çoban, 2013, s. 18).

Çeviri eğitiminin artık teknolojik gelişmelerin odağında ilerlediğini söylemek mümkündür. Gambier (2009), profesyonel çevirmenlerin teknolojik araç kullanımına hâkim olmaları gerektiğinden şu bilgi ve becerilere değinerek bahsetmektedir:

- “Çeviri amaçlı araştırma yapabilmek için; arama motorlarını, bütüncü analiz araçlarını ve terim çıkarıcıları kullanabilme,
- Farklı dosya uzantıları ve çoklu medya ortamlarında çeviri hizmetlerini gerçekleştirebilme,
- Farklı BDÇ araçlarını kullanabilme,
- Makine çevirisinin sınırlılıklarını kavrayabilme ve farklı çeviri araçlarıyla çalışabilme ve farklı araçları öğrenme konusunda istekli olma” (akt. Balkul, 2015, s. 36).

Işık Akdağ’a (2015) göre bazı araştırmacılara göre çeviri edincinin temelinde yordam bilgisinin yer aldığı ve bu edininin, bireyin bilişsel düzeninde değişim yaratan anlaşılır ve anlamlı girdilerle zamanla geliştiği belirtilmektedir. Ayrıca, çeviri eğitiminin özellikle karar alma ve problem çözme süreçlerinde yeni ve uzman çevirmenler arasındaki farkları vurgulayarak, yordamsal değişimleri geliştirmeye odaklanması gerektiği ifade edilmektedir (Alves & Gonçalves, 2005, akt. Işık Akdağ, 2015, s. 45).

Schopp’un (2008) çalışmasında, çeviri sürecinde kalite güvencesi ve çevirmenin edinci arasındaki ilişkiye dikkat çekilmektedir. Profesyonel çeviri işinde çeviri edincinin önemine vurgu yapılan çalışmada, çeviri ürününün kalitesinin çevirmenin edinç profiline bağlı olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, bu süreçte mesleki bir bakış açısının ve çeviri alanında planlı eğitim-öğretimin edincin gelişiminde büyük öneme sahip olduğu ifade edilmektedir (Schopp, 2008, akt. Meriç, 2016, s. 17). Bu bağlamda, çeviri edincinin sadece mesleki bilgi ve becerilerle sınırlı kalmadığı, aynı zamanda sistematik bir eğitimle desteklenerek kalite güvencesinin sağlanmasında kilit bir rol oynadığı söylenebilir. Çevirmenin mesleki perspektif geliştirmesi ve bu perspektifi ürünlerine yansıtması, çeviri sürecinde profesyonelliğin önemli bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Meriç’in (2016) doktora tezinde, akademik çeviri eğitimi kapsamında yazınsal, görsel ve görsel-işitsel araçların çeviri edincine olan katkısı incelenmiştir. Bu amaçla, İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Yaşar Üniversitesi’nde, alt edinç türlerinin geliştirilmesine yönelik öğrenci merkezli ve iş birliğine dayalı öğrenme modeli çerçevesinde uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçları, kullanılan ders materyalleri, öğrenme ortamları ve uygulama yöntemlerinin öğrencilerin motivasyonunu doğrudan etkilediğini ortaya koymuştur (Şahin, 2020, s. 7).

Eruz’a (2008) göre, çeviri eğitimi yalnızca müfredat, üniversitelerdeki teknik altyapı ve öğretim elemanlarının yeterliliğiyle değil, aynı zamanda öğrencilerin sosyokültürel

altyapıları ve bireysel öğrenme alışkanlıklarıyla da şekillenen bir süreçtir (akt. Haldan, 2016, s. 4). Bu görüş, çeviri eğitiminin sadece teorik bilgi ve teknik altyapıdan ibaret olmadığını, aynı zamanda öğrencilerin kültürel birikimleri ve öğrenme stillerinin de eğitimin başarısı üzerinde belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, çeviri eğitiminin bütünsel bir yaklaşım gerektirdiği ve öğrencilerin bireysel özelliklerinin eğitim süreçlerine entegre edilmesinin önemli olduğu vurgulanabilir.

Çeviri eğitiminin diğer eğitim programları gibi dinamik bir yapıya sahip olduğu vurgulanmalıdır. Bu noktada, müfredat değerlendirme sürecinin, programın çeşitli paydaşların ihtiyaçlarına göre yenilenmesi veya geliştirilmesi amacıyla uygulanabileceği belirtilmiştir. Balkul (2021), bu konuda müfredat değerlendirme sürecinin süreklilik gerektirdiğini ve programın iyileştirilmesi gereken yönlerinin belirlenmesinin eksikliklerin giderilmesine katkı sağladığını ifade etmektedir (Balkul, 2021, s. 67). Bu sayede, programın kalitesinin arttırılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Akbulut'a (2004) göre, çeviri eğitimi yükseköğretim kurumlarında teori ve pratiğin birbirini desteklediği bir alan haline gelmiştir. Çevirmen adayları, teorileri öğrenerek daha bilinçli davranışlar sergilemekte, bu da çeviri sürecinde alınan kararları daha kapsamlı bir şekilde anlamalarını ve rastgele kararlar vermekten kaçınmalarını sağlamaktadır. Yazıcı (2010) ise çeviri eğitiminin yalnızca çeviri etkinliğiyle sınırlı kalmayıp, teori ve pratiği birleştiren bilimsel temellere dayalı bir disiplin olduğunu ifade etmektedir (Acar, 2022, s. 72).

Çeviri stajında stajyerlerin karşılaşacakları sorumlulukları analiz eden bir diğer araştırmacı, Canım Alkan, konuyu şu şekilde ele almıştır:

“Staj süresince çevirmen adayları yeni bilgiler edinir ve yeni beceriler geliştirir. Örneğin, organizasyon kültürünü, iletişim tarzlarını ve kurumsal yazışmaları öğrenebilirler. Çeviride kullanılan yazılımları kullanma becerisi geliştirebilirler. Ekip çalışması becerilerini pratiğe dökebilir ve bu alanda ilerleme kaydedebilirler. Staj aynı zamanda iş dünyasına kendini tanıtmak ve profesyonel bağlantılar geliştirmek için iyi bir fırsattır. Çevirmen adayı, mezuniyetten sonra staj yaptığı merkezde çalışmayı planlamıyor olabilir, ancak burada geliştirdiği bağlantıları kullanarak uygun bir iş bulabilir” (Canım Alkan, 2015).

Çeviri öğrencileri için stajlar, hem teknik becerilerin hem de kişilerarası yeteneklerin geliştirildiği bir dönem olarak hizmet eder. Eser (2013, s. 15), stajların öğrencilere yalnızca araçsal yeterliliklerini geliştirmelerine yardımcı olmakla kalmayıp, aynı

zamanda zaman yönetimi, müşteri iletişimi ve son teslim tarihlerine uyum sağlama gibi becerilerini de geliştirdiğini belirtmektedir. Rothman (2007, s. 140) ise stajların, kariyer ilerlemesi için gerekli olan ağ kurma ve profesyonel ilişkiler kurma süreçlerini kolaylaştırdığını eklemektedir.

2. BÖLÜM: YÖNTEMBİLİM

Bu bölümde araştırmanın önemi ve amaçları açıklanarak veri elde etmede ve analizde kullanılacak yöntem ve araçlar tanıtılacaktır. Araştırmanın içeriği açıklanarak araştırma deseni ortaya koyulacaktır. Bölümün sonunda veri analiz yöntemleri açıklanacaktır.

2.1. Araştırma Konusunun Önemi ve Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin zorunlu staj süresince edindikleri çeviri edinci kazanımlarını incelemektir. Bu bağlamda, öğrencilerin staj sürecinde karşılaştıkları çeviri süreci ile ilgili güçlükler, bu süreçte kazandıkları beceriler ve çeviri eğitiminin bu kazanımlar üzerindeki etkisi ele alınacaktır. Ayrıca, çeviri eğitiminin öğrencilerin staj deneyimleri üzerindeki rolünü belirlemek ve çeviri eğitiminin geliştirilmesi için öneriler sunmak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmanın bir diğer hedefi, staj sürecinde öğrencilerin çeviri edinci öz-yeterlik algılarını değerlendirmek ve bu algıların öğrencilerin akademik başarıları, cinsiyetleri, öğrenim gördükleri program ve diğer demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir.

Bu araştırma, çeviri eğitimi veren kurumlar için önemli bir kaynak sağlayarak, çeviri eğitiminin öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirmedeki etkisini değerlendirmeyi ve bu süreçte karşılaşılan zorluklara yönelik çözüm önerileri sunmayı hedeflemektedir. Bu hedeflere göre aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin staj sürecinde kazandıkları edinç türleri nelerdir?
2. Staj deneyimi, öğrencilerin çeviri edinci algılarını nasıl etkilemektedir?
3. Staj süreci, öğrencilerin teorik bilgi ve pratik becerilerini bir araya getirmelerine nasıl katkı sağlamaktadır?

2.2. Araştırma Modeli

Bu araştırma, betimsel bir araştırma modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmada, Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin staj süresince edindikleri çeviri edinci kazanımlarını ve bu sürecin öğrencilerin mesleki yeterlilikleri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla nitel bir yaklaşım benimsenmiştir. Verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış mülakat teknikleri kullanılmıştır. Yarı

yapılandırılmış mülakatlar, önceden hazırlanmış bir dizi sorudan yola çıkarak derinlemesine düşünmeye olanak tanırken, aynı zamanda çalışmanın odağını korumayı sağlar (Foddy, 1993, s. xi). Mülakatlar Almanca ve İngilizce Mütercim Tercümanlık bölümündeki stajyer öğrencilerle gerçekleştirilmiştir.

2.3. Araştırmanın Örneklemi

Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü'nde öğrenciler 6. yarıyılın sonunda 30 iş günü staj yapmaktadırlar (Sakarya Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Bölümü, 2024). Bu öğrencilerden bir çeviri işletmesinde staj yapmış 15 lisans öğrencisi örnekleme oluşturmuştur. Örneklem, amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olup, bu öğrenciler staj sürecine dair derinlemesine bilgi sunabilecek katılımcılardan seçilmiştir. Öğrencilerin staj süreçleri ile ilgili ve çeviri edinçlerinin gelişimleriyle ilgili olarak veri toplama amaçlanmıştır.

2.4. Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, katılımcılar ile yapılan yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılar için 22 soruluk bir mülakat formu hazırlanmıştır. Mülakatlar, katılımcıların deneyimlerini ayrıntılı bir şekilde ifade edebilmelerini sağlamak amacıyla yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Mülakatların tamamlanmasının ardından soru ve cevapların deşifre işlemleri veri analizi için yapılmıştır. Mülakatta yer alan sorular Eser (2013) ve Okuyan'ın (2019) doktora tezlerinde kullandıkları veri toplama aracı olan anket sorularından faydalanılarak oluşturulmuştur. Mülakat 10 bölümden oluşmakta ve ilk bölümde yer alan üç soru demografik bilgiler hakkındadır. İkinci bölümde ise staj bilgilerine yönelik iki soru, üçüncü bölümde çeviri edinçleri ve uygulamaları hakkında üç soru, dördüncü bölümde dil yeterliliği ve becerileri ile ilgili üç soru, beşinci bölümde teknik ve dijital beceriler ile ilgili dört soru, altıncı bölümde kültürel yetkinlik ile ilgili bir soru, yedinci bölümde zaman yönetimi ve stres ile ilgili bir soru, sekizinci bölümde geri bildirim ve değerlendirme ile ilgili bir soru, dokuzuncu bölümde mesleki gelişim ile ilgili bir soru ve onuncu ve son bölümde genel değerlendirme ile ilgili üç soru yer almaktadır. Mülakat formuna Ek 1'de yer verilmiş olup bu form için etik kurul onayı ve iki alan uzmanından görüş alınmıştır.

2.5. Veri Toplama Süreci

Mülakatlar, katılımcıların deneyimlerini ayrıntılı bir şekilde ifade edebilmelerini sağlamak amacıyla yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, 7. yarıyılın başında, 01-31 Eylül 2024 tarihlerinde mülakata katılmışlardır. 15 mülakat ortalama 12 dakika sürmüştür. Toplamda 15 mülakatın tümü 186 dakikalık veriden oluşmaktadır. Mülakatların ses kayıtları deşifre edilirken çevrimiçi deşifre aracı Transkriptor¹ kullanılmıştır.

2.6. Veri Analiz Yöntemi

Toplanan veriler, tematik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu süreçte, mülakatlardan elde edilen veriler temalara ayrılmış ve her bir tema kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Analiz sürecinde, katılımcıların ifadeleri dikkatlice kodlanmış, benzerlikler ve farklılıklar belirlenerek sonuçlar araştırma soruları kapsamında değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, literatürle karşılaştırılarak çeviri eğitiminin mevcut durumuna ilişkin öneriler sunulacaktır.

Bu çalışmada, Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin staj süreçlerinde kazandıkları edineçlerin incelenmesinde nitel bir veri analiz yöntemi olarak tematik analiz tercih edilmiştir. Tematik analiz, bir veri setindeki anlamlı temaları sistematik bir şekilde tanımlamayı, organize etmeyi ve yorumlamayı amaçlayan esnek bir yöntemdir (Toker, 2022, s. 332). Analiz sürecinde, verilerdeki benzerlik ve farklılıkları belirlemek suretiyle kodlama aşamasına geçilmiş, bu aşamada veri odaklı bir kodlama yaklaşımı benimsenmiştir. Kodlar, ham verinin fenomen hakkında anlamlı bir şekilde değerlendirilebilecek en temel segmenti veya unsuru olarak tanımlanmıştır (Boyatzis, 1998, s. 63). Veri odaklı kodlama, tümevarımsal bir yaklaşımı ifade eder; bu, verilerin önceden belirlenmiş bir kodlama çerçevesine veya araştırmacının önceden tasarlanmış analitik fikrine uydurulmadan kodlandığı bir süreci içerir (Braun & Clarke, 2006, s. 83).

Mevcut çalışmada veri kodlama sürecini yürütürken, anlamlı içgörüler ortaya çıkarmak için nitel bir tematik analiz yaklaşımı kullandık. Tematik analiz, “verilerin nihai yorumu öncesinde bölümlere ayırma, kategorilere ayırma ve yeniden ilişkilendirme sürecidir”

¹ <https://transkriptor.com/tr/> Erişim Tarihi: 15.09.2024

(Gbrich, 2007, s. 6; Matthews & Ross, 2010, s. 373'te atıf yapılmıştır). Kodlama süreci, mülakatlarda verilen yanıtların analiz edilmesini ve alt temalar ile kategorilerin belirlenmesini içermiştir. Verilere açık bir zihinle ve ön yargısız bir şekilde yaklaşmış, önceden belirlenmiş bir kodlama çerçevesi veya analitik bir önyargı olmaksızın tarafsız bir keşif taahhüdüyle hareket edilmiştir. Verilere tamamen odaklanarak, doğal olarak ortaya çıkan desenleri, temaları ve tekrar eden kavramları tanıyarak bilgilerin özünü yakalamayı amaçladık. Bu tümevarımsal yaklaşım, verilerin kapsamlı bir şekilde incelenmesine olanak tanıyarak yeni bakış açıları ve nüanslı yorumlar keşfetmeyi sağlamıştır. Bu esnek ve veri odaklı kodlama sürecini kullanarak, analiz bütünlüğü ve geçerliliğini sağlamayı ve araştırma bulguları için güçlü bir temel oluşturmayı hedefledik. Araştırmada kullanılan tematik analiz, Braun ve Clarke (2006) tarafından geliştirilen yaklaşıma dayalı olarak gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki aşamalar takip edilmiştir:

- **“Verilere Aşinalık:** İlk aşamada, yarı yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen veriler dikkatle okunmuş, analiz sürecine hazırlık amacıyla notlar alınmıştır. Bu aşama, verilerin genel yapısına dair bir anlayış geliştirmek için kritik bir öneme sahiptir.
- **Kodlama Süreci:** İkinci aşamada, mülakat metinleri kodlanarak anlamlı veri bölümlerine ayrılmıştır. Kodlar, katılımcıların ifadelerine dayalı olarak oluşturulmuş ve verinin içeriğine bağlı bir analiz yaklaşımı benimsenmiştir.
- **Temaların Belirlenmesi:** Kodlama aşamasını takiben, kodlar gruplandırılarak verinin temel anlam kalıplarını yansıtan temalar oluşturulmuştur. Temaların belirlenmesinde, araştırma sorularına yanıt verecek yapıların seçilmesine özen gösterilmiştir.
- **Temaların Gözden Geçirilmesi:** Belirlenen temaların araştırmanın bütününe uygunluğu değerlendirilmiş, gereklilik durumunda yeniden düzenlenmiştir. Bu aşamada, her bir temanın veri setini ne derece temsil ettiği analiz edilmiştir.
- **Temaların Tanımlanması ve Adlandırılması:** Her bir tema detaylı bir şekilde tanımlanmış ve adlandırılmıştır. Bu süreçte, temaların araştırmanın kuramsal çerçevesiyle uyumuna özen gösterilmiştir.
- **Raporlama:** Son aşamada, tematik analizden elde edilen bulgular, katılımcı ifadelerinden örneklerle desteklenerek raporlanmıştır. Bu, temaların okuyucu tarafından anlaşılabilirliğini artırmayı hedefleyen önemli bir aşamadır” (Braun & Clarke, 2006, s. 87).

Bu süreçler boyunca, verilerin derinlemesine incelenmesine ve sistematik bir analiz yürütülmesine özen gösterilmiştir. Ayrıca, araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla kodlama ve tema geliştirme sürecinde iki alan araştırmacısının görüşleri alınmıştır.

Tematik analiz yöntemi, araştırmanın amacına ulaşmada, katılımcıların staj süreçlerinde yaşadıkları deneyimlerin ve kazandıkları edinçlerin çok boyutlu yapısını ortaya koymada etkili bir araç olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda, yöntemin esnek doğası, çeviri eğitimi ve staj uygulamaları arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik kapsamlı bir analiz yapılmasını mümkün kılmıştır.

3. BÖLÜM: ARAŞTIRMA VE BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık bölümü katılımcılarının yapmış oldukları zorunlu çevirmenlik stajlarında hangi çeviri edinçlerine ne düzeyde hâkim oldukları ve zorlandıkları mülakatlardan elde edilen bulgulara göre sunulacaktır. Mülakatta yer alan soru ve cevaplar tablolar halinde belirtilmiş olup katılımcıların bu çalışmanın esasını oluşturan çeviri alt edinçleri bağlamında değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

3.1. Staj Süreci ve Çeviri Edinçleri ile İlgili Bulgular

Mülakat, 10 başlık ve 22 sorudan oluşmaktadır. Sorular katılımcılar hakkında genel bilgi ve çeviri edinçleri ile ilgili kaydetmiş oldukları deneyimlerin cevaplarını kapsayıcı niteliktedir. Katılımcıların lisans eğitimleri öncesinde çeviri edinçlerinin doğrudan ve dolaylı olarak gelişimlerine katkıda bulunacak bilgiler ile staj sürecinde doğrudan çeviri edinçlerinin edinimi ile ilgili toplanan bulguların tematik analiz analizleri yapılmıştır. Tematik analizler bağlamında her bir sorudan elde edilen bulguların kod, tema, alt tema gibi bileşenlerin tespiti yapılarak tablo ve değerlendirme olarak sonraki bölümlerde verilmiştir (Braun & Clarke, 2006, s. 83-84).

3.1.1. Akademik ve Mesleki Geçmiş ile İlgili Bulgular

Mülakatın ilk soru grubu katılımcıların akademik ve mesleki geçmişlerine dair demografik bilgilerin toplanmasına yönelik üç sorudan oluşmaktadır. İlk soruda lisede mezun olunan alana dair bilgi, ikinci soruda dil veya çeviri ile ilgili lisans eğitimi öncesi başka sertifika veren kurum veya kurslarda eğitimlerin alınıp alınmadığına dair bilgi ve üçüncü soruda ise staj öncesinde çeviri sektöründe profesyonel bir deneyimin olup olmadığına dair bilgi katılımcılardan istenmiştir.

Katılımcının Kodu	Yaşı	Mezun olunan lise bölümü	Dil veya çeviri ile ilgili lisans öncesi eğitim	Staj öncesi çeviri deneyimi
K1	22	Açık Lise	Yok	Yok
K2	22	Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu	Yok
K3	22	Eşit Ağırlık	Yok	Freelance Çeviri
K4	22	Yabancı Dil	Yok	Yok
K5	22	Yabancı Dil	Yok	Yok
K6	22	Yabancı Dil	Yok	Stajyer Çevirmenlik
K7	22	Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu	Freelance Çeviri
K8	22	Sayısal	Yabancı Dil Kursu	Yok
K9	22	Eşit Ağırlık	Yabancı Dil Kursu	Sözlü Çeviri
K10	22	Yabancı Dil	Yabancı Dil Kursu	Yok
K11	22	Yabancı Dil	Yok	Yok
K12	22	Sağlık Meslek Lisesi	Yok	Yok
K13	22	Yabancı Dil	Yok	Yok
K14	22	Yabancı Dil	Yok	Yok
K15	22	Yabancı Dil	Yok	Yok

Tablo 5: Demografik Bilgiler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

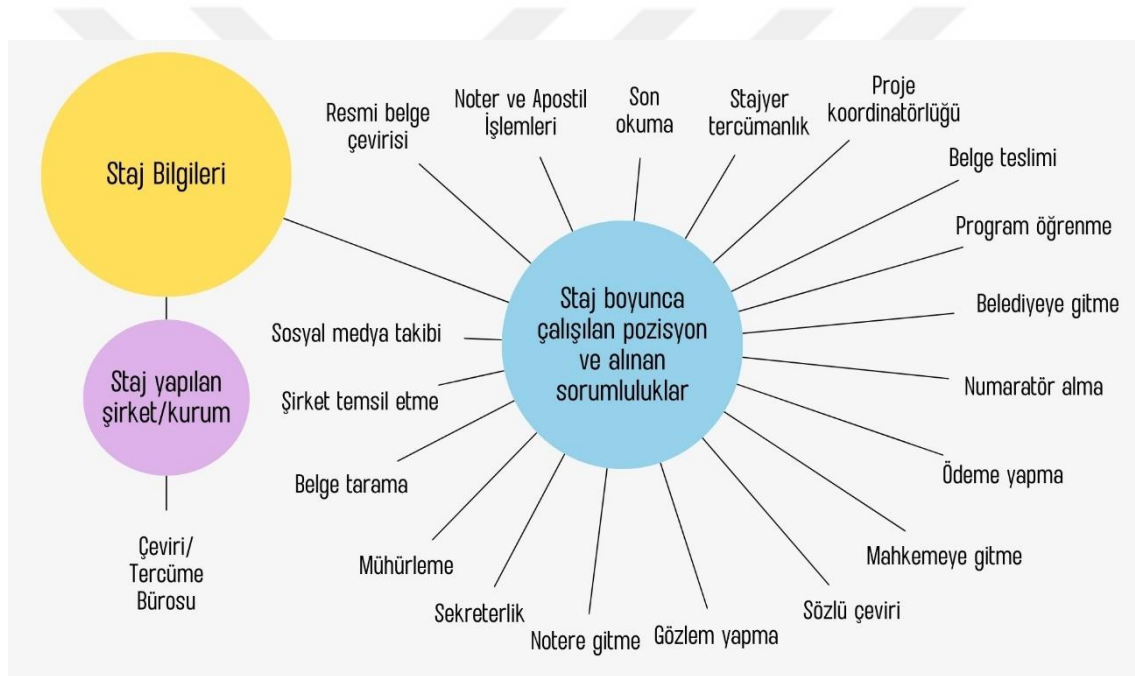
Tablo 5’te katılımcıların demografik bilgilerine yer verilmiştir. Katılımcıların tamamı 22 yaşında olup 10’u lisede yabancı dil bölümünden, ikisi eşit ağırlık, biri açık lise ve biri de sağlık meslek lisesinden mezun olmuştur. Katılımcılardan 11’inin çeviri deneyimi olmamakla birlikte ikisinin freelance² çeviri deneyimi birinin stajyer çevirmenlik ve birinin de sözlü çeviri deneyiminin olduğu bilinmektedir.

² Freelancerlar, serbest çalışan (daha sık) veya belirli bir iş için sözleşmeye dayalı komisyon alan (daha az sıklıkta) ve genellikle iki veya daha fazla büyük dil hizmeti sağlayıcısı veya kendi kurum içi çevirmenlerini işe almayan herhangi bir şirket için çalışan çevirmenlerdir (Pietrzak & Kornacki, 2020, s.7).

Bir sonraki bölümde mülakatın ikinci soru grubu yer almakta olup stajyerlerin staj yaptıkları kurum ve şirketlere, staj süresince çalıştıkları pozisyon ve sorumluluklara dair bulgular yer almaktadır.

3.1.2. Staj Bilgileri ile İlgili Bulgular

Mülakatın ikinci bölümünde katılımcılara iki soru sorulmuştur. Bu sorular stajın hangi kurum ya da şirkette gerçekleştiğine dair bilgi ve staj boyunca görev aldıkları pozisyonlar ve sorumlulukları hakkında bilgilere cevap aramaktadır. Elde edilen bulgular Şekil 2’de kod, tema ve alt temalara ayrılarak verilmiştir. Bu bileşenler sorulara verilen cevapların tematik analiz yöntemi ile değerlendirilmesinin ardından ortaya çıkan sonuçlardır.

Şekil 2: Staj bilgileri sorularının kod, tema ve alt temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 2’de görüldüğü üzere mülakatta sorulan ikinci soru grubunda staj bilgileri hakkında iki sorunun temaları ve cevaplarından elde edilen verilere göre alt temaları görülmektedir. Katılımcılara staj yaptıkları şirket veya kurum hakkında ve staj boyunca yer aldıkları çalışma pozisyonları ve aldıkları sorumluluklara ilişkin sorular sorulmuştur. Katılımcıların tamamının çeviri/tercüme bürolarında stajlarını gerçekleştirdiği ve çeşitli alanlarda görevlendirildikleri görülmektedir. Tablo 6’da katılımcılara sorulan dördüncü soruya verdikleri cevapların oranları görülmektedir:

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Çeviri/Tercüme büroları	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15	15	100%

Tablo 6: Staj Yapılan Şirket/Kurum

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 6’da görüldüğü üzere mülakata katılan stajyerlerin tamamı çeviri/tercüme bürolarında stajlarını tamamlamışlardır. Bu durum mülakattan elde edilen verilerin söz konusu çalışmada cevap aranan sorulardan sonuncusu olan Staj süreci, öğrencilerin teorik bilgi ve pratik becerilerini bir araya getirmelerine nasıl katkı sağlamaktadır? sorusuna homojen bir cevap verebilme konusunda destekleyici olmuştur.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Resmî belge çevirisi	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15	15	100%
Noter ve Apostil İşlemleri	K3, K5, K7, K10, K12, K14	6	40%
Son okuma	K1, K9, K10, K12, K14	5	33.33%
Stajyer tercümanlık	K4, K6, K9	3	20%
Proje koordinatörlüğü	K7, K8, K9	3	20%
Belge teslimi	K5, K10, K14	3	20%
Program öğrenme	K2	1	6.67%
Belediyeye gitme	K3	1	6.67%
Numaratör alma	K3	1	6.67%
Ödeme yapma	K3	1	6.67%
Mahkemeye gitme	K3	1	6.67%
Sözlü çeviri	K3	1	6.67%
Gözlem yapma	K5	1	6.67%
Notere gitme	K7	1	6.67%
Sekreterlik	K7	1	6.67%
Mühürleme	K8	1	6.67%
Belge tarama	K8	1	6.67%
Şirket temsil etme	K8	1	6.67%
Sosyal medya takibi	K9	1	6.67%

Tablo 7: Staj Süresince Çalışılan Pozisyon ve Alınan Sorumluluklar

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 7’de görüldüğü üzere katılımcıların staj süresince çalıştıkları pozisyonlar ve aldıkları görevler verilmiştir. Katılımcı 2’nin ifadelerinde: “Staj sürecimde genellikle ofiste çeviri yaptım. Pasaport, tapu, transkript, diploma çevirisi gibi işler yaptım.” şeklinde belirtildiği gibi, staj süresince resmî belge çevirileri ile görevlendirildiği anlaşılmaktadır.

Katılımcı 5 ise: “Çeşitli belgeler verdiler; nüfus belgeleri, iş alım belgeleri gibi. Adliye ile tercüme bürosu arasındaki ilişkiyi gözlemlemem için Adliye’ye belgeler götürdüm.” ifadesiyle, resmi evrakların çevirisinin yanında, çeviri hizmetleriyle ilişkili farklı alanlardaki işlemin gözlemlenmesi açısından belgelerin Adliye’ye götürülmesi görevini üstlendiğini göstermektedir.

Katılımcı 10: “Stajyer olarak pasaport, apostil çevirileri yaptım, çeviri kontrolleri gerçekleştirdim ve notere belge teslim ettim.” ifadeleriyle, çeviri hizmetlerinin yalnızca çeviri yapmaktan ibaret olmadığını, aynı zamanda çeviri sürecine dahil olan post-editörlük ve noter işlemleri gibi görevlerin de üstlenildiğini vurgulamaktadır.

Katılımcı 8’in ifadelerine göre: “Çevirmen pozisyonunda çalıştım. Çevirdiğim belgelerin mühürleme, damgalama ve tarama işlemleri de sorumluluğumdaydı. Temsilci yokken büroyu temsil ettim.” Bu ifadelerden, çeviri sonrasında kaynak ve erek metinlerin teslim hazırlanması için çeviri bürosunun mührünün basılması, belgelerin dijital arşivleme için taranması gibi aşamaların yanı sıra büroyu temsil etme sorumluluğunun da verildiği anlaşılmaktadır.

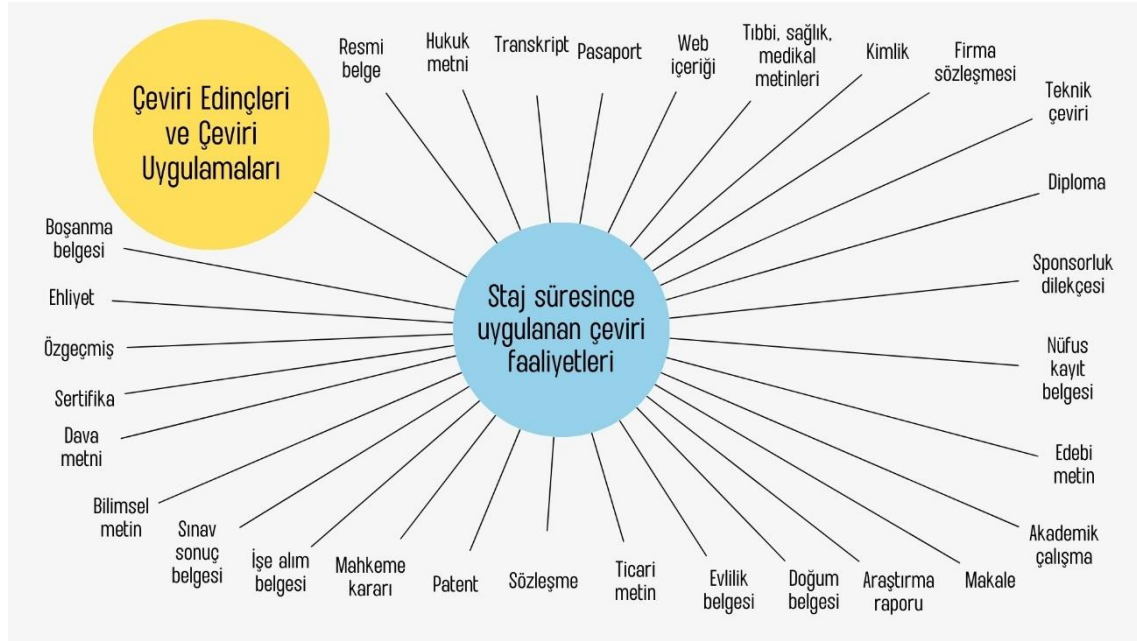
Katılımcı 3: “Belgeler çevirdim. Büyükşehir Belediyesi’ne gidip numaratör aldım, vezneye ödeme yaptım, mahkemeye gittim. Resmi, teknik, medikal belgeler ve edebi eserler çevirdik. Orta seviye İspanyolcayla Kolombiyalı birine iletişim kurmasında yardımcı oldum.” şeklindeki ifadesiyle, diğer katılımcılardan farklı olarak, İspanyolca ve Türkçe dil çiftinde Kolombiyalı bir müşteriye sözlü çeviri desteği sağladığını belirtmiştir. Bu ifadeler, stajyerlerin tercüme bürosunda yalnızca çeviri yapmakla sınırlı kalmayıp, çeviri sonrası süreçlerde de çeşitli sorumluluklar üstlendiklerini ve farklı görevlerde rol aldıklarını göstermektedir.

3.1.3. Çeviri Edinçleri ile İlgili Bulgular

Mülakatın üçüncü bölümünde, katılımcılara üç temel soru yöneltilmiştir. İlk soruda, staj süresince hangi tür çeviri faaliyetleriyle (örneğin yazılı, sözlü, edebi, teknik) meşgul

oldukları sorulmuştur. İkinci soruda, bu süreçte karşılaştıkları en büyük zorlukların neler olduğu ve bu zorlukları aşmak için kullandıkları yöntemler incelenmiştir. Üçüncü ve son soruda ise, çeviri projelerinde stratejik kararlar alıp almadıkları ve aldıkları bu kararları hangi kriterlere dayanarak verdikleri üzerine bilgi toplanmıştır.

Bu sorulardan elde edilen bulgular, Şekil 3'te kod, tema ve alt temalar şeklinde sınıflandırılarak sunulmuştur. Söz konusu bileşenler, katılımcı cevaplarının tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan verilerden oluşmaktadır.

Şekil 3: Staj Süresince Uygulanan Çeviri Faaliyetleri Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 3'te mülakatta sorulan üçüncü grubun ilk sorusunun cevaplarının kod, tema ve alt temaları görülmektedir. Mülakatın altıncı sorusunun teması staj süresince uygulanan çeviri faaliyetleri olup 30 alt teması bulunmaktadır. Tablo 8'de katılımcıların altıncı soruya verdikleri cevapların oranları görülmektedir.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Resmî belge	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15	15	%100
Hukuk metni	K3, K4, K5, K7, K8, K10, K14	7	%46,67
Transkript	K1, K3, K8, K9, K10, K12	6	%40
Pasaport	K1, K3, K9, K10, K12	5	%33,33
Web içeriği	K3, K7, K8, K9	4	%26,67
Tıbbi, sağlık, medikal metinleri	K3, K7, K8, K9	4	%26,67
Kimlik	K1, K3, K9	3	%20
Firma sözleşmesi	K1, K3, K5	3	%20
Teknik çeviri	K6, K7, K8	3	%20
Diploma	K3, K12	2	%13,33
Sponsorluk dilekçesi	K1	1	%6,67
Nüfus kayıt belgesi	K1	1	%6,67
Edebi metin	K3	1	%6,67
Akademik çalışma	K3	1	%6,67
Makale	K3	1	%6,67
Araştırma raporu	K3	1	%6,67
Doğum belgesi	K3	1	%6,67
Evlilik belgesi	K3	1	%6,67
Ticari metin	K3	1	%6,67
Sözleşme	K3	1	%6,67
Patent	K3	1	%6,67
Mahkeme kararı	K3	1	%6,67
İşe alım belgesi	K5	1	%6,67
Sınav sonuç belgesi	K5	1	%6,67
Bilimsel metin	K7	1	%6,67
Dava metni	K8	1	%6,67
Sertifika	K8	1	%6,67
Özgeçmiş	K8	1	%6,67
Ehliyet	K9	1	%6,67
Boşanma belgesi	K10	1	%6,67

Tablo 8: Staj Süresince Uygulanan Çeviri Faaliyetleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 8'de, katılımcıların staj sürelerinde gerçekleştirdikleri çeviri türlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere, tüm katılımcıların (%100) resmî belge çevirisi yaptığı belirlenmiştir. Bu durum, stajların genel çeviri pratiği içerisinde resmî belgelerin ağırlıklı bir yere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Resmî belgeleri takiben en çok çeviri yapılan metin türleri sırasıyla hukuk metinleri (%46,67), transkriptler (%40), pasaportlar (%33,33), web içerikleri (%26,67) ve tıbbi, sağlık ve medikal metinler (%26,67) olmuştur. Bunun yanında kimlik belgeleri, firma sözleşmeleri, teknik metinler ve diplomalar, daha az sıklıkta olmakla birlikte diğer yaygın çeviri türleri arasında yer almaktadır.

Katılımcı 2, staj süresince yazılı belge çevirisine yoğunlaştığını ve sözlü çeviri yapma fırsatının sınırlı olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “Çoğunlukla yazılı belge çevirdik. Sözlü çeviri yapma fırsatımız pek olmadı.” Bu ifade, stajlarda yazılı çevirilere ağırlık verildiğini ve katılımcıların sözlü çeviri deneyimi edinme şansının düşük olduğunu göstermektedir.

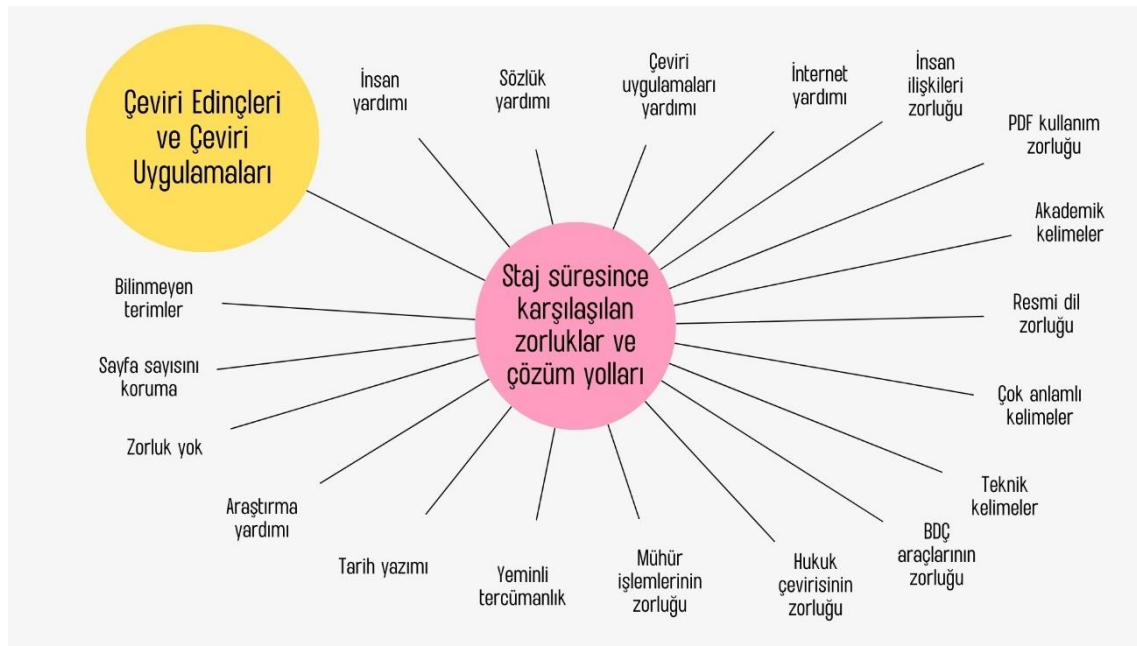
Katılımcı 3, stajında geniş bir yelpazede çeviri türleri ile uğraştığını şu sözlerle belirtmiştir: “Web içeriği, edebi eserler, akademik çalışmalar, araştırma raporları, makaleler, medikal belgeler, tıbbi raporlar, resmî belgeler, kimlik belgeleri, pasaportlar, doğum ve evlilik belgeleri, diplomalar, transkriptler, ticari ve hukuki belgeler, sözleşmeler, patentler, mahkeme kararları gibi belgeler çevirdik.” Bu ifade, katılımcının çeviri pratiği açısından en fazla metin türüyle deneyim kazanan birey olduğunu göstermektedir.

Katılımcı 4, stajında özellikle hukuki belge çevirilerine odaklandığını belirtmiştir: “Yazılı çeviri yaptım, hukuki belge çevirileri üzerinde çalıştım.”

Katılımcı 12, yaptığı çevirilerin büyük ölçüde resmî belgelerden oluştuğunu şu sözlerle dile getirmiştir: “Yazılı çeviri yaptım. Gelen metinler arasında pasaport, diploma ve transkript gibi belgeler bulunuyordu.”

Bu bulgular, staj süresince gerçekleştirilen çevirilerin büyük bir çoğunluğunun yazılı metinlere yönelik olduğunu ve resmî belgelerin başlıca çeviri türü olarak öne çıktığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, bazı katılımcıların geniş bir metin yelpazesinde çeviri yapma fırsatı bulduğu, ancak genel olarak hukuki belgeler ve diğer resmî dokümanların staj deneyiminde daha fazla yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu durum, staj yapılan kurumların

çeviri uygulamaları ile ilgili spesifik ihtiyaçlarını yansıtmakta ve öğrencilerin belirli alanlarda deneyim kazanmasına olanak tanımaktadır.

Şekil 4: Staj Süresince Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Yolları Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 4, mülakat sırasında katılımcılara yöneltilen staj sürecinde karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklara yönelik çözüm yollarına ilişkin soruya verilen yanıtları tematik bir yaklaşımla sunmaktadır. Şekil 4'te bu soruya ilişkin oluşturulan kodlar, temalar ve alt temalar görselleştirilmiştir. Elde edilen veriler ışığında, toplamda 19 alt tema tespit edilmiştir. Şekil 4'te katılımcıların staj boyunca karşılaştıkları zorlukları ve bu zorluklara karşı geliştirdikleri çözüm önerilerini yansıtan temalar sistematik bir şekilde sınıflandırılmıştır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
İnsan yardımı	K4, K5, K8, K10, K14	5	%33,33
Sözlük yardımı	K2, K3, K6	3	%20
Çeviri uygulamaları yardımı	K2, K15	2	%13,33
İnternet yardımı	K3, K10	2	%13,33
İnsan ilişkileri zorluğu	K7, K13	2	%13,33
PDF kullanım zorluğu	K1	1	%6,67
Akademik kelimeler	K3	1	%6,67
Resmi dil zorluğu	K4	1	%6,67
Çok anlamlı kelimeler	K5	1	%6,67
Teknik kelimeler	K6	1	%6,67
BDÇ araçlarının zorluğu	K7	1	%6,67
Hukuk çevirisinin zorluğu	K7	1	%6,67
Mühür işlemleri	K8	1	%6,67
Yeminli tercümanlık	K9	1	%6,67
Tarih yazımı	K11	1	%6,67
Araştırma yardımı	K11	1	%6,67
Zorluk yok	K12	1	%6,67
Sayfa sayısını koruma	K14	1	%6,67
Bilinmeyen terimler	K15	1	%6,67

Tablo 9: Çeviri Süresince Karşılaşılan En Büyük Zorluklar ve Çözüm Yolları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 9, katılımcıların staj sürecinde karşılaştıkları en belirgin zorlukları ve bunlara ilişkin çözüm yollarını detaylandırmaktadır. Verilere göre, katılımcıların %33,33'ü insan yardımı olarak karşılaştıkları zorlukları aşmıştır. Sözlük yardımı (%20) ve çeviri uygulamaları yardımı (%13,33) gibi çözüm yolları, teknolojik ve bireysel destek araçlarının etkinliğini göstermektedir. Bunun yanı sıra, internet yardımı ve insan ilişkilerinde yaşanan güçlükler de öne çıkan diğer temalar arasındadır. Katılımcılar, PDF kullanımı, teknik terimler ve hukuki çeviriler gibi uzmanlık gerektiren alanlarda zorluk yaşadıklarını ifade etmiş, ancak çoğu durumda çözüm yolları üretebilmişlerdir. Örneğin: Katılımcı 1: “En çok zorlandığım konu PDF kullanımıydı. OCR'landığında bazı kelimeler yanlış görünüyordu. Bunu aşmak için büyük bir BDÇ programı kullanmayı düşündüm ama staj esnasında zaman kısıtlamaları nedeniyle kullanamadım.”

Katılımcı 3: “Akademik kelimeler zorluydu. İnternette ve sözlüklerden destek aldım. İzmit'te staj yaptığım için bazen mahkemeye gitmem gerekti ve bu da benim için zorluk yarattı.”

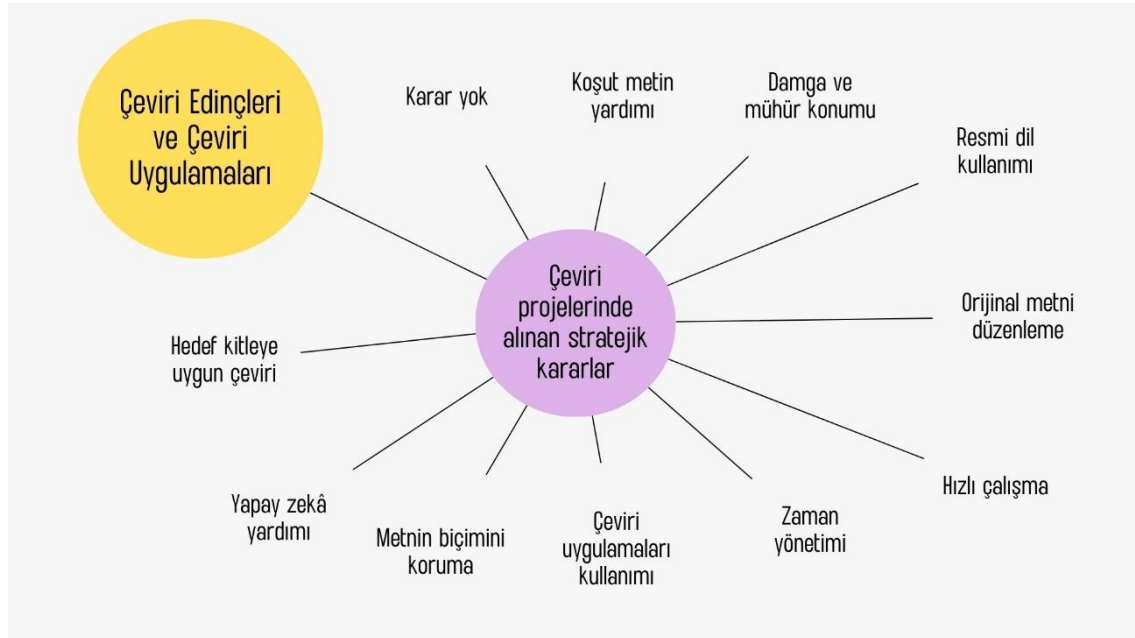
Katılımcı 8: “Resmî belgelerde damga ve mühürleri kontrol etmek zordu. Üstlerimden yardım aldım.”

Katılımcı 11: “Tarihlerin yazımı gibi konularda zorlandım. Türkçe ve İngilizce araştırma yaparak üstesinden geldim.”

Katılımcı 13: “İnsan ilişkileri zorluydu. Çeviri kısmında sıkıntı yaşamadım.”

Katılımcı 15: “Bilmediğim terimler zorladı. Çeviri uygulamalarından destek aldım.”

Bu ifadeler, katılımcıların yaşadıkları zorlukları bireysel deneyimleriyle birlikte açıklamakta ve her bir zorluğun çözümü için farklı yaklaşımlar benimsendiğini göstermektedir. Özellikle resmî belgeler, tarih yazımı ve teknik terimler gibi spesifik konularda yaşanan güçlükler, bireysel ve mesleki gelişim açısından önemli öğrenme fırsatları sunmuştur. İnsan yardımı ve teknolojik araçların yoğun bir şekilde kullanılması, stajyerlerin problem çözme süreçlerinde çevrelerinden destek aldıklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgular, staj sürecinin mesleki yeterliliklerin artırılmasına ve gelecekteki mesleki yaşama hazırlığa önemli katkılar sağladığını göstermektedir.

Şekil 5: Çeviri Projelerinde Alınan Stratejik Kararlar Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 5, çeviri projelerinde alınan stratejik kararların çeviri edinçleri ve uygulamalarına nasıl yansıdığını tematik bir çerçevede göstermektedir. Bu şekil, stratejik kararların belirli temalar altında toplandığını ve bu temaların alt başlıklarla detaylandırıldığını ortaya koymaktadır. Merkezde, “Çeviri projelerinde alınan stratejik kararlar” ana teması yer almakta olup, çevresindeki dallar, karar yokluğu, yapay zekâ yardımı, resmi dil kullanımı gibi öne çıkan başlıkları temsil etmektedir. Şekil 5, çeviri sürecinde alınan kararların çeşitliliğini ve bu kararların çeviri edinci üzerindeki etkilerini analiz etmeye yönelik bir yol haritası sunmaktadır. Akademik bağlamda, bu yapı, çeviri stratejilerinin anlaşılmasını ve değerlendirilmesini kolaylaştırmaktadır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdeler
Karar alınmadı	K4, K5, K6, K8, K10, K11, K13, K14	8	%53,33
Koşut metin yardımı	K3, K7, K15	3	%20
Damga ve mühür konumu	K1	1	%6,67
Resmi dil kullanımı	K2	1	%6,67
Orijinal metni düzenleme	K3	1	%6,67
Hızlı çalışma	K5	1	%6,67
Zaman yönetimi	K6	1	%6,67
Çeviri uygulamaları kullanımı	K6	1	%6,67
Metnin biçimini koruma	K7	1	%6,67
Yapay zekâ yardımı	K9	1	%6,67
Hedef kitleye uygun çeviri	K12	1	%6,67

Tablo 10: Çeviri Projelerinde Alınan Stratejik Kararlar

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 10’da çeviri projelerinde alınan stratejik kararlar, katılımcılar ve alınan kararların sıklık ile yüzdeler dağılımı incelenmiştir. Veriler, katılımcıların çoğunluğunun (%53,33) stratejik bir karar almadığını göstermektedir. Bu durum, katılımcıların yeterli stratejik bilgiye ya da deneyime sahip olmadığını işaret edebilir. Özellikle Katılımcı 15’in, "genel olarak stratejik kararlar hakkında eğitim almadık" ifadesi, bu bulguyu destekler niteliktedir.

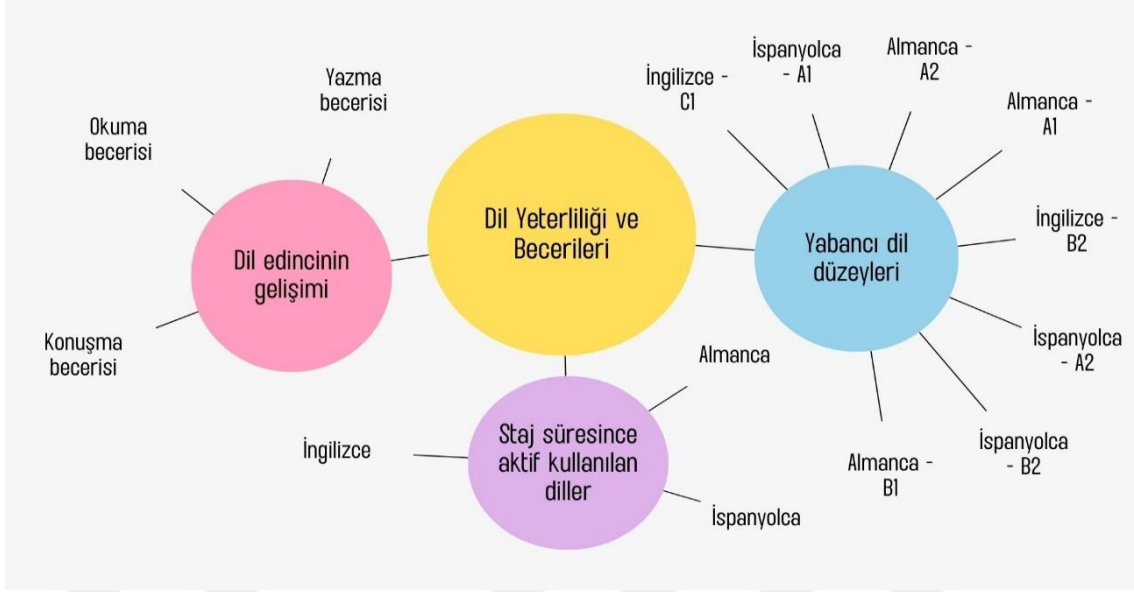
Katılımcı 9, yapay zekâ kullanımına ilişkin bir strateji benimsemiş ve bu durum %6,67'lik bir oranla tabloda yer almıştır. Bu ifade, katılımcının büyük ve basit bir metin üzerinde çalışırken zaman tasarrufu sağlamak için yapay zekâdan yararlandığını göstermektedir. Bu yaklaşım, çeviri sürecinde teknolojik araçların önemini ve iş yükünü hafifletme potansiyelini ortaya koymaktadır.

Katılımcı 12'nin, "kaynak metne ve hedef kitleye uygun bir çeviri üslubu belirleme" stratejisi, hukuki metinler gibi özel metin türlerinde resmi bir dil kullanımı gibi spesifik unsurları değerlendirdiğini göstermektedir. Bu bulgu, çeviri projelerinde hedef kitlenin ve metin türünün dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, Tablo 10'daki veriler ve katılımcı cevapları, çeviri projelerinde alınan stratejik kararların çeşitliliğini ve bu kararların kişisel bilgi, deneyim ve teknolojik araçlara erişim düzeyine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Stratejik karar alma sürecinin geliştirilmesi adına katılımcılara yönelik eğitimlerin ve kaynaklara erişimin artırılması gerektiği söylenebilir.

3.1.4. Dil Yeterliliği ve Becerileri ile İlgili Bulgular

Mülakatın dördüncü bölümünde katılımcılara üç soru yöneltilmiştir. İlk soruda hangi dilleri hangi düzeyde bildikleri (örneğin A1, A2, B1, B2, C1, C2), ikinci soruda bu staj süresince bu dillerden hangilerini aktif olarak kullandıkları ve üçüncü soruda anadil ve yabancı dil becerilerinin gelişip gelişmediği ve en fazla hangi dil becerilerinde (örneğin okuma, yazma, konuşma, dinleme) gelişme kaydettikleri sorulmuştur. Bu sorulardan elde edilen bulgular, Şekil 6'da kod, tema ve alt temalar şeklinde sınıflandırılarak sunulmuştur. Söz konusu bileşenler, katılımcı cevaplarının tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan verilerden oluşmaktadır.

Şekil 6: Dil Yeterliliği ve Becerileri Sorularının Kod, Tema Ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 6, dil yeterliliği ve becerileriyle ilgili soruların kodlanmış temalarını ve alt temalarını görselleştirmektedir. Bu temalar, katılımcıların dil edinimi ve kullanımı süreçlerine ilişkin deneyimlerini daha net bir şekilde sınıflandırmayı ve analiz etmeyi amaçlamaktadır. Şekil 6, dil ediniminin gelişimi, yabancı dil düzeyleri, staj süresince aktif kullanılan diller gibi ana temaları içermekte ve bu temalar altında konuşma, yazma, okuma, dinleme gibi spesifik becerilere dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların dil becerilerinin gelişim süreçleri, hangi dilleri ne düzeyde bildikleri ve staj sırasında bu bilgilerini nasıl kullandıkları gibi kritik bilgiler, tematik analiz yöntemiyle ortaya konulmuştur. Şekil 6, bulguların derinlemesine değerlendirilmesine katkı sağlayarak çalışma kapsamındaki dil yeterliliğiyle ilgili çıkarımları desteklemektedir.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
İngilizce C1	K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8, K10, K11, K12, K14	11	%73,33
İspanyolca A1	K1, K6, K8, K9, K10, K11, K12, K14	8	%53,33
Almanca A2	K1, K3, K6, K7, K9, K12, K13	7	%46,67
Almanca A1	K2, K4, K8, K11, K14	5	%33,33
İngilizce B2	K4, K9, K13, K15	4	%26,67
İspanyolca A2	K2, K5, K13,	3	%20
İspanyolca B2	K3	1	%6,67
Almanca B1	K5	1	%6,67

Tablo 11: Hangi Dillerin Hangi Düzeylerde Bilindiği

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 11, katılımcıların bildikleri diller ve bu dillerdeki düzeylerini frekans ve yüzdelik dağılım ile göstermektedir. Veriler incelendiğinde, İngilizcenin en yüksek yeterlilik düzeyinde (C1) en yaygın bilinen dil olduğu (%73,33) ve bunu İspanyolca (%53,33) ile Almanca (%53,33) gibi diğer dillerin takip ettiği görülmektedir. Bu durum, İngilizcenin katılımcılar arasında baskın bir dil olarak kullanıldığını ve diğer yabancı dillerin öğreniminde İngilizceye kıyasla daha sınırlı bir düzeyde kalındığını ortaya koymaktadır. İspanyolca ve Almanca ise çoğunlukla A2 düzeyinde bilinmekte olup, bu iki dilde daha yüksek seviyelere ulaşan katılımcı sayısının az olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, İngilizce B2 düzeyinde olan katılımcı oranı (%26,67) da dikkate değerdir. Bu durum, İngilizce öğreniminin daha ileri düzeylere taşınmasında katılımcılar arasında bir eğilim olduğunu, ancak diğer diller için bu eğilimin sınırlı kaldığını göstermektedir.

Özellikle katılımcıların bireysel ifadeleri incelendiğinde, yabancı dil öğreniminin düzey ve dağılımının bireysel öğrenme süreçleri ve ilgi alanları doğrultusunda şekillendiği anlaşılmaktadır. Örneğin, Katılımcı 2, İngilizce, İspanyolca ve Almanca dillerinde farklı seviyelerde yeterlilik bildirmiş olup, bu durum kişisel öğrenme motivasyonu ve dil becerilerinin çok yönlü olarak gelişimini ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Katılımcı 9'un Almanca ve İspanyolca için başlangıç seviyelerinde, ancak İngilizce için orta düzey bir yeterlilik beyan ettiği görülmektedir. Bu, bireylerin dil öğreniminde belirli bir dile öncelik verdiğini ve bu tercihin öğrenim düzeylerini etkilediğini göstermektedir.

Sonuç olarak, katılımcılar arasında İngilizcenin daha ileri düzeyde öğrenildiği ve bu dilin staj süreçlerinde aktif olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, İspanyolca ve

Almanca gibi diğer dillerin genellikle temel düzeyde öğrenildiği ve daha az yaygın bir şekilde kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum, dil öğreniminde odaklanılan dillerin bireysel ve çevresel faktörlere dayalı olarak çeşitlendiğini ve İngilizcenin uluslararası iletişimdeki önemini vurgulamaktadır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdellik
İngilizce	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15	15	%100
Almanca	K1, K2, K6, K7, K9, K12, K13	7	%46,67
İspanyolca	K3	1	%6,67

Tablo 12: Staj Süresince Aktif Kullanılan Diller

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 12, staj süresince katılımcılar tarafından aktif olarak kullanılan dilleri göstermektedir. Bulgular, İngilizcenin tüm katılımcılar (%100) tarafından aktif bir şekilde kullanıldığını ve staj süreçlerinde temel iletişim ve görev dili olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu durum, İngilizcenin uluslararası projelerde ve iş ortamlarında en yaygın kullanılan dil olduğunu ve katılımcıların bu alandaki becerilerini yoğun şekilde geliştirdiklerini göstermektedir.

Almanca, toplamda yedi katılımcı (%46,67) tarafından kullanılmıştır. Özellikle Almancanın kullanım alanlarının belirli görevler ve metin çevirileriyle sınırlı kaldığı gözlemlenmektedir. Katılımcıların ifadelerinden, bu dilin daha spesifik görevlerde ya da metinlerin düzenlenmesi gibi dar kapsamlı işlerde kullanıldığı anlaşılmaktadır. Örneğin, Katılımcı 2'nin Almanca çeviri faaliyetlerinin zorluk düzeyinin düşük olduğu ve bu görevin tamamlayıcı bir rol oynadığı belirtilmiştir.

İspanyolca ise yalnızca bir katılımcı (%6,67) tarafından aktif olarak kullanılmıştır. Bu bulgu, İspanyolcanın staj görevlerinde İngilizce ve Almanca kadar yaygın bir rol oynamadığını göstermektedir. Katılımcı 3'ün ifadesine göre İspanyolca, yalnızca gerektiği durumlarda ve belirli görevlerde tamamlayıcı bir dil olarak kullanılmıştır. Bu durum, İspanyolca becerilerinin görev tanımlarına bağlı olarak sınırlı bir şekilde değerlendirildiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, İngilizcenin staj sırasında evrensel bir çalışma dili olarak merkezi bir rol oynadığı ve diğer dillerin (özellikle Almanca ve İspanyolca) daha az sıklıkla ve daha

spesifik durumlarda kullanıldığı görülmektedir. Bu bulgular, katılımcıların İngilizceye olan bağımlılığını ve diğer dillerdeki aktif kullanım eksikliğini ortaya koymaktadır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdellik
Yazma	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13, K14, K15	13	%86,67
Okuma	K5, K6, K8, K10, K12	5	%33,33
Konuşma	K1, K2, K7	3	%20

Tablo 13: Anadil ve Yabancı Dil Becerilerin Gelişimi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 13, katılımcıların staj süresince hangi dil becerilerinde gelişim kaydettiklerini göstermektedir. Bulgular, yazma becerisinin en çok gelişim sağlanan alan olduğunu (%86,67), bunu okuma (%33,33) ve konuşma (%20) becerilerinin takip ettiğini göstermektedir.

Staj sürecinin özellikle yazma becerilerini geliştirmeye yönelik bir etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu, çeviri süreçlerinde yazma becerilerini yoğun şekilde kullandıklarını ve geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin, Katılımcı 2, yazma becerisinde önemli bir ilerleme kaydettiğini ve çeviri tekniklerini öğrenmenin yanı sıra, bu süreçte bir rutin oluşturduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, Katılımcı 5, çeviri deneyimlerinin yazma becerileri üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgular, yazma becerilerinin çeviri odaklı staj görevlerinde temel bir yetkinlik olarak değerlendirildiğini ve katılımcıların bu alandaki becerilerinde ilerleme kaydettiğini ortaya koymaktadır.

Okuma becerilerinde gelişim sağlayan katılımcı sayısı sınırlı kalmıştır (%33,33). Katılımcı 5'in ifadeleri, okuma becerilerinin çeviri görevlerinde metinleri analiz etme ve anlama odaklı bir gelişim gösterdiğini vurgulamaktadır. Ancak genel olarak, yazma becerilerine kıyasla okuma becerilerindeki gelişimin daha düşük düzeyde kaldığı görülmektedir. Bu durum, staj görevlerinin yazmaya daha fazla ağırlık verdiği ve okuma faaliyetlerinin bu süreçte tamamlayıcı bir rol oynadığına işaret etmektedir.

Konuşma becerilerindeki gelişim, diğer becerilere göre en düşük seviyede kalmıştır (%20). Bu durum, staj sürecinde konuşma odaklı iletişim gerekliliklerinin sınırlı olduğunu göstermektedir. K2 ve K7, konuşma becerilerinde ilerleme kaydettiklerini ifade etmiş, ancak bu gelişimin yazma becerilerindeki gelişime kıyasla daha sınırlı olduğu

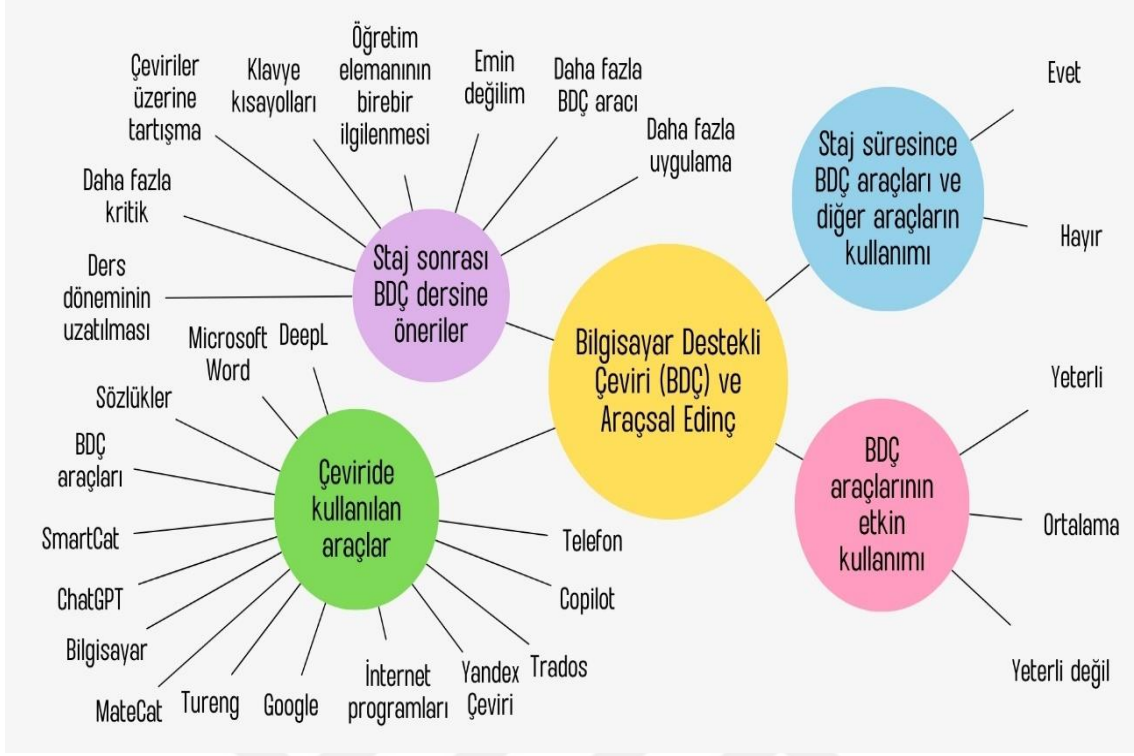
anlaşılmasıdır. Staj sürecinin genellikle yazılı iletişim ve çeviri üzerine odaklandığı göz önüne alındığında, konuşma becerilerinin geliştirilmesine yönelik fırsatların az olduğu söylenebilir.

Tablo 12 ve 13'teki bulgular birlikte değerlendirildiğinde, staj sürecinin katılımcıların İngilizce dil becerilerini geliştirme konusunda merkezi bir rol oynadığı, ancak diğer dillerin kullanımının daha sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, yazma becerileri staj sürecinin en çok gelişim sağladığı alan olarak öne çıkmakta, okuma ve konuşma becerileri ise göreceli olarak geri planda kalmaktadır.

Bu bulgular, staj görevlerinin genellikle yazılı çeviri ve belge üretimi gibi faaliyetlere dayalı olduğunu, dil becerilerinin geliştirilmesinde görev türlerinin ve dil kullanımının belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Staj süreçlerinde konuşma ve okuma gibi diğer becerilerin geliştirilmesine yönelik fırsatların artırılması, daha dengeli bir dil gelişimi için faydalı olabilir. Aynı şekilde, Almanca ve İspanyolca gibi dillerin daha geniş kapsamlı kullanımı, bu dillerdeki becerilerin geliştirilmesine katkıda bulunabilir.

3.1.5. Teknik ve Dijital Beceriler ile İlgili Bulgular

Mülakatın beşinci bölümünde katılımcılara dört soru sorulmuştur. Birinci soruda staj süresince çeviri teknolojilerini kullanıp kullanmadıkları, ikinci soruda bu araçların etkin kullanımı konusunda kendilerini ne kadar yeterli buldukları, üçüncü soruda yazılı ve sözlü çeviri için hangi araçları kullandıkları ve bu araçlara ne derece hâkim oldukları ve dördüncü soruda ise staj sonrası deneyimlerine dayanarak Bilgisayar Destekli Çeviri (BDÇ) dersine neler eklenmelidir soruları yöneltilmiştir. Bu sorulardan elde edilen bulgular, Şekil 7'de kod, tema ve alt temalar şeklinde sınıflandırılarak sunulmuştur. Söz konusu bileşenler, katılımcı cevaplarının tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan verilerden oluşmaktadır.

Şekil 7: Teknik ve Dijital Beceriler Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 7, teknik ve dijital becerilerin sorgulandığı bir dizi temayı ve alt temaları açıkça ortaya koymakta, Bilgisayar Destekli Çeviri (BDÇ) dersinin içeriği etrafında şekillenen farklı bileşenler ve bu bileşenler arasındaki ilişkiler vurgulanmaktadır.

Verilen bulgular, staj süresince çeviri teknolojilerini kullanmayan katılımcıların, araçların etkin kullanımına yönelik yeterliliklerinin sınırlı kalabileceğini göstermektedir. Ayrıca, katılımcıların staj sonrası deneyimleri aracılığıyla edindikleri becerilerin, BDÇ dersini nasıl etkileyeceği üzerinde durulmuştur.

Buna bağlı olarak, soruların yanıtları, çeviri teknolojilerinin eğitimdeki rolünü ve katılımcıların bu süreçte kazandıkları bilgi ve becerilerin, gelecekteki profesyonel gelişimleri üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Görseldeki temalar, özellikle teknik becerilerin yanı sıra dijital okuryazarlık ve teknolojik adaptasyon yeteneklerinin önemini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, bu bulgular, çeviri eğitiminde teknik ve dijital becerilerin sistematik bir şekilde ele alınmasının gerekliliğini ortaya koymakta ve meslektaşların bu konudaki eğitimlerinin güçlendirilmesinin önemini sergilemektedir.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Evet	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15	14	%93,33
Hayır	K5	1	%6,67

Tablo 14: Staj Süresince Çeviri Teknolojilerinin Kullanımı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 14’te yer alan katılımcıların yanıtları, çeviri teknolojilerinin eğitim süreçlerindeki rolünü anlamak açısından önem taşımaktadır. Katılımcı 2’nin olumlu yanıtı, öğrencilerin modern teknolojilere adaptasyon sürecinde bir aşama katettiklerini ortaya koymaktadır. Katılımcı 3’ün belirttiği bilgisayar kullanımı ve Word ile oluşturulan tablolar, katılımcıların dijital becerilerini geliştirirken, yenilikçi araçların eğitim ortamına entegrasyonunun verimliliği artırabileceğini göstermektedir. Katılımcı 5’in, stajda yalnızca yazıcı kullanma düzeyindeki sınırlı deneyimi, öğrencilerin teknolojik araçlara olan erişim ve kullanım imkânlarının kısıtlı olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların çeviri teknolojileri kullanımı, staj süresince bazı farklılıklar gösterirken, genel olarak eğitimde teknoloji kullanımının artırılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Yeterli	K1, K2, K3, K4, K7, K8, K10, K12, K13, K14, K15	11	%73,33
Ortalama	K5, K6, K9	3	%60
Yeterli değil	K11	1	%6,67

Tablo 15: Araçların Etkin Kullanımındaki Yeterlilik

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 15, katılımcıların araçlar üzerindeki yeterlilik algılarını kapsamlı bir şekilde yansıtmaktadır. Katılımcı 2’nin 10 üzerinden 6 puanla belirttiği yeterlilik, öğrencilerin çoğunluğunun temel araçlarla sınırlı bir deneyim yaşadığını gösterirken, Katılımcı 4’ün “iyi derecede” ifadesi, bazı katılımcılar için daha yüksek bir güven düzeyini ortaya koymaktadır. Katılımcı 5 ve Katılımcı 11’in yeterlilik düzeylerini yetersiz bulmaları, gerekli eğitim ve kaynakların sağlanmadığı durumlarda, potansiyel bir ilerlemenin önünde bir engel teşkil ettiğini ifade etmektedir. Araçların etkin kullanımında katılımcılar

arasında önemli bir farklılık bulunmakta ve bu durum, eğitim sürecinin daha yoğun teknoloji eğitimi içermesi gerektiğini göstermektedir.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdeler
DeepL	K1, K4, K7, K9, K12, K13, K15	7	%46,67
Microsoft Word	K1, K5, K6, K9, K10, K15	6	%40
Sözlükler	K2, K3, K10, K12, K14	5	%33,33
BDÇ araçları	K3, K8, K11	3	%20
SmartCat	K6, K7, K15	3	%20
ChatGPT	K3, K13	2	%13,33
Bilgisayar	K5, K14	2	%13,33
MateCat	K6, K7	2	%13,33
Tureng	K9, K11	2	%13,33
Google	K1	1	%6,67
İnternet programları	K2	1	%6,67
Yandex Çeviri	K4	1	%6,67
Trados	K7	1	%6,67
Copilot	K8	1	%6,67
Telefon	K14	1	%6,67

Tablo 16: Yazılı ve Sözlü Çeviri İçin Araç Kullanımı ve Hakimiyeti

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazılı ve sözlü çeviri için kullanılan araçların çeşitliliği, katılımcıların farklı beceri seviyeleri ve deneyimlerini yansıtmaktadır. Katılımcı 1'in yalnızca yazılı çeviri için kullandığı araçlar, sınırlı bir deneyim ile, teknolojiye olan aşinalığın artmasının gerekliliğini gözler önüne sererken, Katılımcı 6'nın "iyi derecede hâkimim" ifadesi, bazı katılımcıların belirli araçlarda yetkin olduğunu göstermektedir. Katılımcı 7 ve Katılımcı 8'in BDÇ araçları kullanımı, dijital becerilerin gelişimi açısından önemli bir aşama olarak değerlendirilmektedir. Yazılı çeviri için kullanılan araç çeşitliliği, katılımcıların dijital okuryazarlık becerileri ve teknolojik adaptasyon yeteneklerini geliştirmek açısından önemlidir.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Daha fazla uygulama	K1, K6, K9, K12, K14	5	%33,33
Daha fazla BDC aracı	K4, K7, K8, K14	4	%26,67
Emin değilim	K3, K13	2	%13,33
Öğretim elemanının birebir ilgilenmesi	K2	1	%6,67
Klavye kısayolları	K5	1	%6,67
Çeviriler üzerine tartışma	K10	1	%6,67
Daha fazla kritik	K11	1	%6,67
Ders döneminin uzatılması	K15	1	%6,67

Tablo 17: Staj Sonrası Deneyimlere Göre BDC Dersine Önerilen Eklemeler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 17, katılımcıların staj deneyimlerinden edindiği bilgilerle BDC dersine yönelik önerilerini içermektedir. Farklı görüşlerin olması, eğitimin daha etkili bir şekilde dönüştürülmesi için geniş bir yelpazede düşünce alışverişinde bulunulması gerektiğini göstermektedir. Katılımcı 1'in "daha fazla pratik yapılmalı" ifadesi, uygulama odaklı eğitimin önemini vurgulamakta, Katılımcı 7'nin "okulun Trados üyeliği olmalı" önerisi ise belirli teknolojilerin erişilebilirliği konusunda dikkat çekmektedir. Ayrıca, Katılımcı 6'nın "BDC dersi daha fazla pratik içerikli olmalıydı" önerisi, eğitimde sürekliliğin ve uygulamaların artırılması gerektiğini öne sürmektedir. Bu öneriler, eğitim programlarının katılımcıların deneyimlerine duyarlı hale getirilmesi ve teknoloji entegrasyonunun teşvik edilmesi için önemli bir temel oluşturmaktadır.

3.1.6. Kültür Edinci ile İlgili Bulgular

Mülakatın altıncı bölümünde katılımcılara çeviri sırasında kültürel farklılıkları nasıl yönettikleri ve bu süreçte kültürler arası farkındalıklarının arttığını düşünüp düşünmedikleri sorulmuştur. Bu sorulardan elde edilen bulgular, Şekil 8'de kod, tema ve alt temalar şeklinde sınıflandırılarak sunulmuştur. Söz konusu bileşenler, katılımcı cevaplarının tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan verilerden oluşmaktadır.

Şekil 8: Kültürel Yetkinlik Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 8, kültürel farkındalık ve farkındalık artırma süreçlerini temsil eden bir yapı sunmaktadır. "Kültür Edinci" ana teması etrafında şekillenen bu yapı, "Kültürel Farklılık ve Farkındalıklar" ana temasını detaylandıran alt temaları barındırmaktadır. Bu alt temalar arasında uyarılama/eşdeğerlilik, ön araştırma, kültürel terimler, farklılıkların görülmesi, hedef odaklılık, standartlaştırma gibi önemli başlıklar yer almaktadır. Her bir alt tema, katılımcıların kültürel farklılıkları yönetme biçimlerine yönelik farklı yaklaşımlarını ve bu süreçte edindikleri tecrübeleri yansıtmaktadır. Bu yapı, tematik analiz sonucunda elde edilen verilerin bir bütünselliği içinde sunulmaktadır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Uyarlama/Eşdeğerlik	K2, K4, K8, K10	4	%26,67
Ön araştırma	K4, K6, K10, K15	4	%26,67
Farklılık görülmedi	K7, K9, K14	3	%20
Kültürel terimler	K3, K4	2	%13,33
Çevirmenler ile tartışma	K11, K13	2	%13,33
Standartlaştırma	K1	1	%6,67
Hedef odaklılık	K5	1	%6,67
Notlandırma	K8	1	%6,67
Farklı kültürleri tanıma	K12	1	%6,67

Tablo 18: Çeviri Sırasında Kültürel Farklılıkların Yönetimi ve Kültürel Farkındalık Düzeyi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 18, çeviri sırasında kültürel farklılıkların yönetiminde kullanılan yöntemleri ve bu yöntemlere katılımcıların sıklıkla nasıl başvurduğunu göstermektedir. Bulgular, uyarlama/eşdeğerlik ve ön araştırmanın, kültürel farklılıkları yönetmede en yaygın yöntemler olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların %26,67'si bu stratejileri kullanarak çevirilerinde kültürel uyumu sağlamayı hedeflemiştir. Özellikle Katılımcı 2'nin "doğal ve anlaşılır çeviri yapma" stratejisi ile Katılımcı 4 ve Katılımcı 10'un "ön araştırma yaparak kültürel bağlama uyum sağlama" yaklaşımları, çeviri sürecinde kültürel farkındalığın önemini göstermektedir.

Farklılıkların görülmesi ve kültürel terimler, katılımcıların sıklıkla dile getirdiği diğer önemli temalardır. Farklılıkların görülmesi (%20) ve kültürel terimler (%13,33) gibi temalar, kültürel bağlamı anlamının ve bu bağlamı çeviriye entegre etmenin önemini vurgulamaktadır. Örneğin, Katılımcı 3'ün Afganistan pasaportu üzerindeki özgün kültürel terimleri keşfetme süreci, çevirmenlerin kültürel farkındalıklarını artıran değerli bir deneyim sunmuştur. Bunun yanı sıra, Katılımcı 7 ve Katılımcı 9'un "çok fazla kültürel farklılıkla karşılaşmadıklarını" belirtmesi, çeviri türlerinin (örneğin sağlık veya resmi belgeler) bu farkındalık düzeyine etkisini göstermektedir.

Standartlaştırma (%6,67) ve hedef odaklılık (%6,67) alt temaları, daha az sıklıkla dile getirilmiş olmakla birlikte önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Katılımcı 1, standartlaştırılmış belgelerle çalışmanın, farklı ülkelerin belgeleri arasında bir sistematik

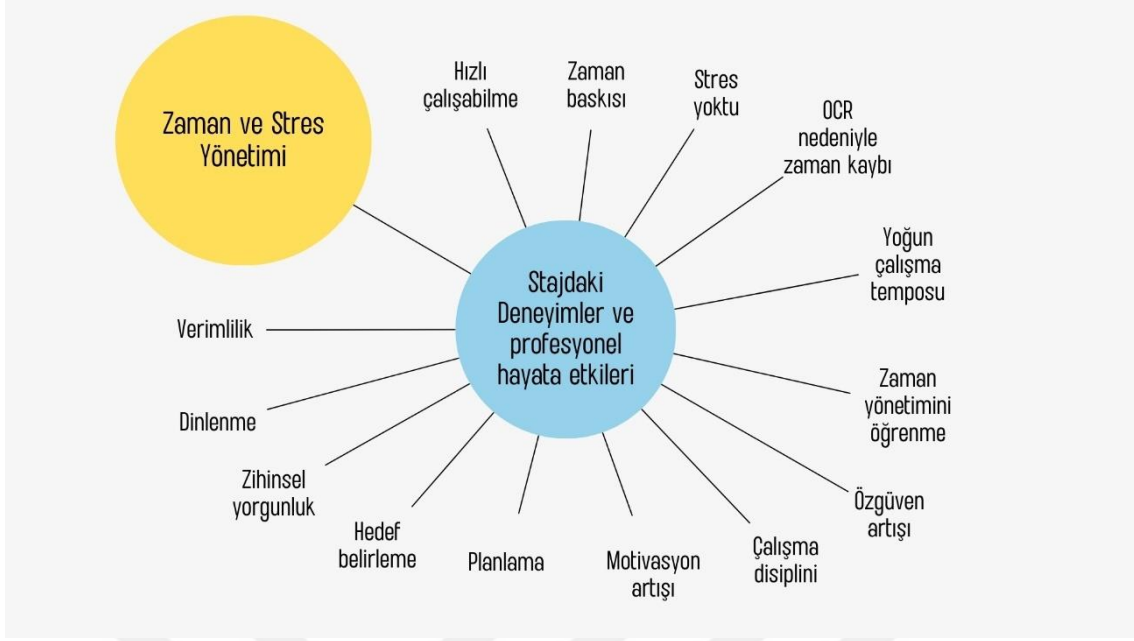
anlayış geliştirdiğini vurgulamıştır. Bu durum, standartlaştırmanın çevirmenlerin kültürel farklılıkları yönetme becerilerini geliştiren bir araç olduğunu göstermektedir.

Çevirmenler ile tartışma (%13,33) ve farklı kültürleri tanıma (%6,67) temaları, kültürel farkındalığı artırmada iş birliği ve öğrenme süreçlerinin önemini ortaya koymaktadır. Özellikle Katılımcı 12'nin, "yabancılarla iletişim kurma ve belgelerini inceleme" süreçlerinden edindiği deneyimler, kültürel farkındalığın yalnızca bireysel çabalarla değil, aynı zamanda etkileşimle desteklenen bir süreç olduğunu göstermektedir.

Bulgular, eviri sürecinde kültürel farkındalık artırmanın bireysel çabalar, araştırma yöntemleri ve iş birliği süreçleriyle desteklendiğini göstermektedir. Uyarılama/eşdeğerlilik ve n araştırma en sık kullanılan yöntemler olarak öne çıkarken, standartlaştırma ve hedef odaklılık gibi stratejilerin daha fazla teşvik edilmesi gerekmektedir. Çevirmenlerin kültürel farklılıklarla başa çıkma yöntemlerine yönelik daha fazla eğitim alması ve standartlaştırma süreçleriyle ilgili bilgi birikimlerinin artırılması önerilmektedir.

3.1.7. Zaman Yönetimi ve Stres ile İlgili Bulgular

Mülakatın yedinci bölümünde katılımcılara staj süresince zaman yönetimi ve stresle başa çıkma konusunda edindikleri deneyimler ve bu deneyimlerin profesyonel hayatlarına etkisinin neler olduğu sorulmuştur. Şekil 9'da kod, tema ve alt temalar şeklinde sınıflandırılarak sunulmuştur. Söz konusu bileşenler, katılımcı cevaplarının tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan verilerden oluşmaktadır.

Şekil 9: Zaman Yönetimi ve Stres Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 9, staj süresince katılımcıların zaman yönetimi ve stresle başa çıkma konularında edindikleri deneyimleri ve bu deneyimlerin profesyonel hayatlarına olan etkilerini tema ve alt temalar üzerinden göstermektedir. Görselde yer alan temalar, mülakatlardan elde edilen verilere dayalı olarak oluşturulmuş ve katılımcıların bireysel deneyimlerine bağlı olarak gruplandırılmıştır. Zaman yönetimi ve stresle başa çıkma konusunda edinilen beceriler, profesyonel hayatta etkinlik ve verimlilik gibi unsurlara katkıda bulunabilecek önemli kazanımlar olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, katılımcıların staj sürecinde yaşadığı zorluklar ve bunlara yönelik çözüm stratejileri, iş ortamında karşılaşılabilecek benzer durumlara hazırlık niteliği taşımaktadır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Hızlı çalışabilme	K5, K7, K11, K14	4	%26,67
Zaman baskısı	K3, K9, K14	3	%20
Stres yoktu	K2, K13	2	%13,33
OCR nedeniyle zaman kaybı	K1	1	%6,67
Yoğun çalışma temposu	K4	1	%6,67
Zaman yönetimini öğrenme	K6	1	%6,67
Özgüven artışı	K8	1	%6,67
Çalışma disiplini	K10	1	%6,67
Motivasyon artışı	K10	1	%6,67
Planlama	K12	1	%6,67
Hedef belirleme	K14	1	%6,67
Zihinsel yorgunluk	K15	1	%6,67
Dinlenme	K15	1	%6,67
Verimlilik	K15	1	%6,67

Tablo 19: Staj Süresince Zaman Yönetimi ve Stresle Başa Çıkma Konularında Edinilen Deneyimler ve Bunların Profesyonel Hayata Etkisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Staj süresince katılımcılar, zaman yönetimi ve stresle başa çıkma konularında farklı deneyimler yaşamış ve bu deneyimlerin profesyonel hayatlarına olan etkilerini değerlendirmiştir. Mülakatlardan elde edilen bulgular, katılımcıların zaman yönetimi becerilerini geliştirirken stres yönetimi konusunda da çeşitli kazanımlar elde ettiklerini göstermektedir.

Katılımcıların ifadelerine bakıldığında, staj sürecinin zaman yönetimi becerilerini geliştirme açısından önemli bir fırsat sunduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, Katılımcı 4, yoğun iş temposuna uyum sağlayarak zaman yönetimini başarabildiğini ifade etmiştir. Benzer şekilde, Katılımcı 6 ve Katılımcı 7, staj süresince zaman yönetimi konusunda kendilerini geliştirdiklerini, özellikle hızlı çeviri yapma becerisi kazandıklarını belirtmiştir. Katılımcı 12'nin vurguladığı teslim tarihlerini yönetme becerisi ve bunun gerektirdiği sorumluluk bilinci, zaman yönetiminin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda ekip çalışması ve organizasyonel süreçlerde de önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

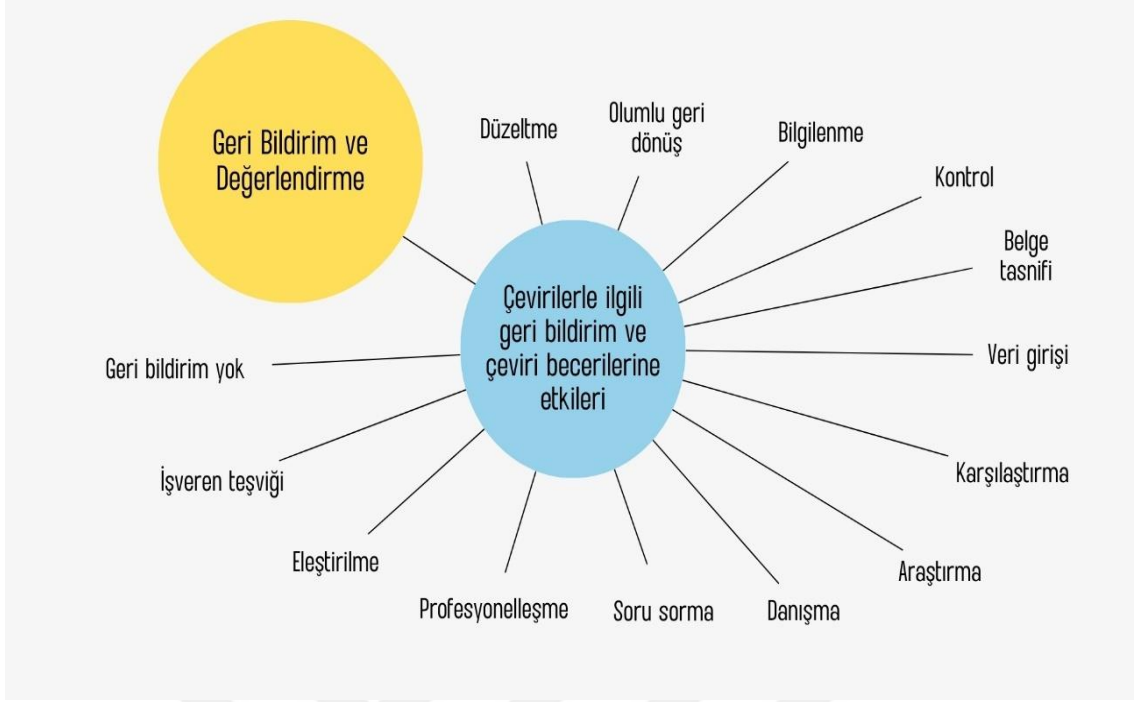
Bazı katılımcılar, Katılımcı 1 örneğinde olduğu gibi teknik zorluklar nedeniyle zaman kaybı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, teknolojik araçların ve yazılımların etkin kullanımının zaman yönetimindeki önemini vurgulamaktadır. Katılımcı 10 ve Katılımcı 11, düzenli çalışmanın ve pratik yapmanın zaman yönetimine olumlu etkisini belirtirken, Katılımcı 14, hedef belirlemenin zaman yönetiminde oynadığı kritik rolü vurgulamıştır. Stresle başa çıkma konusunda ise katılımcılar, farklı yaklaşımlar benimsemiştir. Katılımcı 3, stresli bir durumla karşılaştığında sakin kalarak ve dikkatli çalışarak bu zorluğun üstesinden geldiğini belirtmiştir. Katılımcı 8 ve Katılımcı 9, staj sürecinde stres yönetimi becerilerini geliştirdiklerini ifade etmiş, Katılımcı 8 özellikle sorumluluk duygusunun stres yönetimine olan katkısını vurgulamıştır. Bununla birlikte, Katılımcı 2 ve Katılımcı 13 gibi bazı katılımcılar stres yaşamamış veya bu konuda belirgin bir deneyim elde etmemiştir.

Katılımcıların deneyimleri, zaman ve stres yönetimi becerilerinin profesyonel hayatta başarıya katkı sağlayacak önemli unsurlar olduğunu göstermektedir. Katılımcı 5, staj süreci sayesinde grup çalışmaları ve bireysel çevirilerde daha hızlı hareket edebildiğini ifade etmiştir. Katılımcı 7 ise sektörde hızlı çalışmanın başarı açısından kritik olduğunu belirtmiştir. Katılımcı 15, dinlenme sürelerinin önemine dikkat çekerek, zihinsel yorgunluğun verimlilik üzerindeki etkisini azaltmanın profesyonel hayatta da önemli bir strateji olacağını vurgulamıştır.

Staj süreci, katılımcılara zaman ve stres yönetimi becerilerini geliştirme fırsatı sunmuş ve bu becerilerin iş hayatındaki önemini kavramalarını sağlamıştır. Katılımcıların deneyimlerinden elde edilen bulgular, zaman yönetimi ve stresle başa çıkma konularında bireysel farkındalık yaratırken, aynı zamanda profesyonel hayatta karşılaşılabilecek zorluklara hazırlık niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda, staj deneyiminin, katılımcıların mesleki ve kişisel gelişimlerine önemli katkılarda bulunduğu söylenebilir.

3.1.8. Geri Bildirim ve Değerlendirme ile İlgili Bulgular

Mülakatın sekizinci bölümünde katılımcılara staj boyunca yapılan çevirilerinizle ilgili geri bildirim alıp almadıkları ve aldılar ise bu geri bildirimlerin çeviri becerilerini nasıl etkilediği sorulmuştur. Şekil 10'da kod, tema ve alt temalar şeklinde sınıflandırılarak sunulmuştur. Söz konusu bileşenler, katılımcı cevaplarının tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan verilerden oluşmaktadır.

Şekil 10: Geri Bildirim ve Değerlendirme Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 10, staj süresince çevirilerle ilgili alınan geri bildirimlerin ve bu geri bildirimlerin çeviri becerilerine etkisinin tematik analizi sonucunda elde edilen bulguları görselleştirmektedir. Şekilde, "Geri Bildirim ve Değerlendirme" teması ile bu temanın alt kategorileri olan "Bilgilendirme", "Düzeltilme", "Olumlu Geri Dönüş", "Karşılaştırma", "Veri Girişi", "Kontrol", "Belge Tasnifi", "Araştırma", "Danışma", "Soru Sorma", "Eleştirilme", "Profesyonelleşme" gibi alt temalar yer almaktadır. Veriler, katılımcıların geri bildirimlere yönelik deneyimlerini yansıtan görüşmelerden elde edilmiştir. Şekil 10, geri bildirimlerin çeviri sürecindeki rolünü ve çevirmenlik becerilerine olan etkilerini bütüncül bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Düzeltilme	K2, K5, K7, K9, K11	5	%33,33
Olumlu geri dönüş	K3, K4, K10, K12	4	%26,67
Bilgilendirme	K2, K6, K7, K8	4	%26,67
Kontrol	K6, K7, K14	3	%20
Belge tasnifi	K1	1	%6,67
Veri girişi	K1	1	%6,67
Karşılaştırma	K6	1	%6,67
Araştırma	K7	1	%6,67
Danışma	K8,	1	%6,67
Soru sorma	K8	1	%6,67
Profesyonelleşme	K8	1	%6,67
Eleştirilme	K9	1	%6,67
İşveren teşviği	K10	1	%6,67
Geri bildirim yok	K13	1	%6,67

Tablo 20: Staj Süresince Yapılan Çevirilerle İlgili Alınan Geri Bildirimler ve Çeviri Becerilerine Etkileri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Staj süresince çevirilere ilişkin alınan geri bildirimler, katılımcıların çeviri becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Geri bildirimler, yalnızca hataların düzeltilmesiyle sınırlı kalmayıp aynı zamanda çeviri sürecine dair farkındalık kazandırmakta ve çeviri kalitesini artırmaya yönelik bir öğrenme süreci sunmaktadır. Bu bağlamda, Tablo 20'de yer alan bulgular, stajyerlerin geri bildirim süreçlerine yönelik deneyimlerini ve bu süreçlerin çeviri becerilerine olan etkilerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmektedir.

Katılımcıların deneyimleri incelendiğinde, geri bildirimlerin çeşitli kategorilerde toplandığı görülmektedir. En sık karşılaşılan geri bildirim türü olan düzeltme, katılımcıların hatalarını fark etmelerine ve bu hataları düzeltmelerine olanak tanımıştır. Örneğin, Katılımcı 7 ve Katılımcı 11, geri bildirimler sayesinde çeviri hatalarını azaltarak daha dikkatli bir çalışma alışkanlığı edindiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, çeviri sürecinde doğruluğun ve titizliğin önemini vurgulamaktadır.

Bunun yanı sıra, olumlu geri dönüşler, katılımcıların motivasyonlarını artırıcı bir etki yaratmıştır. Katılımcı 3 ve Katılımcı 10 gibi katılımcılar, olumlu geri bildirimler aldıklarında özgüvenlerinin yükseldiğini ve çeviri sürecine daha profesyonel bir şekilde yaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bu tür geri dönüşler, stajyerlerin mesleki gelişim sürecini olumlu yönde etkilemektedir.

Geri bildirimler aynı zamanda bilgilendirme işlevi de görmüştür. Katılımcı 2 ve Katılımcı 8, diploma çevirisi gibi teknik alanlarda geri bildirimler yoluyla yeni bilgiler edindiklerini ve bu bilgilerin çevirilerine olumlu katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bu tür bilgilendirme süreçleri, stajyerlerin yalnızca mevcut görevlerini yerine getirme becerilerini değil, aynı zamanda gelecekteki çeviri projelerine yönelik hazırlıklarını da güçlendirmiştir.

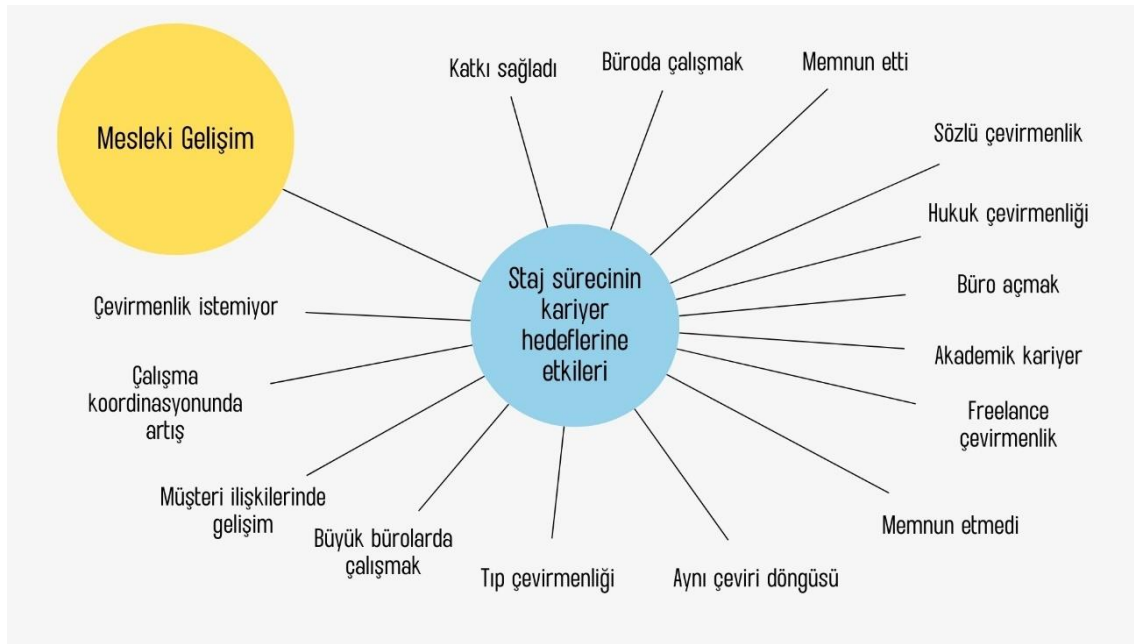
Bazı katılımcılar, geri bildirim süreçlerinde karşılaştırma yönteminden yararlanmışlardır. Örneğin, Katılımcı 6, kendi çevirilerini diğer çevirilerle karşılaştırarak daha iyi standartlara ulaşmayı başarmıştır. Bu yöntem, stajyerlerin çeviri süreçlerinde kendilerini değerlendirme ve geliştirme fırsatı bulmalarını sağlamaktadır.

Katılımcıların geri bildirimlere yönelik deneyimleri, çeviri becerilerinin gelişimiyle sınırlı kalmamış, aynı zamanda kişisel ve mesleki gelişimlerine de katkı sağlamıştır. Örneğin, Katılımcı 8'in vurguladığı gibi, geri bildirimler stajyerlerin çeviri tarzlarını profesyonelleştirmelerine olanak tanımıştır. Bunun yanı sıra, Katılımcı 9 gibi bazı katılımcılar, eleştirel geri bildirimler almış ve bu süreç, onların problem çözme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Eleştirilerin moral bozucu olmadığı, aksine katılımcılar tarafından gelişim fırsatı olarak değerlendirildiği gözlemlenmiştir.

Bu bulgular, geri bildirim süreçlerinin stajyerlerin çeviri becerilerine ve mesleki gelişimlerine olan katkılarını açıkça ortaya koymaktadır. Ancak, geri bildirimlerin daha etkili bir şekilde kullanılabilmesi için bazı öneriler sunulabilir. İlk olarak, geri bildirimlerin yalnızca hataların düzeltilmesine değil, aynı zamanda çeviri sürecine yönelik genel bir rehberlik sağlamasına önem verilmelidir. Ayrıca, olumlu geri bildirimlerin artırılması, stajyerlerin motivasyonunu destekleyerek mesleki gelişimlerini hızlandırabilir. Son olarak, geri bildirimlerin kapsamlı bir şekilde yapılması, stajyerlerin yalnızca hatalarını görmekle kalmayıp süreç hakkında daha fazla bilgi edinmelerine de olanak sağlayabilir.

3.1.9. Mesleki Gelişim ile İlgili Bulgular

Mülakatın dokuzuncu bölümünde katılımcılara staj sürecinin kariyer hedeflerini nasıl şekillendirdiği ve gelecekte çevirmenlik mesleğinin hangi alanlarında kendilerini geliştirmeyi planladıkları sorulmuştur. Şekil 11’de kod, tema ve alt temalar şeklinde sınıflandırılarak sunulmuştur. Söz konusu bileşenler, katılımcı cevaplarının tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan verilerden oluşmaktadır.

Şekil 11: Mesleki Gelişim Sorularının Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 11, staj sürecinin katılımcıların kariyer hedeflerine olan etkilerini göstermektedir. Kod, tema ve alt temalar çerçevesinde yapılan bu analiz, katılımcıların staj deneyimlerinden elde ettikleri mesleki kazanımları ve kariyer hedeflerine yönelik değişiklikleri detaylı bir şekilde incelemektedir. Veriler, staj sürecinin bireylerin mesleki gelişiminde ve kariyer planlamalarında belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Özellikle yazılı ve sözlü çeviri alanındaki deneyimler, katılımcıların kariyer tercihlerini şekillendirmiş ve belirli çeviri türlerine olan ilgilerini artırmıştır. Bunun yanı sıra, staj sırasında elde edilen bilgi ve beceriler, katılımcıların mesleki güvenlerini ve profesyonel yeterlilik algılarını güçlendirmiştir.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Katkı sağladı	K3, K4, K5, K8, K12	5	%33,33
Büroda çalışmak	K12, K13, K14, K15	4	%26,67
Memnun etti	K1, K8, K10	3	%20
Sözlü çevirmenlik	K2, K9	2	%13,33
Hukuk çevirmenliği	K4, K7	2	%13,33
Büro açmak	K5, K10	2	%13,33
Akademik kariyer	K6, K9	2	%13,33
Freelance çevirmenlik	K1	1	%6,67
Memnun etmedi	K2	1	%6,67
Aynı çeviri döngüsü	K6	1	%6,67
Tıp çevirmenliği	K7	1	%6,67
Büyük bürolarda çalışmak	K7	1	%6,67
Müşteri ilişkilerinde gelişim	K8	1	%6,67
Çalışma koordinasyonunda artış	K8	1	%6,67
Çevirmen olmak istemiyor	K11	1	%6,67

Tablo 21: Staj Sürecinin Gelecekteki Kariyer Hedeflerine Etkileri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 21'de yer alan bulgular, staj sürecinin katılımcıların gelecekteki kariyer hedeflerine olan etkilerini ortaya koymaktadır. Katılımcıların staj sırasında edindikleri deneyimler, çevirmenlik mesleğine yönelik bakış açılarını ve mesleki tercihlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Bu bölümde, katılımcıların mesleki eğilimleri ve kariyer planları kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir.

Katılımcıların ifadeleri, staj sürecinin kariyer hedeflerini şekillendirmede farklı etkiler yarattığını göstermektedir. Bazı katılımcılar, staj deneyimi sayesinde mesleki güvenlerini artırmış ve belirli çeviri alanlarına yönelmiştir. Örneğin, Katılımcı 1, freelance çevirmenliğin kendisi için uygun bir kariyer seçeneği olduğunu vurgulamış ve bu alanda yetkinliğini artırmaya yönelik bir eğilim göstermiştir. Benzer şekilde, Katılımcı 3 ve Katılımcı 12 de yazılı çeviri alanında kendilerini geliştirdiklerini ve bu alanda ilerlemek istediklerini ifade etmişlerdir.

Hukuki ve tıp çevirisi gibi spesifik alanlara yönelim de dikkat çekicidir. Katılımcı 4, hukuki belgelerin çevirisi üzerine yoğunlaşmak istediğini belirtirken, Katılımcı 7 ise tıp

ve hukuk çevirisinde ilerlemeyi hedeflediğini ifade etmiştir. Bu durum, staj sürecinin katılımcılara mesleki uzmanlaşma konusunda farkındalık kazandırdığını göstermektedir. Bazı katılımcılar, staj sürecini kendi bürolarını açma hedefleri doğrultusunda bir fırsat olarak değerlendirmiştir. Katılımcı 5 ve Katılımcı 10, çeviri bürosunda staj yapmanın, bir çeviri işletmesi yönetme konusunda önemli bir tecrübe sağladığını ve bu hedeflerini güçlendirdiğini belirtmiştir.

Öte yandan, staj sürecinden memnun olmayan veya farklı alanlara yönelmek isteyen katılımcılar da bulunmaktadır. Katılımcı 2, yazılı çeviriden keyif almadığını ve sözlü çevirmenlik alanında ilerlemek istediğini belirtmiştir. Benzer şekilde, Katılımcı 6, çeviri bürosunda çalışmanın kendisine monoton geldiğini ve kariyerini akademik alanda sürdürmek istediğini ifade etmiştir.

Staj sürecinin bazı katılımcılar üzerinde mesleki farkındalık yaratma etkisi de olmuştur. Örneğin, Katılımcı 9, akademik kariyere yönelmek istediğini, ancak sözlü çevirmenlik konusunda da kendisini geliştirebileceğini ifade etmiştir. Katılımcı 11 ise staj sürecinin, çevirmenlik mesleğinin kendisine uygun olmadığını fark etmesine yardımcı olduğunu belirtmiştir.

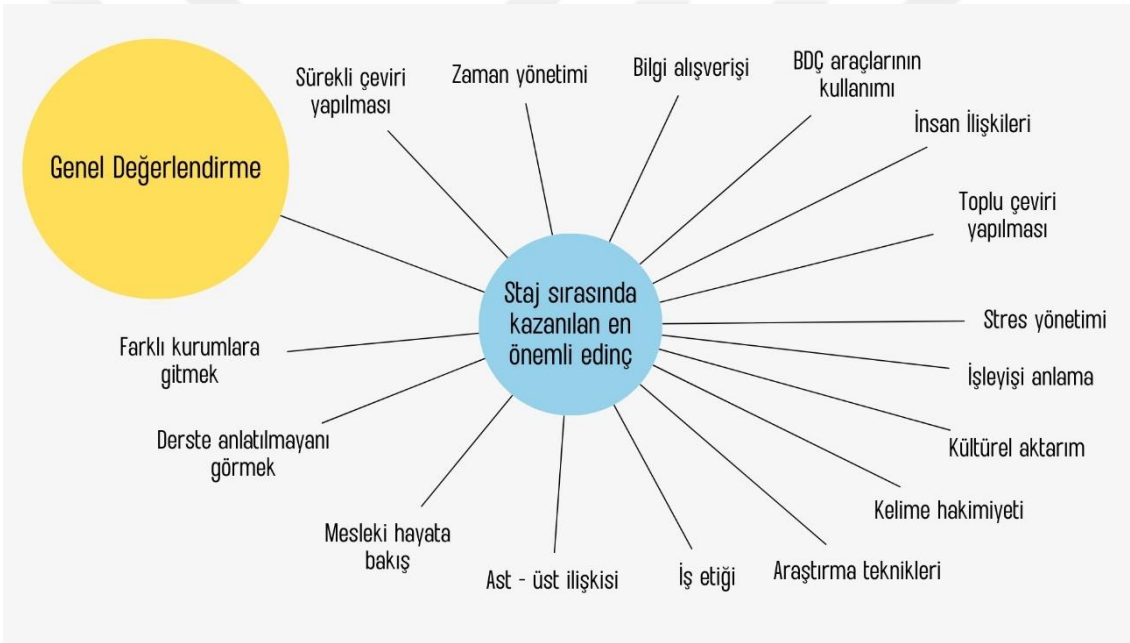
Analiz edilen veriler, staj sürecinin katılımcıların kariyer planlamalarında ve mesleki hedeflerinde dönüştürücü bir rol oynadığını göstermektedir. Staj deneyimi, bireylerin mesleki yeterliliklerini değerlendirmelerine, güçlü ve zayıf yönlerini keşfetmelerine olanak sağlamıştır. Ancak, staj sürecinin daha etkili olabilmesi için belirli düzenlemeler yapılabilir.

Öncelikle, katılımcılara farklı çeviri türlerinde deneyim kazanma fırsatları sunulmalıdır. Bu, onların mesleki ilgi alanlarını daha iyi belirlemelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, staj programlarının, katılımcılara farklı iş ortamlarını tanıma imkânı sunarak mesleki beklentilerini ve tercihlerini daha gerçekçi bir şekilde değerlendirmelerine olanak tanıyacağı düşünülmektedir.

Son olarak, katılımcılara daha fazla geri bildirim verilmesi ve staj deneyimlerinin bireysel hedeflere uygun bir şekilde yapılandırılması, katılımcıların mesleki gelişimini daha etkili bir şekilde destekleyecektir. Bu tür iyileştirmeler, staj programlarının katılımcılar üzerinde daha olumlu bir etki yaratmasını sağlayabilir.

3.1.10. Genel Değerlendirme ile İlgili Bulgular

Mülakatın onuncu ve son bölümünde katılımcılara üç soru yöneltilmiştir. İlk soruda stajın genel olarak beklentilerini karşılayıp karşılamadığı ve staj sırasında kazandıkları en önemli edincin ne olduğu sorulmuştur. İkinci soruda, staj yaparken en çok hangi derslerin yardımcı olduğu ve stajdan sonra hangi derslerin mütercim ve tercümanlık müfredatına eklenmesini istedikleri sorulmuştur. Son soruda ise katılımcılara lisans genel not ortalamaları sorulmuştur. Şekil 12 ve 11’de kod, tema ve alt temalar şeklinde sınıflandırılarak sunulmuştur. Söz konusu bileşenler, katılımcı cevaplarının tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan verilerden oluşmaktadır.

Şekil 12: Staj Sırasında Kazanılan En Önemli Edinç Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 12, katılımcıların deneyimleri hakkında detaylı bir analiz sunmaktadır. Tematik analiz yöntemiyle sınıflandırılan katılımcı görüşleri, stajın katılımcıların çeviri, zaman yönetimi ve insan ilişkileri gibi çeşitli becerilerini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, staj sayesinde mesleki hayata dair daha gerçekçi bir bakış açısı kazanmış ve kendilerine olan güvenleri artmıştır. Bu bulgular, staj programının hedeflerine ulaşmada başarılı olduğunu ve gelecekteki staj programları için önemli bir

veri kaynağı oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Şekil, stajın katılımcılar üzerindeki çok yönlü etkilerini görsel olarak sunarak, araştırmanın bulgularının daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
Karşıladi	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13, K14	13	%86,67
Sürekli çeviri yapılması	K1, K3, K7, K12, K14	5	%33,33
Zaman yönetimi	K4, K5, K6, K12	4	%26,67
Bilgi alışverişi	K2, K10	2	%13,33
BDÇ araçlarının kullanımı	K7, K13	2	%13,33
İnsan ilişkileri	K8, K13	2	%13,33
Karşılamadı	K12, K15	2	%13,33
Toplu çeviri yapılması	K2	1	%6,67
Stresi yönetimi	K3	1	%6,67
İşleyişi anlama	K4	1	%6,67
Kültürel aktarım	K4	1	%6,67
Kelime hakimiyeti	K5	1	%6,67
Araştırma teknikleri	K6	1	%6,67
İş etiği	K8	1	%6,67
Ast – üst ilişkisi	K8	1	%6,67
Mesleki hayata bakış	K9	1	%6,67
Derste anlatılmayanı görmek	K11	1	%6,67
Farklı kurumlara gitmek	K14	1	%6,67

Tablo 22: Stajın Beklentilere Cevap Vermesi ve Staj Süresince Kazanılan En Önemli Edinç

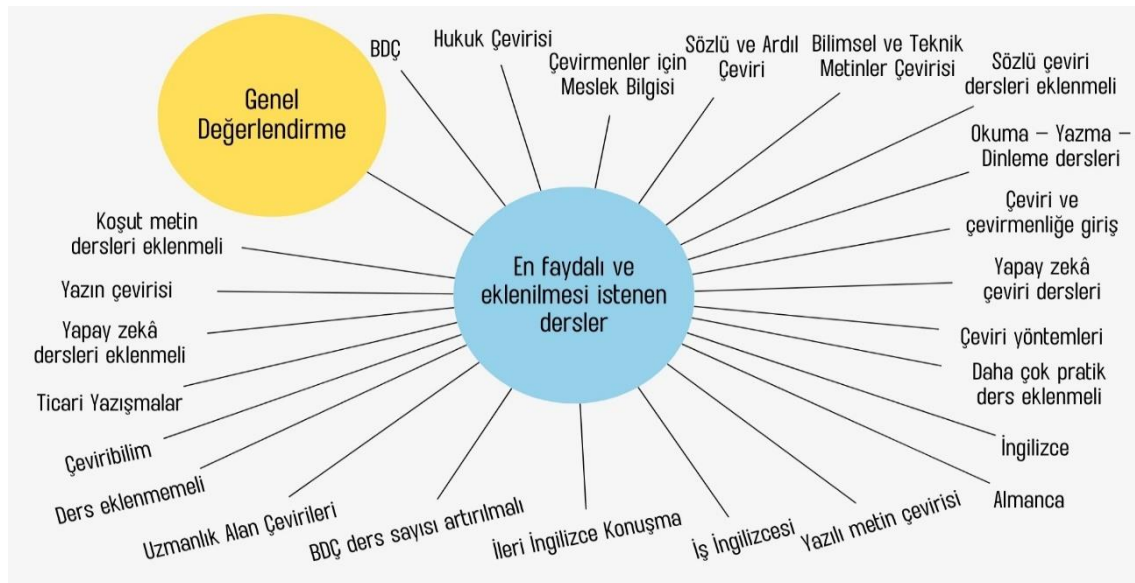
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 22, staj programına katılan bireylerin deneyimleri ve kazanımları hakkında derinlemesine bir bakış açısı sunmaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%86,67) stajın beklentilerini karşıladığını belirtmiştir. Bu durum, programın hedeflenen amaçlara ulaşmada başarılı olduğunu göstermektedir.

Katılımcılar, staj boyunca çeşitli beceriler kazanmışlardır. En sık belirtilen kazanımlar arasında sürekli çeviri yapma, zaman yönetimi, bilgi alışverişi ve bilgisayar destekli çeviri araçlarını kullanma yer almaktadır. Bu beceriler, katılımcıların mesleki hayatlarına doğrudan katkı sağlayacak niteliktedir. Özellikle sürekli çeviri yapma pratiği, çeviri becerilerinin gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Katılımcılar, staj sürecinde sadece teknik beceriler değil, aynı zamanda kişisel gelişimlerine de katkı sağlayacak beceriler kazanmışlardır. İnsan ilişkileri, stres yönetimi ve kültürel aktarım gibi becerilerin geliştirilmesi, katılımcıların mesleki yaşamlarında daha başarılı olmalarına yardımcı olacaktır.

Tablo 22 verileri, staj programının katılımcılara hem pratik deneyim kazandırarak teorik bilgilerini uygulama fırsatı sunmuş, hem de çeviri, zaman yönetimi gibi mesleki becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını göstermektedir. Ayrıca, insan ilişkileri ve stres yönetimi gibi kişisel becerilerde de gelişim sağlayan program, katılımcıların mesleki hayata dair daha gerçekçi bir bakış açısı kazanmalarına ve böylece iş hayatına daha iyi hazırlanmalarına yardımcı olmuştur. Sonuç olarak, staj programı, katılımcıların hem akademik hem de kişisel gelişimlerine önemli katkılar sağlamıştır. Programın hedeflenen amaçlarına ulaştığı ve katılımcıların memnuniyetini sağladığı söylenebilir. Bu bulgular, benzer staj programlarının geliştirilmesi için önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Şekil 13: Stajda En Faydalı ve Staj Sonrasında Eklenilmesi İstene Ders Sorusunun Kod, Tema ve Alt Temaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 13, katılımcıların staj deneyimleri sonucunda en faydalı buldukları dersler ve eklenmesini istedikleri yeni dersler hakkındaki görüşlerini görsel olarak sunmaktadır. Bu şekilde, katılımcıların staj programı hakkındaki düşünceleri ve eksik gördükleri noktalar daha net bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
BDC	K1, K4, K5, K6, K7, K9, K10, K14, K15	9	%60
Hukuk Çevirisi	K7, K8, K9, K12, K14	5	%33,33
Çevirmenler için Meslek Bilgisi	K4, K7, K9, K12	4	%26,67
Sözlü ve Ardıl Çeviri	K3, K12, K15	3	%20
Bilimsel ve Teknik Metinler Çevirisi	K7, K8, K9	3	%20
Sözlü çeviri dersleri eklenmeli	K2, K12	2	%13,33
Okuma – Yazma – Dinleme dersleri	K5, K10	2	%13,33
Çeviri ve çevirmenliğe giriş	K6, K9,	2	%13,33
Yapay zekâ çeviri dersleri	K6, K13	2	%13,33
Çeviri yöntemleri	K9, K11	2	%13,33
Daha çok pratik ders eklenmeli	K9, K14	2	%13,33
İngilizce	K1	1	%6,67
Almanca	K1	1	%6,67
Yazılı metin çevirisi	K2	1	%6,67
İş İngilizcesi	K3	1	%6,67
İleri İngilizce Konuşma	K3	1	%6,67
BDC ders sayısı artırılmalı	K6	1	%6,67
Uzmanlık Alan Çevirileri	K7	1	%6,67
Ders eklenmemeli	K7	1	%6,67
Çeviribilim	K8	1	%6,67
Ticari Yazışmalar	K12	1	%6,67
Yapay zekâ dersleri eklenmeli	K13	1	%6,67
Yazın çevirisi	K15	1	%6,67
Koşut metin dersleri eklenmeli	K15	1	%6,67

Tablo 23: Staj Süresince En Çok Yardımcı Olan Dersler ve Staj Sonrasında Müfredata Eklenmesi İstenilen Dersler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 23 ve katılımcıların cevapları incelendiğinde, staj süresince en çok yardımcı olan derslerin çeşitliliği dikkat çekmektedir. Bilgisayar Destekli Çeviri (BDÇ) dersi, katılımcıların %60'ı tarafından faydalı olarak belirtilmiş ve staj sürecinde pratik anlamda sağladığı katkıyla öne çıkmıştır. Katılımcıların BDÇ dersine dair yorumları, program kullanımına dair temel bilgilerin yeterli olduğunu ancak gerçek hayat problemlerine yönelik uygulamalı eğitimin eksik kaldığını göstermektedir. Özellikle karakter tanıma gibi teknik konuların daha kapsamlı ele alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Bunun yanı sıra, Hukuk Çevirisi (%33,33) ve Çevirmenler için Meslek Bilgisi (%26,67) gibi meslek odaklı dersler, teorik bilgi birikimini pratiğe dönüştürme noktasında faydalı bulunmuştur. Özellikle hukuk çevirisinin spesifik uzmanlık gerektiren bir alan olduğu göz önüne alındığında, katılımcılar bu dersin çeviri alanında uzmanlaşma fırsatı sunduğunu ifade etmişlerdir. Bilimsel ve Teknik Metinler Çevirisi ve Sözlü ve Ardıl Çeviri dersleri ise %20 oranında belirtilmiş, uygulamalı dersler kapsamında daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği dile getirilmiştir.

Katılımcılar, mevcut derslerin yanı sıra müfredata eklenmesi gereken dersler konusunda da önemli geri bildirimler sunmuştur. Özellikle yapay zekâ ve teknoloji odaklı derslerin önem kazandığı görülmektedir. Yapay zekâ uygulamaları ile ilgili derslerin eklenmesi (%13,33) ve mevcut BDÇ dersinin daha fazla uygulamalı içerikle desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu durum, çeviri teknolojilerinin meslekteki önemine dair bir farkındalık yaratmaktadır. Ayrıca, sözlü çeviri ve koştur metin analizine yönelik derslerin eksikliği vurgulanmış, bu alanlarda öğrencilere pratik yapma imkânı tanınmasının gerekliliği belirtilmiştir.

Dil becerileri dersleri de öne çıkan bir diğer alan olmuştur. Katılımcılar, ilk yıllarda verilen okuma, yazma ve dinleme odaklı derslerin temel dil edinçlerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Buna ek olarak, iş İngilizcesi ve ileri İngilizce konuşma dersleri de bireysel gelişime katkıda bulunmuştur. Bu noktada, dil becerilerini ileri seviyede geliştiren derslerin mesleki uygulamalarda kritik bir öneme sahip olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin staj deneyimlerinden elde edilen geri bildirimler hem mevcut ders müfredatını iyileştirme hem de yeni dersler ekleme konusunda değerli bir rehber niteliği taşımaktadır. Daha fazla pratik ve uygulamalı derslerin müfredata dahil edilmesi, öğrencilerin mesleki yeterliliklerini artırma potansiyeli taşımaktadır. Ayrıca, çeviri teknolojilerinin hızla geliştiği günümüzde, yapay zekâ ve dijital çeviri uygulamaları gibi

konulara daha fazla yer verilmesi gerekliliği öne çıkmaktadır. Bu değerlendirme, müfredatın hem çağdaş çeviri ihtiyaçlarını karşılaması hem de öğrencilerin kariyerlerine daha donanımlı bir şekilde başlamalarına olanak tanınması açısından yol gösterici olacaktır.

Kod	Katılımcılar	Sıklık	Yüzdelik
3.49 – 3.00	K5, K6, K7, K8, K10	5	%33,33
4.00 – 3.50	K1, K3, K9, K12	4	%26,67
2.99 – 2.50	K2, K13, K15	3	%20
2.49 – 2.00	K4, K11, K14	3	%20

Tablo 24: Lisans Genel Not Ortalamaları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 24, katılımcıların lisans genel not ortalamalarını göstermektedir ve bu veriler, öğrencilerin akademik başarıları ile staj deneyimlerine ilişkin algılarını değerlendirmek açısından önemli bir göstergedir. Katılımcıların genel not ortalamalarına bakıldığında, 3.49 – 3.00 aralığındaki not ortalamalarına sahip öğrencilerin (%33,33) en büyük grubu oluşturduğuna dikkat çekilmektedir. Bu öğrenciler, BDÇ, Çevirmenler için Meslek Bilgisi gibi derslerin staj sürecine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Yüksek not ortalamalarına sahip bu grup, akademik olarak güçlü bir temel oluşturmuş ve bu temeli uygulama fırsatı bulmuştur. Ayrıca, bu grubun stajdan sağladığı genel fayda, öğrencilerin teorik bilgi ile pratik arasındaki bağlantıyı kurma becerilerini geliştirdiğini göstermektedir.

4.00 – 3.50 aralığında yer alan öğrenciler (%26,67) de oldukça yüksek not ortalamalarına sahip olup, stajlarında Hukuk Çevirisi, Bilgisayar Destekli Çeviri (BDÇ) ve Çevirmenler için Meslek Bilgisi gibi derslerden büyük ölçüde faydalandıklarını belirtmişlerdir. Özellikle Katılımcı 9 ve Katılımcı 12, yüksek akademik performansları ile ders içeriklerinden çok iyi yararlanmışlar ve teorik derslerin pratikle entegrasyonunun kendilerine sağladığı faydaları vurgulamışlardır. Bu, yüksek not ortalamalarının sadece akademik başarıyı değil, aynı zamanda mesleki gelişimi de etkileyebileceğini göstermektedir.

2.99 – 2.50 aralığında yer alan öğrenciler (%20) daha düşük not ortalamalarına sahip olmakla birlikte, yine de belirli derslerden fayda sağladıkları ifade edilmiştir. Bu grup,

genellikle yazılı metin çevirisi, sözlü çeviri gibi alanlarda gelişim kaydetmiş, ancak bazı derslerin uygulama eksikliklerinden dolayı daha fazla pratik yapma ihtiyacı duyduklarını belirtmişlerdir. Katılımcı 2, Katılımcı 13, ve Katılımcı 15, staj sürecinde yaşadıkları bazı zorlukları akademik başarıları ile ilişkilendirmişlerdir. Bu durum, not ortalamalarının, öğrencilerin pratik becerilerindeki gelişimle doğrudan bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Son olarak, 2.49 – 2.00 aralığındaki öğrenciler (%20) daha düşük başarı düzeyine sahip olup, genel olarak uygulamalı derslere daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği konusunda geri bildirimde bulunmuşlardır. Katılımcı 4, Katılımcı 11, ve Katılımcı 14, staj süreçlerinde karşılaştıkları zorlukların, düşük akademik notlarla ilişkilendirilebileceğini belirtmişlerdir. Bu öğrencilere daha fazla rehberlik ve uygulamalı deneyim imkânı sağlanması hem akademik başarıyı hem de mesleki gelişimi artırabilir.

Özetle, lisans genel not ortalamaları, öğrencilerin staj süreçlerinde farklı derecelerde fayda sağladıklarını ve akademik başarı ile mesleki yeterlilik arasında bir bağlantı kurduğunu göstermektedir. Yüksek not ortalamalarına sahip öğrenciler genellikle daha fazla teorik bilgiye sahip olup, bu bilgilerini pratikte daha etkin kullanabilmişken, daha düşük not ortalamalarına sahip öğrenciler ise uygulamalı derslere daha fazla ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular, müfredatın güçlendirilmesi ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre daha fazla pratik fırsat sağlanması gerektiğini işaret etmektedir.

SONUÇ

Günümüzde çevirmenlik mesleğinin giderek diğer mesleklerle iç içe geçmesi, çeviri edinçlerinde çeşitliliğin artmasına yol açmış ve çeviribilimi, yalnızca filoloji ile sınırlı olmayan; farklı disiplinlerle etkileşim halinde, geniş bir yelpazede edinç kazanımları gerektiren bir bilim dalı haline getirmiştir. Bu çalışma, Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü stajyer öğrencilerinin, zorunlu çevirmenlik stajları sürecinde kazandıkları edinçlerin belirlenmesini ve bu edinçlerin lisans eğitim programlarıyla ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda, çevirmenlik mesleğinde gelecekte ortaya çıkabilecek yeni edinçlere karşı literatüre katkı sağlama hedeflenmiştir. Araştırmada, Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü stajyer öğrencileriyle yapılan mülakatlar ve literatür taramasından elde edilen bulgular ışığında, çeviri edincine dair lisans seviyesinde verilen dersler ile öğrencilerin stajları sırasında yaşadıkları deneyimler arasındaki uyum değerlendirilmiştir. Çeviri bürolarındaki deneyimler, öğrencilerin dilsel, kültürel, teknolojik ve stratejik edinçlerinin farklı seviyelerde geliştiğini göstermiştir. Özellikle dilsel edinçlerin çeviri uygulamalarında çok daha belirgin bir şekilde geliştiği, ancak teknolojik edinçlerin bazı durumlarda yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir.

Araştırma bulguları, çeviri eğitiminin sektör gereksinimlerine uygun şekilde geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Teknoloji odaklı eğitimin artırılması, Bilgisayar Destekli Çeviri (BDÇ) aracı kullanımı, makine çevirisi ve terminoloji yönetimi gibi teknolojik edinçlerin geliştirilmesi için daha fazla dersin müfredata eklenmesini gerektirmektedir. Bunun yanında, stratejik problem çözme becerilerinin desteklenmesi önem arz etmektedir. Öğrencilerin vaka analizi ve proje bazlı uygulamalar yoluyla karar alma becerilerini geliştirmeleri hem staj deneyimleri hem de mesleki hayatları açısından faydalı olacaktır. Kültürel edinçlerin gelişimi ise uluslararası değişim programları ve disiplinlerarası çalışmalarla desteklenmelidir. Bu kapsamda kültürel farkındalığın artması, öğrencilerin çeviri sürecinde daha esnek ve uyumlu olmasını sağlayacaktır. Bununla birlikte, stajyerlerin profesyonel rehberlik alabilecekleri bir mentorluk sistemi kurulması, mesleki gelişimlerinde önemli bir destek sunacaktır.

Staj deneyimlerinden elde edilen bulgular, sektör ile akademi arasındaki işbirliğin daha yapılandırılmış bir hale getirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Çeviri büroları ve akademik birimler arasında ortak projeler geliştirilmeli, çeviri sektöründen özellikle yapay

zekâ ile çeviri işlerini gerçekleştiren uzmanlar derslere davet edilerek sektörel uygulamaların tanıtılması sağlanmalıdır. Staj programlarının farklı alanlarda çeviri yapma fırsatı sunacak şekilde çeşitlendirilmesi ve genişletilmesi önemlidir. Bu sayede öğrencilerin sektör beklentilerine daha iyi uyum sağlayabilmeleri ve mesleki başarılarını artırmaları mümkün olacaktır.

Bu çalışma, belirli bir bölüm ve staj deneyimiyle sınırlı kalmıştır. Daha genellenebilir ve kapsamı genişletilmiş sonuçlara ulaşabilmek için farklı üniversitelerde ve bölümlerde geniş örneklem gruplarıyla benzer çalışmalar yapılabilir. Uzun vadeli boylamsal araştırmalar yürütülerek çeviri edincinin zaman içindeki gelişimi incelenebilir. Ayrıca, çeviri edincinin uluslararası projelerdeki rolü ve etkisi daha ayrıntılı şekilde araştırılabilir. Bu tür çalışmalar, çeviri eğitiminin gelecekteki gerekliliklere daha iyi uyum sağlamasına katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak, bu çalışma, çeviri edinci kavramının lisans düzeyini eğitim ve mesleki uygulamalarla nasıl geliştirilebileceği konusunda değerli veriler sunmuştur. Bu veriler, çeviri eğitiminin yeniden yapılandırılması ve sektörle daha uyumlu hale getirilmesi açısından önemli bir rehber niteliği taşımaktadır. Önerilerin hayata geçirilmesi, öğrencilerin mesleki başarısına ve sektörün nitelikli çevirmen ihtiyacını karşılamaya anlamlı katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, F. (2022). A Study On Operationalizing Applied English Translation Programs in Turkey: An Examination in Terms of Competencies, Sector and Academy.
- Ağca, S. (2022). Akademik Çeviri Eğitiminde Yazılı Dil Edincinin Geliştirilmesi Açısından Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımlarının Olası Katkıları: İstanbul Üniversitesi Almanca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı Örneği.
- Balkul, H. (2015). Türkiye'de Akademik Çeviri Eğitiminde Çeviri Teknolojilerinin Yerinin Sorgulanması: Müfredat Analizi ve Öğretim Elemanlarının Konuya İlişkin Görüşleri Üzerinden Bir İnceleme.
- Balkul, H. (2021). Çeviri Eğitiminde Program Değerlendirme: FEDEK Örneği. *1(4)*, 63-77. İnsan Ve Sosyal Bilimler Dergisi. doi:10.53048/johass.910032
- Beard, D. F. (2007). Assessment of Internship Experiences and Accounting Core Competencies. *Accounting Education Journal*, *16(2)*, pp. 207-222. doi:https://doi.org/10.1080/09639280701234625
- Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. Sage Publications.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, *3(2)*, pp. 77-101. doi:https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa
- Canım Alkan, S. (2015). *Çevirmenlikle Tanışma Süreci: Çeviri Stajı*. Retrieved September 29, 2024, from Çeviri Kitabı: <https://www.cevirikitabi.com/cevirmenler-ne-isler-ceviriyor/cevirmenlikle-tanisma-sureci-ceviri-staji/>
- Çoban, F. (2013). Çeviri Edinci: Yazılı ve Sözlü Çevirmenin Sahip Olması Gerkeen Beceri ve Yeneklerin Genel Çeviri Kuramları Işığında İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- EMT, E. M. (2022). *EMT Competence Framework 2022 - European Commission*. doi:https://doi.org/10.1080/1750399X.2021.1987085
- Eser, O. (2013). Çeviri Eğitiminde Edinç Kavramının Değerlendirilmesi. *Doktora Tezi*, 32.
- Esfandiari, M., Sepora, T., & Mahadi, T. (2015). Translation Competence: Aging Towards Modern Views. *192*, s. 44-53. doi:https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.06.007
- Eyckmans, J., & Anckaert, P. (2017). Item-based assessment of translation competence: Chimera of objectivity versus prospect of reliable measurement. (16), s. 40-56.

- Foddy, W. (1993). *Constructing Questions for Interviews and Questionnaires: Theory and Practice in Social Research*. Cambridge University Press. doi:<https://doi.org/10.1017/CBO9780511518201>
- Göpferich, S. (2009). Towards a Model of Translation Competence and its Acquisition: The Longitudinal Study of TransComp. (S. Göpferich, A. Jakobsen, & I. Mees, Eds.) *Behind the Mind: Methods, Models, and Results in Translation Process Research*, pp. 12-39.
- Haldan, A. (2016). Çeviri Eğitiminde Çeviri Edinci Geliştirme Alışkanlıkları.
- Hatim, B., & Munday, J. (2004). *Translation An Advanced Resource Book*. Routledge.
- Hurtado Albir, A. (2015). The Acquisition of Translation Competence. Competences, Tasks, and Assessment in Translator Training. *Meta*, 2(60), s. 256–280. doi:<https://doi.org/10.7202/1032857ar>
- Işık Akdağ, A. (2015). Mütercim Tercümanlık Öğrencilerinde Çeviri Edincinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi.
- Kelly, D. (2005). *A Handbook For Translator Trainers*. Routledge.
- Khoury, O. (2017). Investigating the Translation Competence of Graduates of Bachelor Degree Programmes in Jordan.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall, Inc.
- Koyuncu, M. (2023). Chomsky'nin doğalcılıpa dair görüşleri ve yönemsel doğalcılığındaki orta yolculuk. *Bilimname*. doi:10.28949/bilimname.1232314
- Kussmaul, P. (1995). *Training The Translator*. John Benjamins Publishing.
- Malmkjær, K. (2009). What is translation competence? *XIV*(1), s. 121-134. doi:<https://doi.org/10.3917/rfla.141.0121>
- Matthews, B., & Ross, L. (2010). *Research methods- A practical guide for the Social Sciences*. Pearson Education Limited.
- Meriç, A. (2016). Akademik Çeviri Eğitiminde Yazınsal, Görsel ve Görsel-İşitsel Araçlarla Uygulamalı Çalışmaların Çeviri Edincine Katkısı.
- Odacıoğlu, M. (2021, March 22). Prospective translators' responsibilities in the transition from translation competence to translator competence and contributions of translation education in this process. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, pp. 978-990. doi:<https://doi.org/10.29000/rumelide.897299>
- Odacıoğlu, M., & Köktürk, Ş. (2015). The effects of technology on translation studies in academic translation teaching. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, pp. 1085-1094. doi:<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.349>

- Okuyan, S. (2019). Küresel Koşulların Türkiye Akademik Sözlü Çeviri Eğitimine Etkisi: Müfredat Analizi ve Sözlü Çeviri Temsilcilerinin Görüşleri Üzerine Bir İnceleme. *Doktora Tezi*. doi:<https://doi.org/10.32996/ijllt.2019.2.6.14>
- Orozco, M., & Albir, A. (2002, September). Measuring Translation Competence Acquisition. *Meta*, 47(3), pp. 375–402. doi:<https://doi.org/10.7202/008022ar>
- Ölmez, A. (2020). Akademik Çeviri Öğretiminde Çeviri Edinci Temelli Örnek Bir Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı.
- PACTE. (2003). Building a Translation Competence Model. In F. Alves (Ed.), *Triangulating Translation: Perspectives In Process* (pp. 43-66). John Benjamins. doi:<https://doi.org/10.1075/btl.45>
- PACTE. (2011). “Results of the Validation of the PACTE Translation Competence Model: Translation Project and Dynamic Translation Index. Continuum International Publishing Group.
- PACTE. (2019). Evolution of the Efficacy of the Translation Process in Translation Competence Acquisition. 1(64), s. 242–265. doi:<https://doi.org/10.7202/1065336ar>
- PACTE, Hurtado Albir, A., Galán-Mañas, A., Kuznik, A., Olalla-Soler, C., Rodríguez-Inés, P., & Romero, L. (2020). Translation competence acquisition. Design and results of the PACTE group’s experimental research. 2(14), s. 95-233. doi:<https://doi.org/10.1080/1750399X.2020.1732601>
- Pietrzak, P., & Kornacki, M. (2020). *Using CAT Tools in Freelance Translation*.
- Pym, A. (2003). Redefining translation competence in an electronic age: In defence of a minimalist approach. *Meta: Journal des Traducteurs/Translators' Journal*(48), pp. 481-497. doi:<https://doi.org/10.7202/008533ar>
- Quinci, C. (2023). *Translation Competence Theory, research and practice*. London and New York: Routledge. doi:<https://doi.org/10.4324/9781003227298>
- Rothman, M. (2007). Lessons learned: Advice to employers from interns. *Journal of Education for Business*(82), pp. 140-144. doi:<https://doi.org/10.3200/JOEB.82.3.140-144>
- Sakarya Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Bölümü. (2024, Aralık 26). *Staj_Deferi_AMT.pdf*. https://mt.sakarya.edu.tr: https://mt.sakarya.edu.tr/sites/mt.sakarya.edu.tr/file/Staj_Deferi_AMT.pdf adresinden alındı
- Salamah, D. (2021). Translation Competence and Translator Training: A Review. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*, 4(3), s. 276-291. doi:<https://doi.org/10.32996/ijllt.2021.4.3.29>

- Saldanha, G., & O'Brien, S. (2014). *Research methodologies in translation studies*. Routledge.
- Şahin, Ş. (2020). Çeviri Edinci Kavramının Çeviri Eğitimindeki Yeri ve Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Çeviri Edinci Algıları.
- Toker, A. (2022). Sosyal Bilimlerde Nitel Veri Analizi İçin Bir Kılavuz. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(51), s. 319-345. doi:10.30794/pausbed.1112493
- Türkmen, B. (2019). Dijital medyanın çeviri eğitimindeki yeri ve dijital medya edinci önerisi. Sakarya University.
- Ünal, F., & Çoban Odacıoğlu, F. (2022). Developing a Translation Competence Scale (TCS) and Evaluating the Opinions of Prospective Translators and Professional Translators in Turkey regarding Translation Competence. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*(32), s. 55-90. doi:http://10.0.146.223/ceviri.1118561
- Wilss, W. (1996). *Knowledge and Skills in Translator Behavior*. John Benjamins Publishing.
- Yazıcı, M. (2007). *Yazılı Çeviri Edinci*. Multilingual.
- Yıldız, M. (2016). Mütercim Tercümanlık Öğrencilerinin Özel Alan Çevirisi Kapsamında Yazılı Çeviri Edinçlerinin Ölçülmesi.
- Zou, Y. (2015). The Constitution of Translation Competence and Its Implications on Translator Education. s. 786-793.

EK

Ek 1: Sakarya Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü Stajyer Öğrencileri Mülakat Soruları

Mülakat Öncesi Bilgilendirme

Sayın Katılımcı,

Bu mülakat, Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 4. sınıf Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin staj süreçleri esnasında kazandıkları edinçlere ilişkin bir akademik araştırmanın parçasıdır. Mülakat, zorunlu stajlarını tamamlamış öğrencilerle gerçekleştirilmektedir.

Katılımınız ve bu süreçte paylaşacağınız bilgiler, yalnızca bu araştırmanın bilimsel amacı doğrultusunda kullanılacaktır. Mülakat sırasında vereceğiniz tüm yanıtlar ve kişisel bilgileriniz tamamen gizli tutulacak olup, araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır.

Bu çalışmanın amacı, staj öncesinde öğrencilerin çeviri edinçlerine ne düzeyde hâkim olduklarını ve staj sürecinin ardından bu edinçleri ne ölçüde geliştirdiklerini ve uygulayabildiklerini tespit etmektir.

Katılımınız için teşekkür eder, vereceğiniz değerli katkıların çalışmamıza büyük bir zenginlik katacağını belirtmek isterim.

Saygılarımla,

Hüsna Ekşioğlu

Mülakat Soruları

1. Akademik ve Mesleki Geçmiş

- Lisede hangi alandan mezun oldunuz?

- Dil veya çeviri ile ilgili lisans eğitiminiz öncesi başka eğitimler aldınız mı? (Örneğin, sertifikalar, kurslar vb.)
- Staj öncesinde çeviri sektöründe profesyonel bir deneyiminiz oldu mu?

2. Staj Bilgileri

- Stajınızı hangi kurumda veya şirkette gerçekleştirdiniz?
- Staj süresi boyunca hangi pozisyonda çalıştınız ve sorumluluklarınız nelerdi?

3. Çeviri Edinçleri ve Uygulamalar

- Staj süresince hangi tür çeviri faaliyetleri ile uğraştınız? (Yazılı, sözlü, edebi, teknik vb.)
- Bu süreçte karşılaştığınız en büyük zorluklar nelerdi ve bu zorlukları nasıl aştınız?
- Çeviri projelerinde stratejik kararlar almanız gerekti mi? Aldığınız bu kararları hangi kriterlere dayanarak verdiniz?

4. Dil Yeterliliği ve Becerileri

- Hangi dilleri hangi düzeyde biliyorsunuz? (A1-A2-B1-B2-C1-C2)
- Staj süresince bu dillerden hangilerini aktif olarak kullandınız?
- Anadil ve yabancı dil becerilerinizin geliştiğini düşünüyor musunuz? En fazla hangi dil becerilerinizde gelişme kaydettiniz? (Okuma, yazma, konuşma, dinleme)

5. Teknik ve Dijital Beceriler

- Stajınızda çeviri teknolojilerini kullandınız mı?
- Bu araçların etkin kullanımını konusunda kendinizi ne kadar yeterli buluyorsunuz?
- Yazılı ve sözlü çeviri için hangi araçları kullandınız? Bu araçlara ne derece hakimdiniz?
- Staj sonrası deneyimlerinize dayanarak BDC dersine neler eklenmeli sizce?

6. Kültürel Yetkinlik

- Çeviri sırasında kültürel farklılıkları nasıl yönettiniz?
- Bu süreçte kültürler arası farkındalığınızın arttığını düşünüyor musunuz?

7. Zaman Yönetimi ve Stres

- Staj süresince zaman yönetimi ve stresle başa çıkma konusunda edindiğiniz deneyimler neler oldu?
- Bu deneyimlerin profesyonel hayatınıza etkisi ne olabilir?

8. Geri Bildirim ve Değerlendirme

- Staj boyunca yapılan çevirilerinizle ilgili geri bildirim aldınız mı?
- Bu geri bildirimler çeviri becerilerinizi nasıl etkiledi?

9. Mesleki Gelişim

- Staj süreci kariyer hedeflerinizi nasıl şekillendirdi?
- Gelecekte çevirmenlik mesleğinin hangi alanlarında kendinizi geliştirmeyi planlıyorsunuz?

10. Genel Değerlendirme

- Stajınız genel olarak beklentilerinizi karşıladı mı?
- Stajınız sırasında kazandığınız en önemli edinç nedir?
- Stajınızı yaparken size en çok hangi dersleriniz yardımcı oldu ve stajdan sonra hangi derslerin mütercim ve tercümanlık müfredatına eklenmesini istersiniz?
- Lisans genel not ortalamanız nedir?

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Hüsna EKŞİOĞLU	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Bölümü	Çeviribilim
Makale ve Bildiriler	
1. Ekşioğlu, H. (2024). Instrumental Competence Development of Internship Students in English Translation and Interpreting Department. Sosyal Ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD), 10(21), 208-220. https://doi.org/10.25306/skad.1572677	